

ใบรับรองวิทยานิพนธ์
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (เศรษฐศาสตร์สหกรณ์)

ปริญญา

เศรษฐศาสตร์สหกรณ์

สหกรณ์

สาขา

ภาควิชา

เรื่อง การควบคุมกิจการของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดสุพรรณบุรี

Members Control of Agricultural Cooperatives in Suphan Buri Province

นามผู้วิจัย นายพงศ์ทอง พงศ์วิญญู

ได้พิจารณาเห็นชอบโดย

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

(รongศาสตราจารย์ สุวรรณมา ชูโชติ, วท.ม.)

หัวหน้าภาควิชา

(รongศาสตราจารย์วิจิตต์ศรี สงวนวงศ์, Dr.rer.soc.oec.)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์รับรองแล้ว

(รongศาสตราจารย์กัญญา ชีระกุล, D.Agr.)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่ เดือน พ.ศ.

วิทยานิพนธ์

เรื่อง

การควบคุมกิจการสหกรณ์ของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดสุพรรณบุรี

Member Control of Agricultural Cooperatives in Suphan Buri Province

โดย

นายพงศ์ทอง พงศ์วิญญู

เสนอ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

เพื่อความสมบูรณ์แห่งปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (เศรษฐศาสตร์สหกรณ์)

พ.ศ. 2554

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

พงศ์ทอง พงศ์วิญญู 2554: การควบคุมกิจการของสมาชิกสหกรณ์การเกษตร ในจังหวัดสุพรรณบุรี
ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (เศรษฐศาสตร์สหกรณ์) สาขาเศรษฐศาสตร์สหกรณ์ ภาควิชาสหกรณ์
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก: รองศาสตราจารย์สุวรรณ ชูโชติ, วท.ม. 93 หน้า

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมในการควบคุมกิจการสหกรณ์ของ
สมาชิกสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดสุพรรณบุรี เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก กับผู้จัดการ
สหกรณ์ และรองผู้จัดการสหกรณ์ จากสหกรณ์การเกษตรที่มีทั้งหมด จำนวน 28 แห่งในจังหวัดสุพรรณบุรี
ข้อมูลที่ได้นำมาวิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย พบว่า สมาชิกรายบุคคลของสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดสุพรรณบุรีมีส่วนร่วมในการ
ควบคุมกิจการสหกรณ์ในระดับต่ำ โดยเฉลี่ยมีสมาชิกเพียงร้อยละ 47.78 เข้าร่วมประชุมใหญ่ประจำปีเพื่อ
กำหนดนโยบายและคัดเลือกตัวแทนสมาชิกเข้าไปบริหารกิจการสหกรณ์ โดยสหกรณ์การเกษตรปฏิรูปที่ดินมี
สัดส่วนผู้เข้าร่วมประชุมเฉลี่ยน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 29.85 ของสมาชิกทั้งหมด อีกทั้งจำนวนสมาชิกที่มีส่วน
ร่วมแสดงความคิดเห็นในที่ประชุมมีไม่มากนัก ซึ่งแตกต่างจากสหกรณ์ที่จัดให้มีการประชุมใหญ่โดยผู้แทน
สมาชิก จะมีสัดส่วนของผู้แทนเข้าร่วมประชุมใหญ่ร้อยละ 81.83 ของผู้แทนสมาชิกทั้งหมด และสัดส่วนของ
ผู้แทนที่มีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นในที่ประชุมใหญ่ๆ มีมากกว่า นอกจากนี้การศึกษายังพบว่า ตัวแทน
สมาชิกที่ได้รับคัดเลือกเป็นคณะกรรมการดำเนินการของสหกรณ์ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 64.19) ยังปฏิบัติหน้าที่ใน
เชิงรับ คือ ไม่มีการเสนอโครงการใหม่ๆที่เป็นประโยชน์กับสมาชิก อีกทั้งร้อยละ 53.57 ของสหกรณ์ทั้งหมดมี
คณะกรรมการเข้าร่วมประชุมไม่ครบคนทุกครั้ง สำหรับการทำหน้าที่ของสมาชิกที่ได้รับการเลือกตั้งเป็นผู้ตรวจ
สอบกิจการสหกรณ์ พบว่า สหกรณ์ส่วนใหญ่ ร้อยละ 70.40 ของสหกรณ์ทั้งหมด เน้นการทำหน้าที่ตรวจสอบ
ทางบัญชีเท่านั้น ซึ่งยังไม่ครอบคลุมหน้าที่หลักที่ต้องควบคุมการทำงานของคณะกรรมการดำเนินการให้เป็นไป
ตามนโยบายในที่ประชุมใหญ่

สำหรับสหกรณ์ที่มีจำนวนสมาชิกมากกว่า 500 คนและยังคงใช้องค์ประชุมใหญ่สามัญประจำปีโดย
สมาชิกรายบุคคล ควรจัดให้มีการประชุมใหญ่สามัญประจำปีโดยผู้แทนสมาชิก เพราะ โอกาสเข้าร่วมประชุม
ใหญ่สามัญประจำปีของผู้แทนสมาชิก มีสัดส่วนที่สูงกว่าการเข้าร่วมประชุมโดยสมาชิกรายบุคคล นอกจากนี้
สหกรณ์การเกษตรปฏิรูปที่ดินที่มีสัดส่วนผู้เข้าร่วมประชุมไม่มากนัก ควรมีการศึกษาดูงานกับสหกรณ์ขนาด
เดียวกัน ที่สามารถนัดประชุมสมาชิกได้ดีกว่า

Pongthong Pongvinyoo 2011: Members Control of Agricultural Cooperatives in Suphan Buri Province. Master of Arts (Cooperative Economics), Major Field: Cooperative Economics, Department of Cooperative. Thesis Advisor: Associate Professor Suwanna Thuvachote, M.Sc. 93 pages.

The main objective of this study was to determine the participation level of members in the control of agricultural cooperatives in Suphan Buri province. The data was collected with an in-depth interview with the cooperative's managers, deputy managers and cooperative's officers from the total of 28 agricultural cooperatives in Suphan Buri province. Descriptive statistics were employed to analyze the data.

The study revealed that the cooperatives which provide the general assembly by individual member quorum to have low levels of member's participation. The result of this study indicated that only 47.78% of all individual members participated by attending in general assembly, as the level of comment on the meeting there was not much. In addition, this study also found that land reform agricultural cooperatives have average at only 29.85% of all members join in last year general assembly. Those are different from the cooperatives which provide the general assembly by delegate quorum, have an average at 81.83% of all delegates to attend in last year general assembly and the level of comment on the meeting is better. Also this study found 53.57% of all cooperatives were missing some of board directors in meetings of board several times. The board directors of most of the cooperatives (64.19% of all cooperatives) didn't propose new projects for their members, and most of the cooperatives supervisors (70.40% of all cooperatives) served on the audit only, which did not covered the main functions of cooperatives supervisors.

For cooperatives, which have more than 500 members and render the general assembly by individual member quorum, should change to the delegate system for the participation of more members in the general assembly. Also land reform agricultural cooperatives should learn from other cooperatives which have better proportion participation of members.

Student's signature

Thesis Advisor's signature

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาอย่างสูงของ รองศาสตราจารย์สุวรรณา ชูโชติ ประธานกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่กรุณาให้คำแนะนำ ให้คำปรึกษา ตลอดจนให้ความช่วยเหลือแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ เพื่อให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

เหนือสิ่งอื่นใด ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ พ่อหลวง แม่นิด พี่โม พี่ปุก และคุณทรายซึ่งให้การสนับสนุน และให้กำลังใจอันสำคัญยิ่งทำให้วิทยานิพนธ์ครั้งนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี

พงศ์ทอง พงศ์วิญญู

พฤษภาคม 2554

สารบัญ

หน้า

สารบัญตาราง	(3)
สารบัญภาพ	(8)
บทที่ 1 บทนำ	1
ความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการศึกษา	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	4
ขอบเขตการศึกษา	4
ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา	5
การวิเคราะห์ข้อมูล	6
นิยามศัพท์	6
บทที่ 2 การตรวจเอกสาร	8
แนวคิดเกี่ยวกับสหกรณ์และสหกรณ์การเกษตร	8
แนวคิดเกี่ยวกับการควบคุมของสมาชิกและการตัดสินใจต่าง ๆ ในสหกรณ์	16
ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	27
กรอบแนวคิดในการศึกษา	29
บทที่ 3 บทบาทของสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดสุพรรณบุรี	30
ภาพรวมของสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดสุพรรณบุรี	30
จำนวนสหกรณ์	31
จำนวนสมาชิก	32
ปริมาณธุรกิจสหกรณ์	33

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการศึกษา	34
ตอนที่ 1 ลักษณะทั่วไปของสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดสุพรรณบุรี	34
ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมในการควบคุมสหกรณ์ของสมาชิก	38
ตอนที่ 3 การเลือกตั้งคณะกรรมการดำเนินการและผู้ตรวจสอบกิจการ	48
ตอนที่ 4 การควบคุมสหกรณ์ของคณะกรรมการดำเนินการและผู้ ผู้ตรวจสอบกิจการหลังได้รับการเลือกตั้ง	57
บทที่ 5 สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ	76
สรุปผลการศึกษา	76
ข้อเสนอแนะ	78
เอกสารและสิ่งอ้างอิง	81
ภาคผนวก	84
ประวัติการศึกษาและการทำงาน	93

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	จำนวนสหกรณ์ และสมาชิกของสหกรณ์ประเภทต่าง ๆ ในประเทศไทย ในปี 2553	3
2	จำนวนและร้อยละของสหกรณ์จำแนกตามประเภทของสหกรณ์ และความสามารถในการรวบรวมข้อมูลทางบัญชี ในปี พ.ศ.2552	3
3	ข้อมูลทางสถิติของสหกรณ์ทุกประเภทในจังหวัดสุพรรณบุรี ปี 2553	30
4	จำนวนสหกรณ์ทั้งหมด และจำนวนสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดสุพรรณบุรี (2550 – 2553)	31
5	จำนวนสมาชิกทั้งหมด และจำนวนสมาชิกของสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดสุพรรณบุรี (2550 - 2553)	32
6	ปริมาณธุรกิจของสหกรณ์ทั้งหมด และสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดสุพรรณบุรีปี 2553	33
7	จำนวนและร้อยละของสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดสุพรรณบุรีจำแนกตามระยะเวลาดำเนินงาน	35
8	จำนวนและร้อยละของสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดสุพรรณบุรีจำแนกตามจำนวนสมาชิก	36
9	จำนวนและร้อยละของสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดสุพรรณบุรีจำแนกตามทุนดำเนินงานของสหกรณ์	37

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
10	จำนวนและร้อยละของสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดสุพรรณบุรีจำแนกตามประเภทของสหกรณ์การเกษตร	38
11	จำนวนและร้อยละของสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดสุพรรณบุรีจำแนกตามวิธีการแจ้งให้ผู้มีสิทธิเข้าร่วมประชุมใหญ่ทราบถึงกำหนดการวันประชุม	39
12	จำนวนและร้อยละของสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดสุพรรณบุรีจำแนกตามระยะเวลาในการแจ้งล่วงหน้าแก่ผู้มีสิทธิเข้าร่วมประชุมใหญ่ประจำปี	40
13	จำนวนและร้อยละของสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดสุพรรณบุรีจำแนกตามจำนวนสมาชิกและการประชุมใหญ่ประจำปี	41
14	จำนวนและร้อยละของสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดสุพรรณบุรีจำแนกตามจำนวนสมาชิกต่อผู้แทนสมาชิกในการเข้าร่วมประชุมใหญ่ประจำปี	42
15	จำนวนและร้อยละของสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดสุพรรณบุรีจำแนกตามสัดส่วนของผู้เข้าร่วมประชุมใหญ่สามัญประจำปีและองค์ประชุมในที่ประชุมใหญ่	44
16	เปรียบเทียบสัดส่วนของผู้เข้าร่วมประชุมใหญ่สามัญประจำปีจำแนกตามจำนวนสมาชิก/ ผู้แทนสมาชิก	46

สารบัญญัตราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
17	เปรียบเทียบสัดส่วนของผู้เข้าร่วมประชุมใหญ่ประจำปีจำแนกตามประเภทต่างๆของสหกรณ์	47
18	จำนวนและร้อยละของสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดสุพรรณบุรี จำแนกตามความคิดเห็นในที่ประชุมใหญ่ของสมาชิก/ผู้แทนสมาชิก และจำนวนคณะกรรมการดำเนินการทั้งหมดในสหกรณ์	48
19	จำนวนและร้อยละของสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดสุพรรณบุรี จำแนกตามจำนวนผู้ตรวจสอบกิจการทั้งหมดในสหกรณ์	50
20	จำนวนและร้อยละของสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดสุพรรณบุรี จำแนกตามคุณสมบัติพิเศษของผู้สมัครเป็นคณะกรรมการดำเนินการ และผู้ตรวจสอบกิจการ	51
21	จำนวนและร้อยละของสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดสุพรรณบุรี จำแนกตามการแข่งขันของสมาชิก/ ตัวแทนสมาชิกในการเข้าเป็นคณะกรรมการดำเนินการ	52
22	จำนวนและร้อยละของสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดสุพรรณบุรี จำแนกตามที่มาของผู้ตรวจสอบกิจการ	53
23	จำนวนและร้อยละของสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดสุพรรณบุรี จำแนกตามสัดส่วนผู้เสนอตัวเข้าสมัครรับเลือกตั้งต่อผู้ตรวจสอบกิจการที่ต้องการเลือก	54

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
24	จำนวนและร้อยละของสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดสุพรรณบุรีจำแนกตามสัดส่วนของผู้สมัครหน้าใหม่ที่ได้รับเลือกตั้งเป็นกรรมการดำเนินการ	55
25	จำนวนและร้อยละของสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดสุพรรณบุรีจำแนกตามร้อยละของผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นผู้ตรวจสอบกิจการหน้าใหม่ที่ได้รับเลือก	56
26	จำนวนและร้อยละของสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดสุพรรณบุรีจำแนกตามนโยบายการจัดให้มีการฝึกอบรมตัวแทน	58
27	จำนวนและร้อยละของสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดสุพรรณบุรีจำแนกตามความครบถ้วนของคณะกรรมการดำเนินการในการเข้าร่วมประชุม (มีการเข้าร่วมประชุมครบคนมากกว่า 80% ของการประชุมทั้งหมด)	59
28	จำนวนและร้อยละของสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดสุพรรณบุรีจำแนกตามเนื้อหาการประชุมประจำเดือนของคณะกรรมการดำเนินการที่เป็นประโยชน์แก่สมาชิกสหกรณ์	60
29	จำนวนและร้อยละของสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดสุพรรณบุรีจำแนกตามการมีส่วนร่วมในการกำหนดแผนการดำเนินงานของสหกรณ์ของคณะกรรมการดำเนินการและฝ่ายจัดการ	61
30	จำนวนและร้อยละของสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดสุพรรณบุรีจำแนกตามลักษณะการทำหน้าที่ของผู้ตรวจสอบกิจการสหกรณ์	62

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
31	จำนวนสหกรณ์และร้อยละของสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดสุพรรณบุรีจำแนกตามความถี่ในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ตรวจสอบกิจการสหกรณ์	63
32	จำนวนและร้อยละของสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดสุพรรณบุรีจำแนกตามการนำเสนอรายงานการตรวจสอบของผู้ตรวจสอบกิจการสหกรณ์ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	63
33	จำนวนและร้อยละของสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดสุพรรณบุรีจำแนกตามคำตอบแทนของคณะกรรมการดำเนินการ	64
34	จำนวนและร้อยละของสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดสุพรรณบุรีจำแนกตามลักษณะคำตอบแทนของผู้ตรวจสอบกิจการสหกรณ์	65
35	จำนวนและร้อยละของสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดสุพรรณบุรีจำแนกตาม คำตอบแทนของผู้ตรวจสอบกิจการสหกรณ์	66

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	โครงสร้างการบริหารงานของสหกรณ์	13
2	โครงสร้างแสดงความสัมพันธ์และหน้าที่ของฝ่ายต่าง ๆ ในสหกรณ์	20
3	กรอบแนวคิดในการวิจัย	29
4	สหกรณ์การเกษตรบางปลาหมอ จำกัด	67
5	การประชุมคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์การเกษตรบางปลาหมอ ครั้งที่ 7 ประจำเดือนมีนาคม	68
6	ประธานคณะกรรมการดำเนินการกล่าวเปิดการประชุมอย่างเป็นทางการ	69
7	การลงมติในที่ประชุมของคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์โดยวิธียกมือ	70
8	ผู้สอบบัญชีจากสำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์จังหวัดสุพรรณบุรีให้คำแนะนำคณะกรรมการฯ	72
9	คณะอนุกรรมการฝ่ายสินเชื่อและเจ้าหน้าที่ประจำสหกรณ์สำรวจที่ดินของสมาชิกที่ใช้จ้าง	73
10	อาคารสำนักงานแห่งใหม่ของสหกรณ์การเกษตรบางปลาหมอ ที่อยู่ระหว่างการดำเนินการก่อสร้าง	74
11	ประธานคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์กล่าวปิดการประชุม	75

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญของปัญหา

ในปี พ.ศ.2543 ความล้มเหลวของบริษัทพลังงานยักษ์ใหญ่ในประเทศสหรัฐอเมริกาที่รู้จักกันในชื่อของบริษัท Enron ทำให้ความสนใจในเรื่องของการควบคุมองค์กรที่ดีเป็นที่สนใจขององค์กรธุรกิจต่าง ๆ ในประเทศไทยมากขึ้น ซึ่งแตกต่างจากในอดีต ที่องค์กรจะมุ่งเน้นที่การจัดการเป็นสำคัญ และให้ความสำคัญกับฝ่ายจัดการ ซึ่งเป็นที่มาของความล้มเหลวของธุรกิจจำนวนมากที่ไม่ได้ให้ความสำคัญในเรื่องการควบคุมดูแลองค์กรที่ดี การควบคุมกำกับดูแลกิจการที่ดี มาจากคำว่า Good Governance หมายถึง “ระบบที่จัดให้มีโครงสร้างและกระบวนการของความสัมพันธ์ระหว่างฝ่ายจัดการ คณะกรรมการ และผู้ถือหุ้น เพื่อสร้างความสามารถในการแข่งขัน นำไปสู่ความเจริญเติบโตและเพิ่มคุณค่าให้กับผู้ถือหุ้นในระยะยาว โดยคำนึงถึงผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอื่นประกอบ” (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2553) วัตถุประสงค์หลักของการกำกับดูแลกิจการที่ดี คือ การติดตาม กำกับ ควบคุม และดูแลผู้ได้รับมอบอำนาจให้ทำหน้าที่การบริหาร ให้มีการจัดกระบวนการเพื่อใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ ตรงเป้าหมายอย่างคุ้มค่าและประหยัด เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง สาเหตุสำคัญที่ต้องมีการกำกับดูแลที่ดี เนื่องจาก มีผู้ถือหุ้นหรือเจ้าของกิจการจำนวนมาก และทุกคนที่เป็นเจ้าของไม่สามารถเข้าไปร่วมบริหารองค์กรได้ด้วยตนเอง จำเป็นต้องมีผู้ทำหน้าที่แทน ดังนั้นหากองค์กรธุรกิจขาดผู้แทนที่มีการกำกับดูแลกิจการที่ดีแล้ว องค์กรเหล่านั้นก็ไม่สามารถจะบรรลุเป้าหมายของผู้ที่เป็นเจ้าของได้

สหกรณ์เป็นองค์กรธุรกิจรูปแบบหนึ่งที่ถึงแม้ว่าจะมีโครงสร้างในการบริหารงานที่เป็นเอกลักษณ์แตกต่างจากธุรกิจเอกชนโดยทั่วไป แต่ในด้านการประกอบกิจการทางธุรกิจแล้ว นับได้ว่าไม่มีความแตกต่างไปจากองค์กรธุรกิจทั่วไป กล่าวคือ นอกจากองค์กรต้องการการจัดการที่มีประสิทธิภาพแล้ว ยังต้องการ “การกำกับดูแลที่ดี” ของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับสหกรณ์ด้วยเช่นกัน โดยเฉพาะในสภาพแวดล้อมทางธุรกิจที่มีการแข่งขันเช่นในปัจจุบัน การกำกับดูแลที่ดีในองค์กรสหกรณ์นั้น Griffiths ได้ให้ความหมายไว้ว่าคือ ชุดของความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกสหกรณ์กับคณะกรรมการดำเนินการที่เป็นผู้แทนของสมาชิก โดยคณะกรรมการจะเป็นผู้รับฟังความต้องการของสมาชิกและทำหน้าที่เป็นตัวแทนในการดูแลและควบคุมสหกรณ์เพื่อสมาชิก (Griffiths, 2010)

เมื่อกล่าวถึง โครงสร้างในการบริหารงานที่เป็นเอกลักษณ์ของสหกรณ์นั้น เป็นที่ทราบกันดีว่า สหกรณ์มีสมาชิกเป็นทั้งเจ้าของ ผู้ควบคุมกิจการ และผู้ได้รับประโยชน์จากการดำเนินงานของสหกรณ์ ดังนั้นจึงไม่สามารถปฏิเสธความสำคัญของสมาชิกที่มีต่อการอยู่รอดและการเติบโตของสหกรณ์ได้ ในฐานะที่เป็นเจ้าของกิจการ สมาชิกต้องให้ทุนด้วยการร่วมลงทุนในหุ้น หรือ “ทุนเรือนหุ้น” ในฐานะที่เป็นผู้ควบคุมกิจการ สมาชิกจำเป็นต้องเข้าใจ และเอาใจใส่ในหน้าที่ ที่พึงปฏิบัติทั้งในทางตรงคือการเข้าประชุมประจำปีเพื่อร่วมกำหนดนโยบายและรับทราบข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ และร่วมควบคุมทางอ้อม ด้วยการเลือก “คณะกรรมการดำเนินการ” และ “ผู้ตรวจสอบกิจการ” เข้ามาตัดสินใจเรื่องต่างๆ แทนตน หากสมาชิกขาดการดูแล และใส่ใจในการกำกับดูแลควบคุมการดำเนินงานของสหกรณ์ หรือไม่สนใจในสิทธิและหน้าที่ที่ควรปฏิบัติ เช่น การเข้าร่วมประชุมใหญ่เพื่อเลือกตัวแทนที่มีความเหมาะสมเข้าทำหน้าที่แทนตนเอง สหกรณ์จะบรรลุตามเป้าหมายได้ไม่ดีเท่าที่สมชิกคาดหวังไว้

ในประเทศไทยการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องทั้งในด้านจำนวนสหกรณ์ และความหลากหลายของประเภทสหกรณ์ ในปี พ.ศ.2553 มีธุรกิจที่จดทะเบียนเป็นสหกรณ์จำนวนทั้งสิ้น 6,860 สหกรณ์ เป็นสหกรณ์การเกษตร 3,761 สหกรณ์ คิดเป็นร้อยละ 54.83 ของสหกรณ์ทั่วประเทศ มีเกษตรกรที่เป็นสมาชิกทั้งหมด 5,968,358 คน คิดเป็นร้อยละ 57.78 ของสมาชิกสหกรณ์ทั่วประเทศ (ตารางที่ 1) กล่าวได้ว่า สหกรณ์การเกษตรเป็นสหกรณ์ที่มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนา ของขบวนการสหกรณ์ของประเทศไทยเป็นอย่างมาก อย่างไรก็ตามจากข้อมูลของกรมตรวจบัญชีสหกรณ์พบว่าสหกรณ์การเกษตรเป็นสหกรณ์ที่ระบบการตรวจสอบภายในสหกรณ์ยังมีปัญหา มาก เมื่อเทียบกับสหกรณ์ประเภทอื่น ๆ กล่าวคือ ในปี พ.ศ.2552 มีสัดส่วนของสหกรณ์ที่กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ไม่สามารถตรวจสอบบัญชีได้มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 61.58 ของสหกรณ์ที่ไม่สามารถตรวจสอบบัญชีได้ทั้งหมด (ตารางที่ 2) ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงปัญหาในการบริหารจัดการและการกำกับดูแลของสหกรณ์การเกษตรในประเทศไทย

ในสหกรณ์การเกษตรนั้น สมาชิกที่เป็นทั้งเจ้าของและทำหน้าที่ในการควบคุมสหกรณ์ คือเกษตรกร ซึ่งเป็นที่ทราบกันดีว่าเป็นกลุ่มผู้มีขีดจำกัดในการบริหารจัดการธุรกิจ ดังนั้นประเด็นที่น่าสนใจคือ “สมาชิกเกษตรกรส่วนใหญ่ที่มีความสามารถ มีความเชี่ยวชาญด้านการผลิต จะมีศักยภาพในการกำกับดูแลควบคุมการบริหารงานของสหกรณ์มากน้อยเพียงใด” โดยเฉพาะในสภาวะที่สภาพแวดล้อมทางธุรกิจที่เต็มไปด้วยการแข่งขันในปัจจุบัน สหกรณ์การเกษตรในจังหวัดสุพรรณบุรี เช่นเดียวกับสหกรณ์การเกษตรทั่ว ๆ ไป ที่ดำเนินตามแนวทางประชาธิปไตยของ

สหกรณ์ ที่มีสมาชิกเป็นผู้ควบคุมสำคัญ ดังนั้นผู้ศึกษาจึงสนใจที่จะศึกษาการมีส่วนร่วมของสมาชิก เกษตรกรที่มีต่อการควบคุมสหกรณ์ในจังหวัดแห่งนี้ เนื่องจากเป็นจังหวัดที่มีสหกรณ์การเกษตร หลากหลายประเภท และหลากหลายขนาด

ตารางที่ 1 จำนวนสหกรณ์ และสมาชิกของสหกรณ์ประเภทต่าง ๆ ในประเทศไทย ในปี 2553

ประเภทสหกรณ์	จำนวนสหกรณ์		จำนวนสมาชิก	
	จำนวน (สหกรณ์)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
สหกรณ์การเกษตร	3,761	54.83	5,968,358	57.78
สหกรณ์ประมง	84	1.22	15,018	0.15
สหกรณ์นิคม	91	1.33	189,469	1.83
สหกรณ์ออมทรัพย์	1,362	19.85	2,618,501	25.35
สหกรณ์ร้านค้า	203	2.96	756,092	7.32
สหกรณ์บริการ	940	13.70	350,273	3.39
สหกรณ์เครดิตยูเนียน	419	6.11	431,325	4.18
รวมทั้งประเทศ	6,860	100.00	10,329,036	100.00

ที่มา: กรมส่งเสริมสหกรณ์ (2553)

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละของสหกรณ์จำแนกตามประเภทของสหกรณ์ และความสามารถในการรวบรวมข้อมูลทางบัญชี ในปี พ.ศ.2552

ประเภทสหกรณ์	รวบรวมข้อมูลได้		รวบรวมข้อมูลไม่ได้		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
	(สหกรณ์)		(สหกรณ์)		(สหกรณ์)	
สหกรณ์การเกษตร	3,417	54.83	824	61.58	4,241	56.16
สหกรณ์ประมง	70	1.12	27	2.01	97	1.28
สหกรณ์นิคม	84	1.34	11	0.82	95	1.26
สหกรณ์ออมทรัพย์	1,241	19.91	92	6.87	1,333	17.65
สหกรณ์ร้านค้า	183	2.93	118	8.82	301	3.99
สหกรณ์บริการ	780	12.51	214	15.99	994	13.16
สหกรณ์เครดิตยูเนียน	438	7.03	52	3.88	490	6.49
รวมสหกรณ์ทุกประเภท	6,231	100.00	1,338	100.00	7,551	100.00

ที่มา: กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ (2553)

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

การศึกษาการควบคุมกิจการสหกรณ์ของสมาชิกในสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดสุพรรณบุรีในครั้งนี้มี วัตถุประสงค์ในการศึกษา ดังนี้

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมในการควบคุมสหกรณ์ของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดสุพรรณบุรี
2. เพื่อศึกษาลักษณะการเลือกตั้งคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์และผู้ตรวจสอบกิจการสหกรณ์ เพื่อเป็นตัวแทนในการควบคุมสหกรณ์ของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดสุพรรณบุรี
3. เพื่อศึกษาการปฏิบัติหน้าที่ควบคุมสหกรณ์ของคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ และผู้ตรวจสอบกิจการสหกรณ์หลังจากได้รับการเลือกตั้ง

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

การได้ทราบถึงระดับการมีส่วนร่วมในการควบคุมสหกรณ์ของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดสุพรรณบุรี ลักษณะการแข่งขันในการได้มา ซึ่งคณะกรรมการดำเนินการและผู้ตรวจสอบกิจการ และการควบคุมสหกรณ์ของคณะกรรมการดำเนินการและผู้ตรวจสอบกิจการหลังจากได้รับเลือกตั้ง จะเป็นประโยชน์ต่อสมาชิกสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดสุพรรณบุรี และบุคลากรผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนากระบวนการสหกรณ์ เพื่อสามารถนำเอาผลจากการศึกษาไปเป็นข้อมูลพื้นฐานในการวางแผน ปรับปรุงพฤติกรรมกรรมการควบคุมสหกรณ์ของสมาชิกให้เหมาะสม และสอดคล้องเพื่อให้สมาชิกสามารถใช้สิทธิและหน้าที่ของตนเองได้อย่างถูกต้อง

ขอบเขตการศึกษา

ในการศึกษาครั้งนี้จะทำการศึกษาถึงการควบคุมสหกรณ์ของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดสุพรรณบุรี โดยผู้ศึกษาได้กำหนดขอบเขตในการศึกษาเฉพาะสหกรณ์การเกษตรชั้นปฐมเท่านั้น การศึกษาครั้งนี้จะไม่ครอบคลุมสหกรณ์การเกษตรในระดับอื่น ๆ ที่มีอยู่ในจังหวัด

สุพรรณบุรี และได้ทำการศึกษาเฉพาะสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดสุพรรณบุรี ที่สามารถเก็บรวบรวมข้อมูลทางบัญชีได้ ในปี พ.ศ.2552 เท่านั้น

ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้ศึกษาได้ใช้ข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ ดังนี้

แหล่งที่มาของข้อมูล

ข้อมูลทุติยภูมิ: ข้อมูลทุติยภูมิที่นำมาใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้รวบรวมมาจากแหล่งต่าง ๆ จาก

1. พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ.2542 เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อกำหนดต่าง ๆ บทบาทและหน้าที่ของคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์และผู้ตรวจสอบกิจการสหกรณ์
2. ข้อบังคับของสหกรณ์การเกษตรจำนวน 28 สหกรณ์ที่ทำการศึกษา
3. รายงานประจำปีของสหกรณ์การเกษตรจำนวน 28 สหกรณ์ เพื่อให้ได้มาซึ่งตัวเลขทางสถิติเกี่ยวกับจำนวนสมาชิกผู้มีสิทธิและสมาชิกผู้ใช้สิทธิในการควบคุมสหกรณ์ จำนวนคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ผู้ตรวจสอบกิจการสหกรณ์

ข้อมูลปฐมภูมิ: นอกจากข้อมูลทุติยภูมิแล้ว ในการศึกษาครั้งนี้ผู้ศึกษายังได้สัมภาษณ์เชิงลึก (In depth Interview) จากผู้จัดการสหกรณ์และรองผู้จัดการสหกรณ์ในสหกรณ์การเกษตรจำนวนทั้งสิ้น 28 สหกรณ์ ที่ศึกษาเพื่อให้ได้มาซึ่งรายละเอียดเกี่ยวกับข้อเท็จจริงและกระบวนการในทางปฏิบัติเกี่ยวกับการควบคุมสหกรณ์ของสมาชิก โดยบันทึกบทสัมภาษณ์ในแบบสัมภาษณ์ที่มีเค้าโครงล่วงหน้า

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งข้อมูลทุติยภูมิและปฐมภูมิ ในการศึกษาครั้งนี้ได้ดำเนินการในระยะเวลา 5 เดือน นับตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน พ.ศ.2553 ถึงเดือนมีนาคม พ.ศ.2554

การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่รวบรวมได้จากเอกสารและการสัมภาษณ์จะถูกนำมาตรวจสอบความสมบูรณ์และถูกต้องและนำมาประมวลผล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ซึ่งเป็นสถิติที่เกี่ยวกับการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการอธิบายลักษณะข้อมูลทั่วไปของสหกรณ์ และพฤติกรรมการควบคุมสหกรณ์ของสมาชิกในสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดสุพรรณบุรี ในรูปของตาราง ค่าร้อยละ (Percentage) และความถี่ (Frequency)

นิยามศัพท์

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษากำหนดความหมายของตัวแปรสำคัญที่ทำการศึกษา ดังนี้

การมีส่วนร่วมในการควบคุมสหกรณ์ของสมาชิก หมายถึง การแสดงออกของสมาชิกในการมีบทบาทต่อสหกรณ์ในฐานะผู้เป็นเจ้าของที่มีหน้าที่ในการควบคุมดูแลกิจการของตน ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้กำหนดที่จะศึกษาการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการควบคุมสหกรณ์ จากการเข้าร่วมประชุมใหญ่สามัญประจำปี เนื่องจากการประชุมใหญ่สามัญประจำปี เป็นเวทีสำคัญที่เปิดโอกาสให้สมาชิกทุกคนได้มีโอกาสในการกำหนดทิศทางการดำเนินงานของสหกรณ์ และเลือกผู้แทนเข้าบริหารกิจการของสหกรณ์ ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้จะศึกษาระดับการมีส่วนร่วมในการเข้าประชุมใหญ่สามัญประจำปีจาก

1. สัดส่วนการเข้าร่วมประชุมใหญ่สามัญของสมาชิก/ ผู้แทนสมาชิกต่อผู้มีสิทธิทั้งหมด
2. การแสดงความคิดเห็นในที่ประชุมใหญ่สามัญประจำปีของสมาชิก/ ผู้แทนสมาชิก

การเลือกตั้งคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์และผู้ตรวจสอบกิจการสหกรณ์ หมายถึง ลักษณะการได้มาซึ่งคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์และผู้ตรวจสอบกิจการสหกรณ์ ที่เป็นตัวแทนของสมาชิกในการควบคุมสหกรณ์ ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้จะศึกษาลักษณะการเลือกตั้งคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์และผู้ตรวจสอบกิจการสหกรณ์ในด้านต่าง ๆ คือ

1. การแข่งขันเพื่อให้ได้มาซึ่งคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์และผู้ตรวจสอบกิจการสหกรณ์

2. โอกาสที่สมาชิกสหกรณ์หน้าใหม่ได้เข้ามีส่วนร่วมในการเข้าเป็นคณะกรรมการ
ดำเนินการสหกรณ์และผู้ตรวจสอบกิจการสหกรณ์

การปฏิบัติหน้าที่ควบคุมสหกรณ์ของคณะกรรมการดำเนินการและผู้ตรวจสอบกิจการ
หลังจากได้รับเลือกตั้ง หมายถึง ลักษณะการทำหน้าที่ของคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ และ
ผู้ตรวจสอบกิจการสหกรณ์ในการควบคุมกิจการของสหกรณ์แทนมวลสมาชิกสหกรณ์ ซึ่งใน
การศึกษาครั้งนี้กำหนดที่จะศึกษาจากลักษณะการทำหน้าที่ของคณะกรรมการดำเนินการจาก

1. จำนวนสหกรณ์ที่คณะกรรมการดำเนินการเข้าร่วมประชุมคณะกรรมการประจำเดือน
ครบจำนวน
2. จำนวนสหกรณ์ที่ในการประชุมคณะกรรมการดำเนินการประจำเดือนส่วนมากจะมี
การเสนอนโยบายใหม่ ๆ ที่เป็นประโยชน์กับสมาชิก

ส่วนการศึกษากำหนดหน้าที่ของผู้ตรวจสอบกิจการ จะศึกษาจาก

1. ลักษณะการทำหน้าที่ของผู้ตรวจสอบกิจการ
2. ลักษณะการนำเสนอรายงานของผู้ตรวจสอบกิจการ

บทที่ 2

การตรวจเอกสาร

การศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ใช้แนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา และกำหนดเป็นแนวทางในการศึกษาตามหัวข้อดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับสหกรณ์และสหกรณ์การเกษตร
2. แนวคิดเกี่ยวกับการควบคุมของสมาชิกและการตัดสินใจต่าง ๆ ในสหกรณ์
3. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
4. กรอบแนวคิดในการศึกษา

แนวคิดเกี่ยวกับสหกรณ์และสหกรณ์การเกษตร

อุดมการณ์สหกรณ์

อุดมการณ์สหกรณ์ เป็นความเชื่อหรือจุดมุ่งหมายหรืออุดมคติอันสูงสุด สิ่งที่น่าใจให้บุคคลพยายามบรรลุถึงซึ่งอุดมการณ์จึงเป็นจุดมุ่งหมายหรืออุดมคติอันสูงสุดที่สมาชิกสหกรณ์จะต้องพยายามไปให้ถึง ซึ่งมีแนวคิดจากหลายๆสำนักไม่เหมือนกัน (กรมส่งเสริมสหกรณ์, 2528) ได้แก่

1. การร่วมมือกัน
2. การช่วยเหลือตนเอง และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน
3. การอำนวยความสะดวกและให้บริการแก่สมาชิก
4. การไม่แสวงหากำไร
5. การไม่กีดกันบุคคลภายนอก
6. การดำเนินงานตามหลักประชาธิปไตย
7. การส่งเสริมการศึกษา

ปัจจุบันกรมส่งเสริมสหกรณ์ได้กำหนดอุดมการณ์สหกรณ์ คือ “วิธีการสหกรณ์จะช่วยแก้ปัญหาเศรษฐกิจ และสังคมของมวลสมาชิก ให้มีความอยู่ดีกินดี และมีสันติสุข โดยการช่วยเหลือตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน” (กรมส่งเสริมสหกรณ์, 2540)

นิยามของสหกรณ์

นิยามสหกรณ์ของกระทรวงเกษตร สหรัฐอเมริกา (สุวรรณ ชูโชติ, 2552) สหกรณ์เป็นองค์กรธุรกิจรูปแบบหนึ่งที่ทำธุรกิจด้วยแนวคิดและหลักการที่แตกต่างจากองค์กรธุรกิจทั่วไปอยู่สามประการ คือ

1. หลักการที่ผู้ใช้บริการเป็นเจ้าของกิจการ (User – owned principle) หมายความว่า สหกรณ์จะทำธุรกิจกับบุคคลทั้งหลายที่เป็นเจ้าของผู้สนับสนุนทางการเงินแก่สหกรณ์
2. หลักการผู้ใช้บริการเป็นผู้ควบคุมบริหารจัดการ (User – controlled principle) หมายความว่า สหกรณ์จะถูกควบคุมและบริหารกิจการโดยผู้ที่ทำธุรกิจกับสหกรณ์
3. หลักการแบ่งปันผลกำไรสู่ผู้ทำธุรกิจกับสหกรณ์ (User – benefits principle) หมายความว่า เมื่อสหกรณ์ดำเนินธุรกิจและมีผลกำไรก็จะแบ่งคืนกลับให้แก่ผู้มาทำธุรกิจกับสหกรณ์ ตามสัดส่วนของการทำธุรกิจ

องค์การสัมพันธภาพสหกรณ์ระหว่างประเทศ หรือ ICA (International Cooperative Alliance) ได้ให้คำนิยามของสหกรณ์ ในการทบทวนหลักสหกรณ์ในปี ค.ศ. 1995 โดยให้คำนิยามสหกรณ์ไว้ว่า

เป็นองค์การอิสระของบุคคลซึ่งรวมกันด้วยความสมัครใจ เพื่อสนองความต้องการและความมุ่งหมายร่วมกันทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม โดยการดำเนินวิสาหกิจที่เป็นเจ้าของร่วมกัน และควบคุมตามแนวทางประชาธิปไตย (ICA – Statement on the Co – operative Identity, September 1995)

ในประเทศไทยได้มีการกำหนดความหมายของสหกรณ์ตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ ปี 2542 มาตรา 4 โดยได้ระบุนิยามของสหกรณ์ไว้ว่า “สหกรณ์ หมายถึง คณะบุคคลซึ่งรวมตัวกัน

ดำเนินกิจการเพื่อประโยชน์ทางเศรษฐกิจและสังคม โดยช่วยตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และได้จดทะเบียนตามพระราชบัญญัตินี้” (พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ.2542, 2542) ซึ่งในปัจจุบันสหกรณ์ในประเทศไทย แบ่งออกเป็น 7 ประเภท คือ สหกรณ์การเกษตร สหกรณ์ประมง สหกรณ์นิคม สหกรณ์ร้านค้า สหกรณ์บริการ สหกรณ์ออมทรัพย์และสหกรณ์เครดิตยูเนียน โดยที่สหกรณ์เครดิตยูเนียนเดิมเป็นสหกรณ์ออมทรัพย์ในชุมชน จึงอยู่ในรูปย่อยของประเภท "สหกรณ์ออมทรัพย์" และต่อมาได้รับการกำหนดให้เป็นประเภท “สหกรณ์เครดิตยูเนียน” ตามกฎกระทรวงกำหนดประเภทสหกรณ์ที่จะรับจดทะเบียน พ.ศ.2548

พัฒนาการหลักการสหกรณ์

หลักการสหกรณ์ที่ใช้ในปัจจุบันนั้นเป็นหลักการสหกรณ์ปรับปรุงมาจากระเบียบปฏิบัติของผู้นำแห่งเมืองรอตเตอรัม ประเทศอังกฤษ ซึ่งเป็นผู้นำผู้ก่อตั้งร้านสหกรณ์ขึ้นในปี พ.ศ.2387 ซึ่งถือได้ว่าเป็นสหกรณ์แห่งแรกของโลก ระเบียบปฏิบัติร้านสหกรณ์รอตเตอรัมได้มีการปรับปรุงแก้ไข และปรากฏเป็นหลักฐานในปี พ.ศ.2403 ดังนี้

1. เงินทุนควรมาจากผู้ถือหุ้นและจำกัดอัตราเงินปันผล
2. การจัดหาสินค้าคุณภาพให้แก่สมาชิก
3. ความเที่ยงตรงในการชั่ง ตวง วัด
4. ขายสินค้าเงินสดตามราคาตลาด
5. ถ้าใครควรจัดสรรตามส่วนซื้อของสมาชิก
6. ความเสมอภาคในการเป็นสมาชิกและออกเสียง
7. การจัดการโดยพนักงานและกรรมการที่ได้รับเลือกตั้งตามระยะเวลา
8. ถ้าไรจำนวนแน่นอนควรถจัดสรรเพื่อการศึกษา
9. รายงานและงบดุลควรนำเสนอสมาชิกให้บ่อยครั้ง

แต่เนื่องจากหลักปฏิบัติของสหกรณ์ร้านค้านี้ในบางข้อไม่สามารถนำมาใช้กับสหกรณ์ทั่วไปได้ทุกสหกรณ์ ทำให้องค์การสัมพันธภาพสหกรณ์ระหว่างประเทศ (International Cooperative Alliance: ICA) ได้มีการประชุม ณ กรุงเวียนนา ประเทศออสเตรีย เมื่อเดือนกันยายน พ.ศ.2509 โดยนำเอาระเบียบปฏิบัติของรอตเตอรัมมาแก้ไขปรับปรุงใหม่ และลงมติกำหนดเป็นหลักการสหกรณ์ 6 ประการ (วินัย อาจคงหาญ, 2549)

1. การเปิดรับสมาชิกทั่วไปด้วยความสมัครใจ
2. การควบคุมตามแบบประชาธิปไตย
3. การจำกัดเงินปันผลตามหุ้น
4. การจัดสรรเงินส่วนเกินอย่างเที่ยงธรรม
5. การศึกษาทางสหกรณ์
6. การร่วมมือระหว่างสหกรณ์

โดยที่หลักการทั้ง 6 ประการนี้ได้ใช้กันอย่างแพร่หลายในสหกรณ์ทั่วโลก ถึงอย่างไรก็ตามจากสภาพแวดล้อมของโลกที่เปลี่ยนแปลงไป การล่มสลายของมหาอำนาจสหภาพโซเวียตก็ตาม จนเมื่อวันที่ 23 กันยายน 2538 องค์การสัมพันธภาพสหกรณ์ระหว่างประเทศ ได้จัดการประชุม ณ นครแมนเชสเตอร์ ประเทศอังกฤษ ปรับปรุงเพิ่มเติมหลักการสหกรณ์ใหม่อีกครั้งหนึ่ง เพื่อให้หลักการสหกรณ์มีความสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมของโลกที่เปลี่ยนแปลงไปมากยิ่งขึ้น และหลักการสหกรณ์ที่ได้ในครั้งนี้ก็เป็นหลักการที่ใช้ในปัจจุบัน

หลักการสหกรณ์

หลักการสหกรณ์ คือ แนวทางที่สหกรณ์ยึดถือปฏิบัติเพื่อให้ คุณค่าทางสหกรณ์เกิดผลเป็นรูปธรรม ซึ่งหลักการที่ใช้อยู่ในปัจจุบันนั้นเป็นหลักการสากลในปี พ.ศ.2538 โดยเป็นหลักการที่ปรับแต่งพัฒนาให้มีความเหมาะสมจากหลักการ พ.ศ.2509 โดยหลักการที่ยึดเป็นสหกรณ์แม่แบบในครั้งแรก คือหลักการร็อกเวลในปี พ.ศ.2403 โดยหลักการที่ใช้ในปัจจุบันนั้นแบ่งออกเป็นทั้งสิ้น 7 ข้อ ดังนี้ (สุวรรณ ชูโชติ, 2552)

1. การเป็นสมาชิกโดยสมัครใจและเปิดกว้าง (Voluntary and Open Membership)

สหกรณ์เป็นองค์กรของความสมัครใจ เปิดรับทุกคนที่สามารถใช้บริการของสหกรณ์ และเต็มใจที่จะรับผิดชอบในฐานะที่เป็นสมาชิก โดยปราศจากข้อกีดกันทางเพศ สังคม เชื้อชาติ การเมือง หรือศาสนา

2. การควบคุมโดยสมาชิกตามแบบประชาธิปไตย (Democratic Member Control)

สหกรณ์เป็นองค์กรประชาธิปไตย ควบคุมโดยสมาชิกผู้มีส่วนร่วมอย่างแข็งขันในการกำหนดนโยบายและการตัดสินใจของสหกรณ์ ไม่ว่าจะหญิงหรือชายที่ได้รับเลือกเป็นตัวแทน ต้องมีความรับผิดชอบต่อสมาชิก ในสหกรณ์ขั้นปฐม สมาชิกมีสิทธิในการออกเสียงเท่าเทียมกัน (หนึ่งคน

หนึ่งเสียง) สำหรับสหกรณ์ระดับอื่นๆ ต้องดำเนินการในลักษณะที่เป็นประชาธิปไตยตามความเหมาะสมเช่นกัน

3. การมีส่วนร่วมทางเศรษฐกิจของสมาชิก (Member Economic Participation)

สมาชิกมีส่วนอุดหนุนด้านเงินทุนในสหกรณ์ของตนอย่างเท่าเทียมกันและมีส่วนในการควบคุมการใช้เงินทุนของสหกรณ์ตามแนวทางประชาธิปไตย ทุนดังกล่าวอย่างน้อยส่วนหนึ่งจะเป็นสมบัติส่วนกลางของสหกรณ์ โดยทั่วไปสมาชิกได้รับผลตอบแทน (ถ้ามี) ในอัตราส่วนจำกัด ในส่วนของเงินลงทุนที่จ่ายไปเพื่อการเป็นสมาชิก และเมื่อสหกรณ์มีส่วนเกินจะจัดสรรเพื่อวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่ง หรือทั้งหมดในเรื่องต่อไปนี้

- 3.1 เพื่อการพัฒนาสหกรณ์
- 3.2 กันไว้เป็นทุนสำรองซึ่งอย่างน้อยต้องมีส่วนที่นำมาแบ่งปันกันไม่ได้
- 3.3 เพื่อตอบแทนแก่สมาชิกตามสัดส่วนที่ทำธุรกิจกับสหกรณ์
- 3.4 เพื่อสนับสนุนกิจกรรมต่างๆที่เหล่าสมาชิกเห็นชอบ

4. เป็นอิสระและปกครองตนเอง (Autonomy and Independence)

สหกรณ์เป็นองค์กรอิสระพึ่งพาตนเอง อยู่ภายใต้การควบคุมของมวลสมาชิก หากสหกรณ์จะต้องมีข้อตกลงกับหน่วยงาน หรือองค์กรอื่นใดรวมทั้งรัฐบาล หรือใช้เงินทุนจากแหล่งภายนอกจะต้องแน่ใจว่ามวลสมาชิกยังสามารถควบคุมสหกรณ์ได้ ตามแนวทางประชาธิปไตย และสหกรณ์จะต้องดำรงไว้ซึ่งอิสรภาพ

5. การศึกษา การฝึกอบรม และข้อมูลข่าวสาร (Education, Training and Information)

สหกรณ์ควรให้การศึกษากับฝึกอบรมแก่สมาชิก ตัวแทนสมาชิกที่ได้รับการเลือกตั้ง ผู้จัดการ และพนักงานสหกรณ์ เพื่อให้บุคคลเหล่านี้สามารถ พัฒนาสหกรณ์ของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้รวมถึงการให้ความรู้แก่สาธารณชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเยาวชน และผู้นำทางความคิด ในเรื่องลักษณะและคุณประโยชน์ของสหกรณ์

6. การร่วมมือระหว่างสหกรณ์ (Co-operation among Co-operatives)

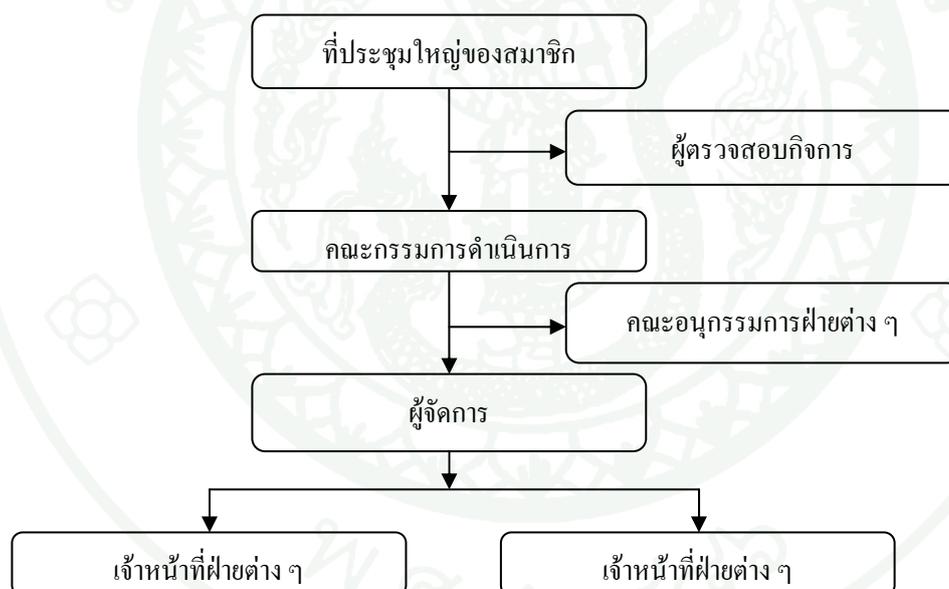
สหกรณ์สามารถให้บริการแก่สมาชิกได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด และสร้างความเข้มแข็งให้กับขบวนการสหกรณ์ได้ โดยร่วมมือกันทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับชาติ ระดับภูมิภาค และระดับนานาชาติ

7. เอื้ออาทรต่อชุมชน (Concern for Community)

สหกรณ์ดำเนินกิจการเพื่อการพัฒนาชุมชนของคนในท้องถิ่นตามนโยบายที่สมาชิกเห็นชอบ

โครงสร้างการบริหารงานของสหกรณ์

กรมส่งเสริมสหกรณ์ได้กำหนดแนวทางในการบริหารงานของสหกรณ์ ดังนี้ (กรมส่งเสริมสหกรณ์, 2540) สมาชิกทุก ๆ คนมีส่วนร่วมในการบริหารงาน โดยการเลือกตั้งตัวแทน เพื่อทำหน้าที่บริหารงานสหกรณ์ เรียกว่า “คณะกรรมการดำเนินการ” ซึ่งเลือกจากที่ประชุมใหญ่ของสมาชิก คณะกรรมการดำเนินการ มีหน้าที่กำหนดนโยบายการบริหารงานให้สหกรณ์ โดยมี “ผู้จัดการ” ที่คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ว่าจ้างให้ปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้บริหารของสหกรณ์ ภายใต้การควบคุมของคณะกรรมการดำเนินการ ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 โครงสร้างการบริหารงานของสหกรณ์

ที่มา: กรมส่งเสริมสหกรณ์ (2540)

สมาชิก หมายถึง ผู้ลงชื่อในหนังสือขอจดทะเบียนสหกรณ์ผู้มีชื่อในบัญชีรายชื่อผู้ซึ่งจะเป็นสมาชิกและผู้ที่มีชื่อเป็นสมาชิกสหกรณ์ เมื่อได้ชำระค่าหุ้นตามข้อบังคับสหกรณ์แล้ว

ที่ประชุมใหญ่สมาชิก สหกรณ์จะมีการประชุมใหญ่ประกอบด้วย สมาชิก หรือผู้แทนสมาชิกอย่างน้อยปีละครั้ง เรียกว่า “การประชุมใหญ่” สามัญประจำปีการประชุมใหญ่ของสมาชิก

สหกรณ์ตาม พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ.2542 ได้บัญญัติเกี่ยวกับการประชุมใหญ่ของสมาชิก โดยจำแนกออกเป็นการประชุม 2 ลักษณะ คือ การประชุมใหญ่สามัญประจำปี และการประชุมใหญ่วิสามัญ ในมาตรา 54 โดยมีเนื้อหาดังต่อไปนี้

“ให้คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์เรียกประชุมใหญ่สามัญปีละหนึ่งครั้ง ภายในหนึ่งร้อยห้าสิบวันนับแต่วันสิ้นปีทางบัญชีของสหกรณ์นั้น”

และระบุในมาตรา 55 ว่า

“เมื่อมีเหตุอันสมควร คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์จะเรียกประชุมใหญ่วิสามัญเมื่อใดก็ได้ แต่ถ้านายทะเบียนสหกรณ์มีหนังสือแจ้งให้เรียกประชุมใหญ่วิสามัญ หรือในกรณีที่สหกรณ์ขาดทุนเกินกึ่งของจำนวนทุนเรือนหุ้นที่ชำระแล้ว ต้องเรียกประชุมใหญ่วิสามัญ โดยมีชักเข้าแต่ไม่เกินสามสิบวันนับแต่วันที่สหกรณ์ทราบ”

ในพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ.2542 ได้บัญญัติเกี่ยวกับการประชุมไว้หลายมาตรา เช่น มาตรา 56 ที่กล่าวถึงการประชุมโดยใช้ตัวแทนของสมาชิกว่า

“สหกรณ์ใดมีสมาชิกเกินกว่าห้าร้อยคน จะกำหนดในข้อบังคับให้มีการประชุมใหญ่โดยผู้แทนสมาชิกก็ได้ จำนวนผู้แทนสมาชิกจะมีน้อยกว่าหนึ่งร้อยคนไม่ได้ วิธีการเลือกตั้งผู้แทนสมาชิก จำนวนผู้แทนสมาชิก และการดำรงตำแหน่งให้เป็นไปตามที่กำหนดในข้อบังคับ”

พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ.2542 ยังได้กำหนดเนื้อหาการประชุมเกี่ยวกับเรื่องของการขาดขององค์ประชุมไว้ในมาตรา 57 และ 58 ซึ่งมีใจความสำคัญ คือ

“การประชุมใหญ่ของสหกรณ์ต้องมีสมาชิกมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมด หรือไม่น้อยกว่าหนึ่งร้อยคนในกรณีเป็นการประชุมใหญ่ ประกอบด้วย ผู้แทนสมาชิก ต้องมีผู้แทนสมาชิกมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนผู้แทนสมาชิกทั้งหมดหรือไม่น้อยกว่าหนึ่งร้อยคน จึงจะเป็นองค์ประชุมในการประชุมใหญ่สมาชิกหรือผู้แทนสมาชิกจะมอบอำนาจให้ผู้อื่นมาประชุมแทนตนไม่ได้”

“ในการประชุมใหญ่ของสหกรณ์ ถ้าสมาชิกหรือผู้แทนสมาชิก แล้วแต่กรณี มาประชุม ไม่ครบองค์ประชุมให้นัดประชุมใหญ่อีกครั้งหนึ่งในสิบสี่วันนับแต่วันที่นัดประชุมใหญ่ครั้งแรก ในการประชุมครั้งหลังนี้ ถ้ามิใช่การประชุมใหญ่วิสามัญที่สมาชิกหรือผู้แทนสมาชิกร้องขอให้เรียกประชุมแล้ว เมื่อมีสมาชิกหรือผู้แทนสมาชิก แล้วแต่กรณี มาประชุมไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกหรือผู้แทนสมาชิกทั้งหมดหรือไม่น้อยกว่าสามสิบคนก็ให้ถือว่าเป็นองค์ประชุม”

นอกจากที่ พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ.2542 จะกล่าวถึง ลักษณะของตัวแทนสมาชิกที่เข้าร่วมประชุม และขนาดขององค์ประชุมแล้ว พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ.2542 ยังได้กำหนดถึงแนวการดำเนินงานที่แตกต่างของ สหกรณ์กับธุรกิจทั่วไปที่สำคัญอีกสิ่งหนึ่ง หรือลักษณะการออกเสียงแบบ “หนึ่งคนหนึ่งเสียง” ซึ่งระบุไว้ในมาตรา 59 ว่า

“สมาชิกหรือผู้แทนสมาชิกคนหนึ่งให้มีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมใหญ่ให้ถือเสียงข้างมาก เว้นแต่ในกรณีดังต่อไปนี้ ให้ถือเสียงไม่น้อยกว่าสองในสามของจำนวนสมาชิกหรือผู้แทนสมาชิกซึ่งมาประชุม

1. การแก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับ
2. การควบสหกรณ์
3. การแยกสหกรณ์
4. การเลิกสหกรณ์
5. การอื่นใดที่ข้อบังคับกำหนดให้ใช้เสียงไม่น้อยกว่าสองในสามของจำนวนสมาชิกหรือผู้แทนสมาชิกซึ่งมาประชุม”

คณะกรรมการดำเนินการ หมายถึง คณะบุคคลที่ได้รับการเลือกตั้งมาจากสมาชิกในที่ประชุมใหญ่ หรือตามระเบียบที่ประชุมใหญ่กำหนด คณะกรรมการดำเนินการมีหน้าที่กำหนดนโยบาย วัตถุประสงค์ แนวทางปฏิบัติงานของสหกรณ์ และควบคุมการบริหารสหกรณ์แทนสมาชิก ซึ่งในพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ.2542 ได้ระบุเพิ่มเติมเกี่ยวกับคณะกรรมการดำเนินการไว้ในมาตรา 50 ว่า

“ให้สหกรณ์มีคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ ประกอบด้วย ประธานกรรมการหนึ่งคน และกรรมการอื่นอีกไม่เกินสิบสี่คนซึ่งที่ประชุมใหญ่เลือกตั้งจากสมาชิก คณะกรรมการดำเนินการ

สหกรณ์ มีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละสองปีนับแต่วันเลือกตั้ง ในวาระเริ่มแรกเมื่อครบหนึ่งปีนับแต่วันเลือกตั้ง ให้กรรมการดำเนินการสหกรณ์ออกจากตำแหน่งเป็นจำนวนหนึ่งในสองของกรรมการดำเนินการสหกรณ์ทั้งหมดโดยวิธีจับฉลาก และให้ถือว่าเป็นการพ้นจากตำแหน่งตามวาระกรรมการดำเนินการสหกรณ์ ซึ่งพ้นจากตำแหน่งอาจได้รับเลือกตั้งอีกได้ แต่ต้องไม่เกินสองวาระติดต่อกันในกรณีที่มีการเลือกตั้งกรรมการดำเนินการสหกรณ์แทนตำแหน่งที่ว่างให้กรรมการดำเนินการสหกรณ์ที่ได้รับเลือกตั้งอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของผู้ที่ตนแทน”

ผู้ตรวจสอบกิจการ ในพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ.2542 ได้กำหนดไว้ว่า

“ให้สหกรณ์มีผู้ตรวจสอบกิจการ ซึ่งที่ประชุมใหญ่เลือกตั้งจากสมาชิกหรือบุคคลภายนอก เพื่อดำเนินการตรวจสอบกิจการของสหกรณ์แล้วทำรายงานเสนอต่อที่ประชุมใหญ่ โดยจำนวนผู้ตรวจสอบกิจการตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามที่นายทะเบียนสหกรณ์กำหนด”

สหกรณ์การเกษตร

สหกรณ์การเกษตร คือ สหกรณ์ที่จัดตั้งขึ้นในหมู่ผู้มีอาชีพทางการเกษตรรวมตัวกันจัดตั้งขึ้นและจดทะเบียนเป็นนิติบุคคลต่อนายทะเบียนสหกรณ์ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้สมาชิกดำเนินกิจกรรมร่วมกันและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เพื่อแก้ไขความเดือดร้อนในการประกอบอาชีพของสมาชิก และช่วยยกระดับฐานะความเป็นอยู่ของสมาชิกให้ดีขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อดำเนินธุรกิจแบบอเนกประสงค์ เพื่อส่งเสริมให้สมาชิกดำเนินธุรกิจร่วมกัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และช่วยเหลือส่วนรวม โดยใช้หลักคุณธรรมและจริยธรรมอันดีงามตามพื้นฐานของมนุษย์ เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่สมาชิกและส่วนรวม ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคม ตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับของสหกรณ์

แนวความคิดเกี่ยวกับการควบคุมของสมาชิกและการตัดสินใจต่าง ๆ ในสหกรณ์

ศาสตราจารย์เลดลอร์ ได้แยกองค์ประกอบในกิจกรรมทางธุรกิจเพื่อชี้ให้เห็นถึงลักษณะพิเศษของสหกรณ์ โดยแยกองค์ประกอบของสหกรณ์ออกเป็นสามส่วนคือ ผู้เป็นเจ้าของ, ผู้บริหาร/ผู้ควบคุม และลูกค้า/ ผู้ใช้บริการ (นฤต กรยีนยงค์, 2542)

เน้นให้เห็นว่าในวิสาหกิจสหกรณ์นั้นเจ้าของกิจการ ผู้บริหารงาน และผู้ให้บริการ ล้วนเป็น คนกลุ่มเดียวกัน ไม่ว่าผลประโยชน์จะตกอยู่กับฝ่ายใดมากหรือน้อยกว่ากันอย่างไรก็ตาม สุดท้าย ผู้ได้รับประโยชน์ที่แท้จริงคือคนกลุ่มเดียวกัน คือ “สมาชิกสหกรณ์” ซึ่งแนวคิดของศาสตราจารย์ เลดเลอร์ ก็มีความคิดเห็นในทิศทางเดียวกับ เบน เอ็ม เฮเนฮาน และ บรูซ แอล แอนเดอสัน (Henehan and Anderson, 1994) โดยเขาได้กล่าวไว้ว่า “สหกรณ์เป็นองค์กรที่มีความเฉพาะตัว ซึ่ง ความเป็นเอกลักษณ์เหล่านั้นมีผลกระทบอย่างยิ่งในการตัดสินใจต่างๆขององค์กร และความ เฉพาะตัวเหล่านั้นคืออะไร? สหกรณ์นั้นมีความเป็นเจ้าของโดยสมาชิกผู้บริโภค และในบางครั้ง สมาชิกผู้บริโภคเหล่านั้นก็เป็นผู้เสนอปัจจัยการผลิตให้แก่สหกรณ์ และในบางครั้งสมาชิกผู้บริโภค เหล่านั้นก็เป็นลูกค้าในสินค้าและบริการของสหกรณ์ หลักสำคัญของสหกรณ์ข้อหนึ่ง คือ การ บริการ ณ ระดับราคาต้นทุน นั้นหมายถึง ตัวองค์กร หรือสหกรณ์ควรจะนำส่วนต่างจากการค้า ทั้งหมด หรือส่วนใหญ่กลับคือสู่สมาชิกในรูปของเงินเฉลี่ยคืนตามสัดส่วนของการลงทุน สหกรณ์มี การควบคุมในรูปแบบประชาธิปไตยโดยสมาชิก และผู้ที่เข้ามาเป็นคณะกรรมการดำเนินการ ก็ควร เป็นตัวแทนของสมาชิกอีกด้วย”

ในประเทศไทยนั้นก็มีการเขียนที่เกี่ยวกับแนวคิดในการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์เพื่อให้ เห็นความแตกต่างระหว่างสหกรณ์และองค์กรธุรกิจทั่วไป (สุวรรณ ชูโชติ, 2552) ได้กล่าวถึง ลักษณะทางธุรกิจของสหกรณ์ โดยจำแนกลักษณะเฉพาะออกเป็น 3 ประการ คือ

1. หลักการที่ผู้ใช้บริการเป็นเจ้าของกิจการ (the user – owner principle) หมายความว่า สหกรณ์จัดทำธุรกิจกับบุคคลทั้งหลายที่เป็นเจ้าของผู้ถือหุ้นสหกรณ์
2. หลักการที่ผู้ใช้บริการเป็นผู้ควบคุมบริหารกิจการ (the user – control principle) หมายความว่า กิจการสหกรณ์จะถูกควบคุมและบริหารกิจการ โดยผู้ที่ทำธุรกิจกับสหกรณ์ และการ ควบคุมดูแลธุรกิจของสหกรณ์นี้จะใช้แนวทางที่เป็นประชาธิปไตย ในความหมายที่ว่า (1) อำนาจ การออกเสียงไม่เป็นสัดส่วนไปตามความมกน้อยของเงินที่ลงทุนกับสหกรณ์ แต่จะจำกัดเสียงตาม คนที่ถือหุ้น เช่น หนึ่งคนหนึ่งเสียง หรือแม้ว่าในบางประเทศ เช่น สหรัฐอเมริกา สหกรณ์บางแห่ง ของเขา อาจจะกำหนดอำนาจในการออกเสียงของสมาชิกตามสัดส่วนของปริมาณธุรกิจที่สมาชิกทำ กับสหกรณ์ หรือตามจำนวนหุ้นที่สมาชิกมีอยู่กับสหกรณ์ แต่จะมีกรอบกำหนดข้อจำกัดเอาไว้ด้วย เช่น สมาชิกคนหนึ่ง ๆ จะมีเสียงได้ไม่เกินร้อยละ 5 ของเสียงทั้งหมด ถึงแม้ว่าจะทำธุรกิจกับ สหกรณ์ หรือถือหุ้นในสหกรณ์จำนวนมากเท่าใดก็ตาม (2) มีข้อจำกัดที่เข้มงวดเกี่ยวกับ คณะกรรมการดำเนินการของสหกรณ์ที่ต้องไม่มาจากบุคคลภายนอกที่ไม่ใช่สมาชิก

3. หลักการแบ่งปันผลกำไรสู่ผู้ทำธุรกิจกับสหกรณ์ (The User – Benefits Principle) หมายความว่า เมื่อสหกรณ์ดำเนินธุรกิจและมีผลกำไร จะแบ่งปันคืนกลับให้แก่สมาชิกผู้มาทำธุรกิจกับสหกรณ์ ตามสัดส่วนของการทำธุรกิจ มากกว่าที่จะแบ่งตามสัดส่วนของปริมาณหุ้นที่มีอยู่กับสหกรณ์ อีกทั้งหุ้นของสหกรณ์มีราคาคงที่ ไม่ว่าสหกรณ์จะดำเนินงานจนมีสินทรัพย์มากน้อยเท่าใดก็ตาม และไม่มีตลาดที่จะมารองรับการซื้อขายหุ้นของสหกรณ์อีกด้วย ดังนั้นผลตอบแทนของสมาชิกที่ได้รับจากหุ้นในสหกรณ์ จึงไม่เหมือนกับผลตอบแทนของผู้ลงทุนที่ได้รับจากหุ้นในหน่วยธุรกิจทั่วไป

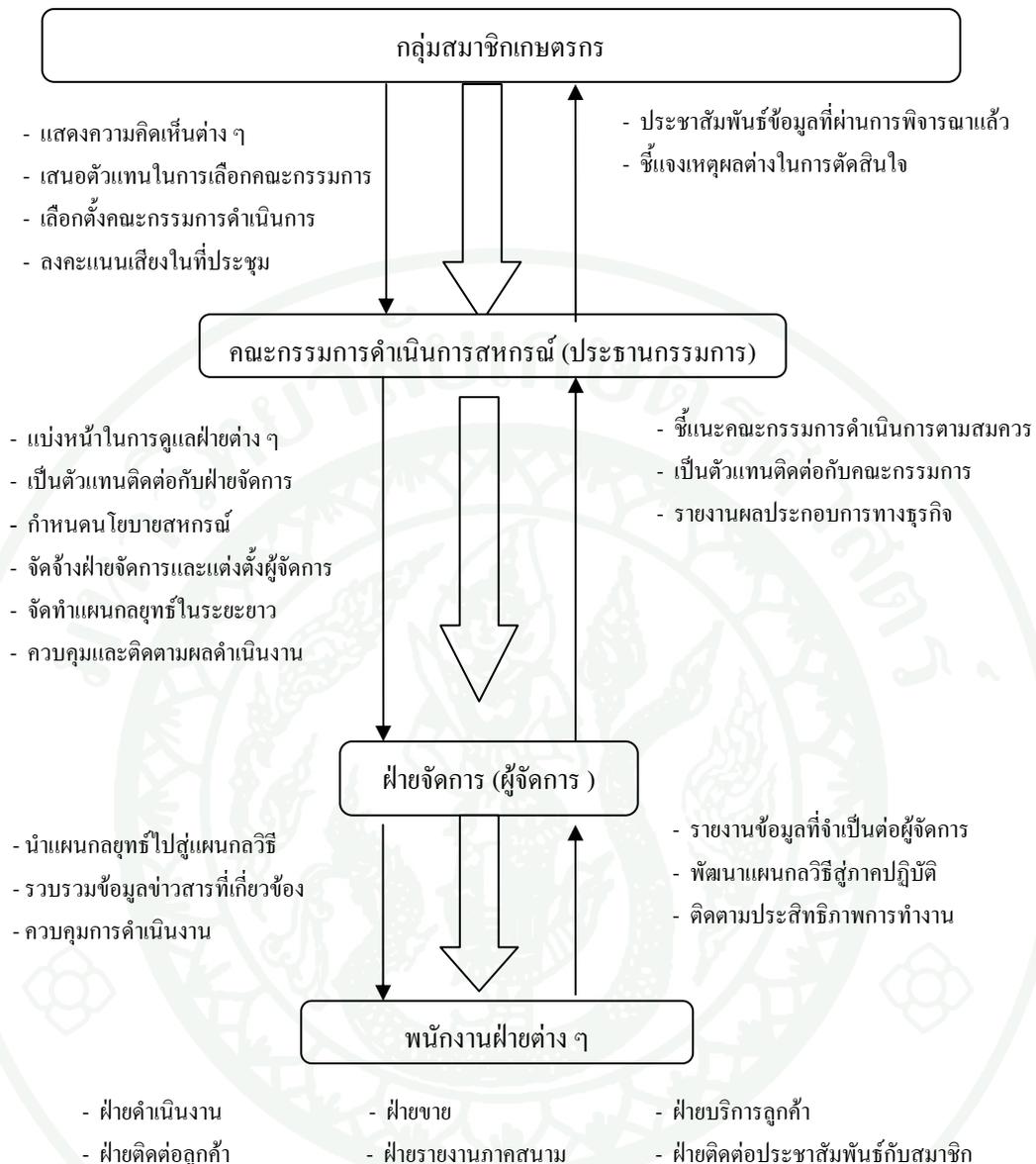
แสดงให้เห็นว่า แนวความคิดที่ทำให้สหกรณ์มีความแตกต่างจากองค์การธุรกิจทั่วไป เป็นที่ยอมรับ และพอสรุปได้ว่า องค์การสหกรณ์มีความแตกต่างจากองค์การธุรกิจ คือ องค์การสหกรณ์มีผู้เป็นเจ้าของ ผู้ใช้บริการ ผู้ควบคุม รวมทั้งผู้ได้รับประโยชน์จากการดำเนินกิจการของสหกรณ์ คือคนกลุ่มเดียวกัน คือ สมาชิกสหกรณ์ ทำให้การตัดสินใจต่างๆของตัวองค์การ มีความแตกต่างจากองค์การธุรกิจทั่วไป รวมถึงสหกรณ์มิใช่เป็นองค์การที่มุ่งเพียงการแสวงหากำไร แต่มุ่งเพื่อจัดหาบริการเพื่อความพึงพอใจของสมาชิกเป็นหลัก และกำไรส่วนมาก หรือทั้งหมดจะต้องปันกลับให้กับสมาชิกในรูปของเงินเฉลี่ยคืน ตามสัดส่วนที่สมาชิกทำธุรกิจกับสหกรณ์ จึงไม่จำเป็นที่สหกรณ์จะต้องมุ่งประเด็นไปที่การแสวงหากำไรสูงสุด แต่สหกรณ์จำเป็นต้องมุ่งเน้นที่บริการสมาชิก ณ ระดับราคาต้นทุนภายใต้การบริหารจัดการที่เหมาะสมเพื่อให้เกิดประโยชน์กับสมาชิกสูงสุด

ผู้มีบทบาทสำคัญในการตัดสินใจต่าง ๆ ในสหกรณ์

ดังที่กล่าวไปในหัวข้อข้างต้นเกี่ยวกับสหกรณ์แล้วทำให้เห็นได้ว่า การควบคุมกิจการและการตัดสินใจในองค์การสหกรณ์ มีความแตกต่างจากองค์การธุรกิจทั่วไป ซึ่ง Henehan and Anderson ได้อธิบายถึงลักษณะของของกลุ่มผู้มีบทบาทในการตัดสินใจต่าง ๆ ภายในสหกรณ์ว่า ประกอบด้วยบุคคลสามกลุ่ม คือ คณะกรรมการดำเนินการ ฝ่ายจัดการ และสมาชิกของสหกรณ์ ซึ่งคณะกรรมการก็คือ ตัวแทนของสมาชิกผู้เป็นเจ้าของซึ่งสำหรับสหกรณ์การเกษตรแล้ว กลุ่มนี้ก็คือ เกษตรกรทั่วไปที่ได้รับการคัดเลือกจากสมาชิกสหกรณ์นั้น ๆ เพื่อทำหน้าที่ในการกำหนดนโยบายให้กับสหกรณ์ จัดจ้างหรือจัดหาฝ่ายจัดการที่มีประสบการณ์มาดำเนินธุรกิจแทนสมาชิก และกำหนดแผนกลยุทธ์เพื่อใช้เป็นแผนสู่ความสำเร็จในระยะยาวของสหกรณ์ ในส่วนของฝ่ายจัดการนั้นมีหน้าที่รับผิดชอบในส่วนองงานปฏิบัติการรายวันขององค์กร ซึ่งรวมไปถึงการปฏิบัติเพื่อให้เกิดความพึงพอใจแก่คณะกรรมการ และสมาชิกสหกรณ์ การจัดสรรงบประมาณ และการ

จัดทำแผนกลยุทธ์เพื่อให้สอดคล้องกับแผนกลยุทธ์ที่คณะกรรมการดำเนินการได้วางไว้ หรือกล่าวง่าย ๆ ได้ว่า ฝ่ายจัดการมีหน้าที่ในการตอบสนองความคิดของคณะกรรมการดำเนินการ และกลุ่มสุดท้ายคือ สมาชิกสหกรณ์ซึ่งมีความรับผิดชอบในด้านการสรรหาและเลือกคณะกรรมการดำเนินการเพื่อทำหน้าที่เป็นตัวแทนในการดำเนินงานต่าง ๆ แทนตน แก้ไขปรับปรุงระเบียบต่าง ๆ ของสหกรณ์ เรียกได้ว่าเป็นกลุ่มคนที่มีบทบาทสูงสุดในสหกรณ์ในการกำหนดทิศทางการตัดสินใจหรือการดำเนินกิจการสหกรณ์ต่างๆ

ภาพที่ 2 เป็นภาพแสดงโครงสร้างขององค์กร และบทบาทหน้าที่ของกลุ่มบุคคลผู้มีส่วนบทบาทในการตัดสินใจในสหกรณ์ ส่วนบนสุดของภาพ คือ กลุ่มสมาชิกผู้เป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการตัดสินใจต่าง ๆ ในสหกรณ์ เนื่องจากสมาชิกนั้นจะเป็นกลุ่มผู้ที่เลือกตัวแทน หรือคณะกรรมการดำเนินการ เพื่อมาดำเนินงานตัดสินใจต่าง ๆ แทนตนเอง โดยการตัดสินใจแต่ละครั้งของคณะกรรมการดำเนินการ จะขึ้นอยู่กับ การรับฟังความคิดเห็นจากสมาชิก จากนั้นคณะกรรมการดำเนินการก็จะเริ่มวางนโยบายที่เหมาะสมแก่สหกรณ์ หรือคณะกรรมการจะเริ่มวางแผนระยะยาวให้กับสหกรณ์นั้น ๆ และจัดหาฝ่ายจัดการมาดำเนินงาน เพื่อให้แผนกลยุทธ์และนโยบายที่วางไว้ นำไปสู่ภาคปฏิบัติ ซึ่งการที่สหกรณ์จะสามารถดำเนินงานให้เป้าหมายสหกรณ์ตรงกับความต้องการของสมาชิกนั้น ขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ระหว่างคณะกรรมการกับฝ่ายจัดการหรือประธานกับผู้จัดการ

ภาพที่ 2 โครงสร้างแสดงความสัมพันธ์และหน้าที่ของฝ่ายต่าง ๆ ในสหกรณ์
ที่มา: Henehan and Anderson (1994)

ลักษณะเฉพาะตัวและพฤติกรรมทางธุรกิจของสหกรณ์การเกษตร

ถ้าพิจารณาถึงลักษณะที่มีความเฉพาะตัวของสหกรณ์การเกษตรที่มีความเฉพาะตัว และแตกต่างจากองค์กรธุรกิจทั่วไปซึ่ง John M. Staatz ได้กล่าวถึงความเฉพาะตัวของสหกรณ์การเกษตรไว้ 3 ประการ คือ จำหน่ายสินค้าและบริการในราคาต้นทุนแก่สมาชิก ควบคุมและบริหารงานตามระบบประชาธิปไตยโดยสมาชิก และให้ผลตอบแทนต่อทุนในจำนวนจำกัด จากลักษณะเฉพาะตัว

ทั้ง 3 ประการของสหกรณ์การเกษตรทำให้เห็นชัดเจนมากยิ่งขึ้นในความเฉพาะตัวของสหกรณ์ที่สมาชิกเป็นทั้งเจ้าของ ผู้ควบคุม และผู้ได้รับผลประโยชน์จากการลงทุน ซึ่ง Staats ได้อธิบายถึงความเฉพาะตัวทางของธุรกิจของสหกรณ์การเกษตร ในด้านการควบคุมและบริหารงานโดยสมาชิกตามระบอบประชาธิปไตยในสหกรณ์นั้น มี 2 รูปแบบที่สำคัญ ดังนี้

1. การจำกัดการให้ออกเสียงลงคะแนนตามจำนวนหุ้นของสมาชิก เนื่องจากสหกรณ์ยึดหลักประชาธิปไตยในการดำเนินกิจการสหกรณ์ ซึ่งให้ความสำคัญกับตัวบุคคลมากกว่าทุน การออกเสียงในสหกรณ์จึงใช้หลัก “หนึ่งคนหนึ่งเสียง” ให้ออกเสียงลงคะแนนตามจำนวนสมาชิกก็เพื่อเป็นการป้องกันมิให้อำนาจการตัดสินใจต่าง ๆ ของสหกรณ์ ตกอยู่ในมือของกลุ่มคนผู้ถือหุ้นของสหกรณ์จำนวนมากเพียงกลุ่มเดียว แต่เน้นที่ความร่วมมือกันของสมาชิกของสหกรณ์ในการตัดสินใจ ท่ามกลางความต้องการที่หลากหลายของสมาชิกจำนวนมาก

2. การจำกัดการเข้าเป็นคณะกรรมการดำเนินการของกลุ่มคนภายนอกที่ไม่ได้เป็นสมาชิก ในความพยายามที่จะให้เกิด “การควบคุมโดยสมาชิก” ทำให้สหกรณ์กำหนดข้อห้ามอย่างเข้มงวดไม่ให้บุคคลภายนอกเข้ามาร่วมเป็นคณะกรรมการดำเนินการ ส่งผลให้คณะกรรมการดำเนินการในสหกรณ์การเกษตรทั้งหมดจึงต้องเป็นเกษตรกรผู้เป็นสมาชิก ซึ่งต้องทำหน้าที่เป็นตัวแทนของสมาชิกเพื่อรักษาผลประโยชน์ของสมาชิกทั้งในฐานะที่เป็นเจ้าของ ผู้ควบคุม และผู้ได้รับประโยชน์จากสหกรณ์

คณะกรรมการดำเนินการของสหกรณ์ซึ่งแตกต่างจากองค์กรธุรกิจทั่วไปด้วยเหตุผลหลายประการ จึงมีบทบาทในการตัดสินใจในสหกรณ์มากกว่าหน่วยธุรกิจทั่วไป ดังนั้นจำเป็นที่สหกรณ์ต้องมีคณะกรรมการดำเนินการที่มีความรับผิดชอบและเข้าใจหน้าที่ของตนเอง โดยเฉพาะในสหกรณ์การเกษตรที่คณะกรรมการทุกคนเป็นเกษตรกรผู้มีความชำนาญด้านการผลิตไร่นาเป็นหลัก แต่การบริหารงานของสหกรณ์จำเป็นต้องใช้ความรู้และผู้เชี่ยวชาญในด้านการบริหารหลายด้าน เพื่อสามารถที่จะดูแลผลประโยชน์ให้กับสมาชิกเกษตรกร และติดตามการปฏิบัติงานของฝ่ายจัดการของสหกรณ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

คณะกรรมการดำเนินการ

การใช้หลักประชาธิปไตยในการดำเนินกิจการสหกรณ์นั้นคือการกำหนดรูปแบบการบริหาร โดยใช้ตัวแทนซึ่งสมาชิกเลือกตั้งคณะกรรมการดำเนินการเพื่อทำหน้าที่ในการบริหาร

จัดการสหกรณ์แทนสมาชิกโดยดำเนินการเป็นองค์คณะ ซึ่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ.2542 มาตรา 50 กำหนดให้องค์คณะกรรมการสหกรณ์มีไม่เกิน 15 คน ประกอบด้วยประธานกรรมการหนึ่งคน และกรรมการอื่นสิบสี่คน มีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละสองปีแต่ไม่เกินสองวาระติดต่อกัน การปฏิบัติงานของคณะกรรมการดำเนินการเกี่ยวกับเรื่องการค้าเนินกิจการสหกรณ์ใด ๆ จะต้องมีการตกลงกันในที่ประชุมของคณะกรรมการดำเนินการซึ่งจะมีการประชุมตาม ความจำเป็นที่จะต้องพิจารณาเรื่องต่าง ๆ

บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการดำเนินการ

พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ.2542 กำหนดบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ไว้ใน มาตรา 51 ให้เป็นผู้ดำเนินการและผู้แทนสหกรณ์ในกิจการอันเกี่ยวข้องกับบุคคลภายนอก ซึ่งหมายถึงอำนาจกระทำการตามข้อบังคับของสหกรณ์นั้น ๆ กล่าวคือ ข้อบังคับสหกรณ์นั้นเป็นแผนธุรกิจ หรือข้อตกลงที่คณะกรรมการดำเนินการเสนอต่อสมาชิกและตกลงกันในที่ประชุมใหญ่ เพื่อมอบหมายให้คณะกรรมการ ดำเนินการนำไปปฏิบัติในฐานะตัวแทนของสมาชิก แล้วนำข้อบังคับนี้ไปจดทะเบียนไว้กับนายทะเบียนสหกรณ์ซึ่งเป็นหน่วยงานรัฐ

ข้อบังคับสหกรณ์เป็นแผนธุรกิจที่ตกลงกันไว้มีความเกี่ยวข้องกับการผลิต การบริโภค ความเป็นอยู่และการดำรงชีพต่าง ๆ จึงต้องจัดหาสินค้าและบริการมาบริการแก่สมาชิก โดยกฎหมายสหกรณ์ได้กำหนดไว้ในมาตรา 46 ซึ่งเป็นบทบัญญัติที่นายทะเบียนสหกรณ์จะตรวจสอบว่าสหกรณ์มีแผนการค้าเนิน กิจการตามกรอบใหญ่ของกฎหมายที่กำหนดไว้ และการดำเนินการนอกเหนือจากข้อบังคับคณะกรรมการต้องเห็นชอบ หรือเสนอขอเพิ่มเติมแก้ไขข้อบังคับจากที่ประชุมใหญ่ เนื่องจากมวลสมาชิกเป็นเจ้าของสหกรณ์

การทำงานของกรรมการสหกรณ์ในที่ประชุมหรือตามมติที่ประชุมเป็นการทำการในฐานะนิติบุคคล ซึ่งการกระทำการอันเป็นองค์คณะนี้เรียกว่า ที่ประชุมคณะกรรมการดำเนินการ การตัดสินใจและตกลงดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ในที่ประชุมคณะกรรมการดำเนินการเรียกว่ามติที่ประชุมคณะกรรมการ ซึ่งฝ่ายจัดการต้องนำไปปฏิบัติ ดังนั้นการปฏิบัติงานของกรรมการสหกรณ์จึงมีความสำคัญต่อสหกรณ์ กรรมการควรเข้าใจ ใส่ใจและดำเนินการในข้อต่อไปนี้ (สารินี, 2551)

1. เข้าใจสิทธิและหน้าที่ความรับผิดชอบของตนเองและวัตถุประสงค์ของสหกรณ์
2. ทำความเข้าใจกับปรัชญา อุดมการณ์ หลักการและวิธีการสหกรณ์

3. ศึกษา ระเบียบ ข้อบังคับ กฎหมาย สหกรณ์ และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินธุรกิจ สหกรณ์
4. แสดงความคิดเห็นต่อที่ประชุม
5. มีการบริหารงานอย่างโปร่งใส มีความซื่อสัตย์และดำรงรักษาความสมัครสมานสามัคคี ในหมู่คณะ
6. การเข้าร่วมประชุมเป็นหน้าที่สำคัญของกรรมการสหกรณ์ที่ต้องเข้าประชุมอย่างสม่ำเสมอ
7. การทำงานของกรรมการเป็นการทำหน้าที่แทนสมาชิกสหกรณ์ซึ่งต้องบริหารงานตามมติ ของที่ประชุมใหญ่
8. การติดต่อประสานงานระหว่างสหกรณ์เพื่อศึกษาหาความรู้ แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และร่วมมือซึ่งกันและกัน
9. พยายามให้การศึกษาอบรมแก่สมาชิกสหกรณ์อยู่เสมอ เพื่อให้สมาชิกรู้เรื่องงานของ สหกรณ์และรักดีต่อสหกรณ์
10. พยายามเผยแพร่หลักและวิธีการสหกรณ์ไปสู่ประชาชนและเยาวชนทั่วไป
11. คณะกรรมการดำเนินการ มีหน้าที่ควบคุมการบริหารงานสหกรณ์ของผู้จัดการ แต่ ไม่ใช่การทำงานแทนผู้จัดการ
12. คณะกรรมการดำเนินการต้องแจ้งฐานะของผู้จัดการมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน การ แจ้งให้ผู้จัดการเตรียมวาระการประชุมและวางแผนปรึกษาหารือซึ่งกันและกัน
13. กำหนดนโยบายและแจ้งให้ผู้จัดการทราบว่าจะทำอะไรบ้างส่วนวิธีการจะทำ อย่างไรนั้นเป็นหน้าที่ของผู้จัดการ
14. ศึกษางบประมาณรายได้ รายจ่ายของสหกรณ์ และพิจารณาวิเคราะห์รายงานการเงิน ของสหกรณ์จากผู้จัดการอย่างละเอียด
15. คัดเลือกและจัดจ้างผู้จัดการที่มีความรู้ความสามารถให้ปฏิบัติงานสหกรณ์
16. การแบ่งแยกหน้าที่ระหว่างกรรมการสหกรณ์และผู้จัดการสหกรณ์ที่ชัดเจน
17. กรรมการสหกรณ์ไม่มีสิทธิพิเศษใด ๆ เหนือกว่าสมาชิกอื่น
18. กรรมการสหกรณ์ต้องมีความสัมพันธ์กับสมาชิก แจ้งข่าวสารให้สมาชิกทราบพร้อม รับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากสมาชิกแจ้งให้ผู้จัดการทราบ เพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไข ต่อไป
19. กรรมการสหกรณ์ต้องหมั่นศึกษาหาความรู้ทางสหกรณ์และความรู้ที่เกี่ยวข้องอยู่เสมอ
20. เมื่อจำเป็นต้องสำรวจปัญหาการดำเนินงานหรือตั้งคณะกรรมการดำเนินการต้องเรียก ประชุมใหญ่วิสามัญ

ดังที่กล่าวไปข้างต้นว่า บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการดำเนินการของแต่ละสหกรณ์จะแตกต่างกันตามพระราชบัญญัติสหกรณ์มาตรา 51 คือ ขึ้นอยู่กับข้อบังคับสหกรณ์ของแต่ละสหกรณ์ อย่างไรก็ตามร่างข้อบังคับสหกรณ์ ของกรมส่งเสริมสหกรณ์ (กรมส่งเสริมสหกรณ์) ที่เป็นเหมือนแม่แบบให้กับข้อบังคับของสหกรณ์การเกษตรทั่วไป ซึ่งมีลักษณะของบทบาทหน้าที่คณะกรรมการดำเนินการ ดังนี้

อำนาจหน้าที่ของกรรมการดำเนินการแต่ละตำแหน่ง

(ก) ประธานกรรมการ มีอำนาจหน้าที่ดังนี้

- (1) เป็นประธานในที่ประชุมใหญ่ และที่ประชุมคณะกรรมการดำเนินการและควบคุมการประชุมดังกล่าวให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย
- (2) ควบคุมดูแลการดำเนินการ งานทั่วไปของสหกรณ์ให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และอยู่ในวัตถุประสงค์ของสหกรณ์
- (3) ลงลายมือชื่อในเอกสารต่าง ๆ ในนามสหกรณ์ ตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับนี้
- (4) ดำเนินการอื่น ๆ ตามที่คณะกรรมการดำเนินการมอบหมายให้ภายใต้กฎหมาย ข้อบังคับ ระเบียบ มติ และคำสั่งของสหกรณ์

(ข) รองประธานกรรมการ มีอำนาจหน้าที่ดังนี้

- (1) ปฏิบัติการในอำนาจหน้าที่ของประธานกรรมการแทนประธานกรรมการเมื่อประธานกรรมการไม่อยู่ หรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ หรือเมื่อตำแหน่งประธานกรรมการว่างลง
- (2) ปฏิบัติการตามที่ประธานกรรมการมอบหมายให้
- (3) ดำเนินการอื่น ๆ ตามที่คณะกรรมการดำเนินการมอบหมายให้ภายใต้กฎหมาย ข้อบังคับ ระเบียบ มติ และคำสั่งของสหกรณ์

(ค) เลขานุการ มีอำนาจหน้าที่ดังนี้

- (1) จัดทำรายงานการประชุมใหญ่และรายงานการประชุมคณะกรรมการดำเนินการทุกครั้ง
- (2) ดูแลรักษาเอกสารและรายงานการประชุมของสหกรณ์ให้เรียบร้อยอยู่เสมอ
- (3) แจ้งนัดประชุมไปยังบรรดาสมาชิกหรือกรรมการดำเนินการ แล้วแต่กรณี
- (4) ดำเนินการอื่น ๆ ตามที่คณะกรรมการดำเนินการมอบหมายให้ภายใต้กฎหมาย ข้อบังคับ ระเบียบ มติ และคำสั่งของสหกรณ์

(ง) เหรียญญิก มีอำนาจหน้าที่ดังนี้

(1) ควบคุม ดูแล ตรวจสอบการรับจ่าย การเก็บรักษาเงินและทรัพย์สินของสหกรณ์ให้เป็นไปโดยถูกต้องเรียบร้อย

(2) ดำเนินการอื่น ๆ ตามที่คณะกรรมการดำเนินการมอบหมายให้ภายใต้กฎหมาย ข้อบังคับ ระเบียบ มติ และคำสั่งของสหกรณ์

ผู้ตรวจสอบกิจการสหกรณ์

พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ.2542 มาตรา 53 วรรคแรกกำหนดเรื่องการตรวจสอบกิจการไว้ว่า

“ให้สหกรณ์มีผู้ตรวจสอบกิจการ ซึ่งที่ประชุมใหญ่เลือกตั้งจากสมาชิกหรือบุคคลภายนอกเพื่อดำเนินการตรวจสอบกิจการของสหกรณ์ แล้วทำรายงานเสนอต่อที่ประชุมใหญ่”

ดังนั้นสหกรณ์ทุกแห่งจึงจำเป็นต้องมีผู้ตรวจสอบกิจการเพื่อทำหน้าที่เป็นหูเป็นตาให้กับสมาชิก โดยหน้าที่หลักของผู้ตรวจสอบกิจการ ได้แบ่งออกเป็น 2 ประการหลัก ๆ ดังนี้ (สุรศักดิ์ นาคสวัสดิ์, ม.ป.ป.)

ประการแรก กำหนดในระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์ ว่าด้วยการตรวจสอบกิจการของสหกรณ์ พ.ศ.2544 ข้อ 6 วรรคสองว่า

“ในกรณีที่ปรากฏชัดเจนว่า มีเหตุการณ์ที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายอย่างมีนัยสำคัญแก่สหกรณ์ หรือสหกรณ์ไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อกำหนด ประกาศ หรือคำแนะนำของทางราชการ รวมทั้งข้อบังคับ ระเบียบ มติที่ประชุม หรือคำสั่งของสหกรณ์ ให้ผู้ตรวจสอบกิจการแจ้งต่อคณะกรรมการดำเนินการและส่วนราชการที่มีหน้าที่กำกับดูแลสหกรณ์ทราบโดยเร็ว”

ประการที่สอง ตามประกาศนายทะเบียนสหกรณ์ เมื่อวันที่ 21 พฤศจิกายน 2543 เรื่อง “ข้อแนะนำวิธีดำเนินการเกี่ยวกับการถอดถอนคณะกรรมการหรือกรรมการดำเนินการสหกรณ์ และการยื่นอุทธรณ์ของสมาชิก กรณีคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์มีมติให้พ้นจากสมาชิกภาพ”

กรณีกล่าวหาให้ที่ประชุมใหญ่ถอดถอนกรรมการหรือคณะกรรมการ ผู้ตรวจสอบกิจการ เป็นผู้รับหนังสือข้อกล่าวหา รับแล้วต้องส่งให้กรรมการที่ถูกกล่าวหาชี้แจงข้อเท็จจริงตามข้อกล่าวหา เมื่อได้รับคำชี้แจงจากกรรมการที่ถูกกล่าวหาแล้ว ให้ส่งคำชี้แจงนั้นให้ผู้กล่าวหาทราบ ถ้าผู้กล่าวหาไม่พอใจต่อคำชี้แจงนั้น ให้ผู้ตรวจสอบและรวบรวมข้อเท็จจริงทั้งหมด แล้วเสนอให้คณะกรรมการดำเนินการเรียกประชุมใหญ่วิสามัญพิจารณาเสียภายใน 30 วัน การดำเนินการตั้งแต่รับข้อกล่าวหาจนถึงจนถึงประชุมใหญ่วิสามัญต้องใช้เวลาไม่เกิน 60 วัน ในวาระการถอดถอนผู้ตรวจสอบกิจการจะมีบทบาทสำคัญในการพิจารณาของที่ประชุมใหญ่ เพราะจะให้ข้อมูลข้อเท็จจริง

กรณีการอุทธรณ์ของสมาชิกที่ถูกคณะกรรมการดำเนินการมีมติให้พ้นจากการเป็นสมาชิกตามข้อบังคับสมาชิกมีสิทธิอุทธรณ์ต่อที่ประชุมใหญ่ แต่ไม่กำหนดวิธีรับอุทธรณ์และวิธีพิจารณาอุทธรณ์ เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมจึงกำหนดให้ผู้ตรวจสอบกิจการเป็นผู้รับคำอุทธรณ์จากสมาชิกพร้อมตรวจสอบข้อเท็จจริงตามคำอุทธรณ์ และแจ้งให้คณะกรรมการดำเนินการทราบ หากคณะกรรมการดำเนินการยังยืนยันให้ออก ต้องให้คณะกรรมการบรรจุระเบียบพิจารณาอุทธรณ์ในการประชุมใหญ่คราวถัดไป ในที่ประชุมใหญ่ผู้ตรวจสอบกิจการควรต้องให้ข้อมูล ข้อเท็จจริงตามที่ได้ตรวจสอบมาด้วย

เหตุที่ต้องให้ผู้ตรวจสอบกิจการเป็นผู้ดำเนินการเบื้องต้นก็เพราะว่า ทั้งกรณีถอดถอนกรรมการดำเนินการสหกรณ์ที่ดี การพิจารณาอุทธรณ์ของสมาชิกก็ดี ล้วนเป็นอำนาจที่ประชุมใหญ่ทั้งสิ้น ผู้ตรวจสอบกิจการเป็นตัวแทนของที่ประชุมใหญ่ จึงสมควรตรวจสอบข้อเท็จจริงก่อนเพื่อให้เกิดความเป็นกลาง ถ้าให้คณะกรรมการดำเนินการนำเสนอต่อที่ประชุมเอง ผู้ร้องหรือผู้อุทธรณ์อาจไม่ได้รับความเป็นธรรม

กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ได้ให้คำแนะนำเพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติให้กับผู้ตรวจสอบกิจการไว้ดังนี้

1. ผู้ตรวจสอบกิจการควรสอบถามและประเมินประสิทธิภาพระบบการควบคุมภายในของสหกรณ์ ว่าเหมาะสมและเพียงพอสำหรับการดำเนินงานและการบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อพิจารณากำหนดขอบเขตและวิธีการปฏิบัติงานตรวจสอบให้เหมาะสมรัดกุม

2. ตรวจสอบและประเมินประสิทธิภาพการปฏิบัติงานต่าง ๆ เช่น การให้สินเชื่อ การจัดหาสินค้ามาจำหน่าย การรวบรวมผลผลิต การให้บริการ และการส่งเสริมการเกษตร การรับฝากเงิน เป็นต้น

3. ตรวจสอบการดูแลรักษาทรัพย์สิน และการใช้ทรัพยากรทุกประเภทของสหกรณ์ ว่า เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า

4. ติดตามผลการบริหารงานของคณะกรรมการดำเนินการ เพื่อประกอบการพิจารณาเสนอปรับปรุงแผนงาน นโยบาย ระเบียบ ข้อบังคับ ตลอดจนประสิทธิภาพในการบริหารงาน

นอกจากนั้น กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ยังให้คำแนะนำเกี่ยวกับการทำรายงานของผู้ตรวจสอบกิจการสหกรณ์ ตามที่พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ.2542 ระบุไว้ในมาตรา 53 มีใจความสำคัญว่า ให้ผู้ตรวจสอบกิจการสหกรณ์ตรวจสอบกิจการสหกรณ์และทำรายงานเสนอต่อที่ประชุมใหญ่ โดยกรมตรวจบัญชีสหกรณ์จำแนกรายงานออกเป็น 3 ประเภท คือ

1. รายงานตรวจสอบกิจการประจำเดือน เพื่อสรุปผลการตรวจสอบเสนอต่อคณะกรรมการดำเนินการ
2. รายงานตรวจสอบกิจการประจำปี เพื่อสรุปผลการตรวจสอบเสนอต่อที่ประชุมใหญ่
3. รายงานการตรวจสอบกิจการเร่งด่วน เมื่อปรากฏชัดเจนว่ามีเหตุการณ์ ที่จะก่อให้เกิดความเสียหายอย่างมีนัยสำคัญแก่สหกรณ์ กรณีนี้ต้องรายงาน โดยเร็วต่อคณะกรรมการดำเนินการ กรมตรวจบัญชีสหกรณ์สำหรับในกรุงเทพมหานคร หรือสำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์จังหวัด สำหรับส่วนภูมิภาค และสำนักงานส่งเสริมสหกรณ์ พื้นที่ 1 หรือ 2 สำหรับกรุงเทพมหานคร หรือสำนักงานสหกรณ์จังหวัดในส่วนภูมิภาค

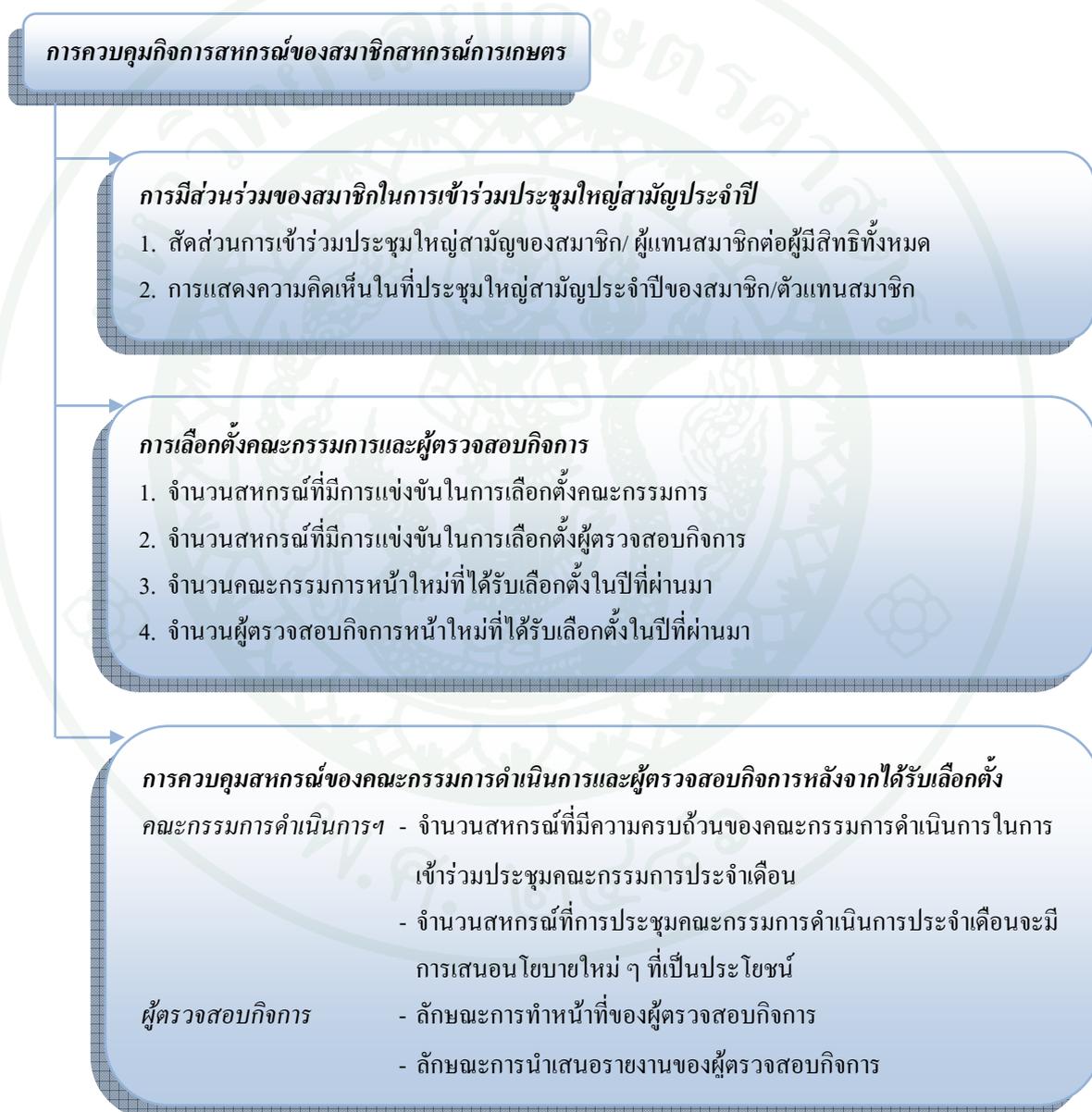
ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาเรื่องนี้ ที่ผ่านมายังมีงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการควบคุมกิจการสหกรณ์ไม่มากนัก โดยส่วนใหญ่จะเป็นการศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของสมาชิกเป็นหลัก งานวิจัยที่ตรวจพบ ได้แก่ ผลงานวิจัยของ ประเสริฐ จรรยาสุภาพ (2553) ได้ทำวิจัยเรื่อง

ความสัมพันธ์ระหว่างคุณธรรมสหกรณ์บางประการกับพฤติกรรมของสมาชิกสหกรณ์: ศึกษาเฉพาะกรณีนิคมสันทราย จำกัด จังหวัดเชียงใหม่ โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณธรรมบางประการ และพฤติกรรมการมีส่วนร่วมกับสหกรณ์ของสมาชิก ผลการวิจัยพบว่า ด้านพฤติกรรมการมีส่วนร่วมดำเนินงาน สมาชิกส่วนใหญ่มีความรู้สึกเห็นด้วยเป็นอย่างยิ่งที่ต้องเข้าร่วมประชุม โดยที่ส่วนมากเข้าร่วมประชุมกลุ่มทุกครั้ง แต่การแสดงความคิดเห็นต่าง ๆ ในที่ประชุมมีน้อยมาก ส่วนความสนใจในวาระการประชุม ความสม่ำเสมอในการมาติดต่อสหกรณ์ และความสนใจติดตามผลการดำเนินงานของสหกรณ์อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ สุชาติ สุวรรณจำ (2546) ได้ทำวิจัยเรื่อง ความสำเร็จในการดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดสงขลา ผลการวิจัยพบว่า สมาชิกสหกรณ์การเกษตรให้ความร่วมมือในการประชุมกับสหกรณ์เป็นอย่างดี โดยทุกครั้งที่สหกรณ์การเกษตรจัดประชุม สมาชิกสหกรณ์การเกษตรจะมีส่วนร่วมในการประชุม แต่สมาชิกจะมีข้อจำกัดในการแสดงความคิดเห็น เสนอวาระการประชุม และเสนอปัญหาที่พบในการดำเนินธุรกิจกับสหกรณ์น้อย เนื่องจากสมาชิกสหกรณ์ไม่มีความมั่นใจในการแสดงความคิดเห็น นอกจากนี้ยังมีงานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมสหกรณ์ของ ศรัญญา เดียววัฒนานนท์ (2553) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การควบคุมสหกรณ์ของสมาชิกในสหกรณ์ออมทรัพย์ ผลการวิจัยพบว่า สมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ในเขตกรุงเทพมหานครมีพฤติกรรมในการควบคุมสหกรณ์ ด้วยการให้ความสนใจในการเข้าร่วมประชุมใหญ่ประจำปีเพื่อกำหนดนโยบายของสหกรณ์ราวครึ่งหนึ่งของผู้มีสิทธิเข้าร่วมประชุมทั้งหมด และร่วมใช้สิทธิในการเลือกตั้งคณะกรรมการดำเนินการโดยเฉลี่ยร้อยละ 55.2

กรอบแนวคิดในการศึกษา

กรอบแนวคิดในการศึกษาครั้งนี้ นำมาจากทฤษฎี แนวคิดและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยจะนำมาใช้เฉพาะการศึกษาการควบคุมกิจการสหกรณ์ของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดสุพรรณบุรี ดังนี้

ภาพที่ 3 กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 3

บทบาทของสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดสุพรรณบุรี

ก่อนที่จะนำเสนอผลการศึกษาในเรื่องการควบคุมกิจการของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดสุพรรณบุรี ในบทนี้จะได้นำเสนอข้อมูลทั่วไปของสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดสุพรรณบุรี เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการทำความเข้าใจสถานการณ์โดยรวมของสหกรณ์การเกษตรที่มีอยู่ในจังหวัดสุพรรณบุรี ในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. ภาพรวมของสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดสุพรรณบุรี
2. จำนวนสหกรณ์
3. จำนวนสมาชิก
4. ปริมาณธุรกิจสหกรณ์

ภาพรวมของสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดสุพรรณบุรี

เพื่อให้สามารถทำความเข้าใจความสำคัญของสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดสุพรรณบุรี ในเบื้องต้นจะได้นำเสนอข้อมูลสถิติในภาพรวมของสหกรณ์ทุกประเภทในจังหวัดสุพรรณบุรี ในปี พ.ศ. 2553 ซึ่งปรากฏดังแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ข้อมูลทางสถิติของสหกรณ์ทุกประเภทในจังหวัดสุพรรณบุรี ปี 2553

รายการ	หน่วย	จำนวน
- จำนวนสหกรณ์	สหกรณ์	75
- จำนวนสมาชิก	คน	124,582
- จำนวนสหกรณ์ที่เลิกกิจการ	สหกรณ์	11
- ร้อยละของสมาชิกสหกรณ์เทียบกับจำนวนประชากร	ร้อยละ	14.75
- ร้อยละของสหกรณ์ที่ผ่านมาตรฐานเทียบกับสหกรณ์ที่นำมาจัดมาตรฐาน	ร้อยละ	40.85
- จำนวนสมาชิกที่ทำธุรกิจกับสหกรณ์	คน	75,340
- ปริมาณธุรกิจ	บาท	13,229,790,888.81

ตารางที่ 3 (ต่อ)

รายการ	หน่วย	จำนวน
- ทุนดำเนินงาน	ล้านบาท	8,294.72
- ทุนของสหกรณ์	ล้านบาท	4,192.56
- ผลการดำเนินงาน	ล้านบาท	265.43
- สหกรณ์ที่มีกำไรสุทธิ	สหกรณ์	39
- จำนวนเงินกำไรสุทธิ	ล้านบาท	295.26
- สหกรณ์ที่ขาดทุนสุทธิ	สหกรณ์	28

ที่มา: สารสนเทศกรมส่งเสริมสหกรณ์ (2553)

จากการศึกษาพบว่าสหกรณ์ในจังหวัดสุพรรณบุรีมีจำนวนทั้งสิ้น 75 สหกรณ์ มีจำนวนสมาชิกโดยรวม 124,582 คน โดยเมื่อนำจำนวนสมาชิกสหกรณ์ไปเปรียบเทียบกับจำนวนประชากรทั้งจังหวัด จะคิดเป็นร้อยละ 14.75 ซึ่งกล่าวได้ว่า ประชากรราว 7 คนในจังหวัดสุพรรณบุรี จะมี 1 คน ที่เป็นสมาชิกสหกรณ์ประเภทใดประเภทหนึ่ง จึงกล่าวได้ว่ากระบวนการสหกรณ์เป็นเครื่องมือที่สำคัญอันหนึ่งในจังหวัดสุพรรณบุรี เพื่อให้เห็นภาพที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น ผู้ศึกษาจึงได้ทำการศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับจำนวนสมาชิก จำนวนสหกรณ์ และปริมาณธุรกิจ

จำนวนสหกรณ์

เมื่อศึกษาถึงจำนวนสหกรณ์ทั้งหมดที่มีในจังหวัดสุพรรณบุรี ในช่วงปี พ.ศ. 2550 - 2553 เพื่อดูแนวโน้มการเปลี่ยนแปลง โดยในการศึกษาด้านจำนวนสหกรณ์และจำนวนสมาชิกสหกรณ์ จะศึกษาเฉพาะสหกรณ์การเกษตรที่สามารถปิดบัญชีได้เท่านั้น

ตารางที่ 4 จำนวนสหกรณ์ และจำนวนสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดสุพรรณบุรี
(2550 – 2553)

(หน่วย: สหกรณ์)

ปีพุทธศักราช	2553	2552	2551	2550
จำนวนสหกรณ์ประเภทอื่นๆ	47(62.66%)	47(62.66%)	47(62.66%)	45(60.81%)
จำนวนสหกรณ์การเกษตร	28(37.33%)	28(37.33%)	28(37.33%)	29(39.18%)
จำนวนสหกรณ์ทั้งหมด	75(100.00%)	75(100.00%)	75(100.00%)	74(100.00%)

ที่มา: สารสนเทศกรมส่งเสริมสหกรณ์ (2550 - 2553)

จากการศึกษา พบว่า จำนวนสหกรณ์ในภาพรวมของจังหวัดสุพรรณบุรี ไม่มีการขยายจำนวนสหกรณ์เพิ่มมากขึ้น แต่อย่างไรก็ตามเมื่อศึกษาเพิ่มเติมพบว่า ถึงแม้จำนวนสหกรณ์จะมีเท่าเดิม คือ 75 สหกรณ์ แต่ก็มีมีการปิดกิจการ และการเปิดกิจการสหกรณ์ใหม่เพิ่มเติมในสัดส่วนที่เท่ากันพอดี จึงทำให้จำนวนสหกรณ์ไม่มีการเปลี่ยนแปลง ในส่วนของจำนวนสหกรณ์การเกษตรพบว่า แทบจะไม่มีการเปลี่ยนแปลงของจำนวนสหกรณ์ตั้งแต่ปี 2551 - 2553 อย่างไรก็ตามพบว่า มีการปิดกิจการสหกรณ์ในช่วงปี 2550 - 2551 มากกว่าสหกรณ์ที่เปิดกิจการใหม่ ทำให้จำนวนสหกรณ์การเกษตรมีปริมาณที่ลดลง ทั้งนี้เห็นได้ว่าจำนวนสหกรณ์ไม่มีการเคลื่อนไหว ผู้ศึกษาจึงทำการศึกษาเฉพาะในปี 2553 ทั้งในส่วนนี้และส่วนต่อไป

จำนวนสมาชิก

เพื่อขยายลักษณะความสำคัญของกระบวนการสหกรณ์และชัดเจนมากยิ่งขึ้น ในการศึกษา ด้านจำนวนสหกรณ์และจำนวนสมาชิกสหกรณ์จะศึกษาเฉพาะสหกรณ์การเกษตรที่สามารถปิดบัญชีได้ เท่านั้น ได้ผลการศึกษาดังนี้

ตารางที่ 5 จำนวนสมาชิกทั้งหมด และจำนวนสมาชิกของสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดสุพรรณบุรี (2550 - 2553)

ปีพุทธศักราช	(หน่วย: คน)			
	2553	2552	2551	2550
จำนวนสมาชิกของสหกรณ์การเกษตร	94,523 (75.87%)	93,043 (76.32%)	89,223 (75.92%)	90,079 (77.30%)
จำนวนสมาชิกของสหกรณ์ประเภทอื่นๆ	30,059 (24.13%)	28,855 (23.68%)	28,284 (24.08%)	26,449 (22.70%)
จำนวนสมาชิกของสหกรณ์ทั้งหมด	124,582 (100.00%)	121,898 (100.00%)	117,507 (100.00%)	116,528 (100.00%)

ที่มา: สารสนเทศกรมส่งเสริมสหกรณ์ (2550 - 2553)

เมื่อพิจารณา พบว่า จำนวนสหกรณ์ในจังหวัดสุพรรณบุรีถึงแม้ว่าจะไม่มีการเปลี่ยนแปลงมากนัก แต่จำนวนสมาชิกกลับมีอัตราการเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องติดต่อกันตั้งแต่ปี 2551 - 2553 ทั้งในภาพรวมของจำนวนสมาชิกสหกรณ์ทั้งจังหวัด และจำนวนสมาชิกของสหกรณ์การเกษตร แต่อย่างไรก็ตามพบว่า จำนวนสมาชิกสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดสุพรรณบุรีช่วงปี 2550 - 2551

กลับมีจำนวนสมาชิกลดลง ทั้งนี้มีสาเหตุมาจากการเลิกกิจการของสหกรณ์ขนาดใหญ่และการแทนที่ด้วยสหกรณ์ที่มีขนาดเล็กกว่า

ปริมาณธุรกิจสหกรณ์

ในการศึกษาปริมาณธุรกิจสหกรณ์เป็นการเปรียบเทียบกันระหว่างสหกรณ์การเกษตรกับภาพรวมทั้งจังหวัด เพื่อให้เห็นภาพรวมและความสำคัญของภาคการเกษตรในระบบสหกรณ์ของจังหวัดสุพรรณบุรีชัดเจนมากยิ่งขึ้น

ตารางที่ 6 ปริมาณธุรกิจของสหกรณ์ทั้งหมด และสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดสุพรรณบุรี ปี 2553

ประเภทธุรกิจ	สหกรณ์ทั้งจังหวัด	สหกรณ์การเกษตร	ร้อยละ
รับฝากเงิน	469,560,173,572.52	52,887,437,501.37	11.26319
ให้เงินกู้	1,067,218,358,122.71	56,920,643,406.93	5.333552
จัดหาสินค้าและบริการ	61,530,056,476.89	51,257,598,761.64	83.30498
รวบรวมผลผลิต	81,169,697,795.12	73,554,307,398.92	90.61794
แปรรูปผลผลิต	21,187,251,862.47	20,630,539,257.14	97.37242
ธุรกิจบริการ	11,611,333,813.87	3,862,716,144.45	33.26677
รวม	1,712,276,871,643.58	259,113,242,470.45	15.13267

(หน่วย: บาท)

ที่มา: สารสนเทศกรมส่งเสริมสหกรณ์ สรุปผลปริมาณธุรกิจสหกรณ์ผ่านระบบ Internet ประจำปี 2553 ยอดสะสมไตรมาสที่ 1 - ไตรมาสที่ 4 (ก.ย.52 - ส.ค. 53)

เมื่อพิจารณา พบว่า สหกรณ์การเกษตรมีปริมาณธุรกิจในภาพรวมเมื่อเทียบกับปริมาณธุรกิจทั้งจังหวัดคิดเป็นร้อยละ 15.13 แต่เมื่อพิจารณาในส่วนของธุรกิจจัดหาสินค้าและบริการ ธุรกิจรวบรวมผลผลิต และธุรกิจแปรรูปผลผลิต พบว่า มีปริมาณธุรกิจโดยรวมมากกว่าร้อยละ 80 ทั้งหมด จึงกล่าวได้ว่า สหกรณ์การเกษตร โดยรวมนั้นมีความสำคัญกับธุรกิจโดยรวมเป็นอย่างมาก

บทที่ 4

ผลการศึกษา

การนำเสนอผลการศึกษา การควบคุมกิจการของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดสุพรรณบุรีในบทนี้ จะแบ่งการนำเสนอออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

- ตอนที่ 1 ลักษณะทั่วไปของสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดสุพรรณบุรี
- ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมในการควบคุมสหกรณ์ของสมาชิก
- ตอนที่ 3 การเลือกตั้งคณะกรรมการดำเนินการและผู้ตรวจสอบกิจการ
- ตอนที่ 4 การควบคุมสหกรณ์ของคณะกรรมการดำเนินการและผู้ตรวจสอบกิจการหลังได้รับการเลือกตั้ง

ตอนที่ 1 ลักษณะทั่วไปของสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดสุพรรณบุรี

การศึกษาลักษณะทั่วไปของสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดสุพรรณบุรี ในหัวข้อนี้จะครอบคลุมเนื้อหา ดังนี้

- 1.1 ระยะเวลาดำเนินงาน
- 1.2 จำนวนสมาชิก
- 1.3 ทุนดำเนินงานสหกรณ์
- 1.4 ประเภทต่าง ๆ ของสหกรณ์การเกษตรที่มีอยู่ในจังหวัดสุพรรณบุรี

1.1 ระยะเวลาดำเนินงานของสหกรณ์

ระยะเวลาดำเนินงานสหกรณ์เป็นองค์ประกอบหนึ่งที่สะท้อนให้เห็นประสิทธิภาพในการทำธุรกิจของสหกรณ์ จากการศึกษาระยะเวลาดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตรทั้งหมด 28 แห่งในจังหวัดสุพรรณบุรี พบดังแสดงในตารางที่ 7

ตารางที่ 7 จำนวนและร้อยละของสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดสุพรรณบุรีจำแนกตามระยะเวลา
ดำเนินงาน

ระยะเวลาดำเนินงาน	จำนวน (สหกรณ์)	ร้อยละ
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 10 ปี	6	21.43
11 – 30 ปี	13	46.43
30 ปี ขึ้นไป	9	32.14
รวม	28	100.00
ระยะเวลาดำเนินงานเฉลี่ย 23 ปี		
ระยะเวลาดำเนินงานต่ำสุด 4 ปี		
ระยะเวลาดำเนินงานสูงสุด 41 ปี		

ที่มา: จากการสำรวจ (2553)

จากตารางที่ 7 พบว่า สหกรณ์การเกษตรในจังหวัดสุพรรณบุรีมีความแตกต่างกันด้านระยะเวลาดำเนินงานของสหกรณ์ คือ มีสหกรณ์ที่มีระยะเวลาดำเนินงานน้อยที่สุด 4 ปี จนถึงมากที่สุด 41 ปี โดยมีระยะเวลาดำเนินงานเฉลี่ยเท่ากับ 13 ปี และพบว่าสหกรณ์ส่วนใหญ่ร้อยละ 46.43 จะมีระยะเวลาดำเนินงานอยู่ระหว่าง 11 - 30 ปี หรือเกือบครึ่งหนึ่งของสหกรณ์ทั้งหมด

1.2 จำนวนสมาชิก

จำนวนสมาชิกของสหกรณ์การเกษตรบอกลักษณะของสหกรณ์ หรือความสามารถของสหกรณ์ที่สามารถบริการสมาชิกได้ หากสหกรณ์ใดมีสมาชิกมากย่อมแสดงว่าสหกรณ์นั้นได้รับความสนใจจากสมาชิกผู้เป็นเกษตรกรที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการเป็นเจ้าของกิจการ จากการศึกษาจำนวนสมาชิกของสหกรณ์การเกษตรทั้งหมด 28 สหกรณ์ ในจังหวัดสุพรรณบุรี พบดังแสดงในตารางที่ 8

ตารางที่ 8 จำนวนและร้อยละของสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดสุพรรณบุรีจำแนกตามจำนวนสมาชิก

จำนวนสมาชิก	จำนวน (สหกรณ์)	ร้อยละ
น้อยกว่า 500 คน	14	50.00
500 – 1,500 คน	2	7.14
1,501 – 2,500 คน	3	10.71
มากกว่า 2,500 คน	9	32.14
รวม	28	100.00

จำนวนสมาชิกเฉลี่ย 3,296 คน
 จำนวนสมาชิกต่ำสุด 53 คน
 จำนวนสมาชิกสูงสุด 46,324 คน

ที่มา: จากการสำรวจ (2553)

จากตารางที่ 8 พบว่า สหกรณ์การเกษตรในจังหวัดสุพรรณบุรีมีความแตกต่างกันด้านจำนวนสมาชิกของสหกรณ์ คือ มีสหกรณ์ที่มีจำนวนสมาชิกน้อยที่สุด 53 คน จนถึงมากที่สุด 46,324 คน โดยมีจำนวนสมาชิกเฉลี่ยเท่ากับ 3,296 คน และพบว่า สหกรณ์ส่วนใหญ่ร้อยละ 50.00 จะมีสมาชิกน้อยกว่า 500 คน หรือครึ่งหนึ่งของสหกรณ์ทั้งหมด

1.3 ทุนดำเนินงานสหกรณ์

ทุนดำเนินงานสหกรณ์ เป็นอีกองค์ประกอบของสหกรณ์ที่บอกสถานการณ์ในการดำเนินงานของสหกรณ์นั้น ๆ จากการศึกษาทุนดำเนินงานสหกรณ์ของสหกรณ์การเกษตรทั้งหมด 28 สหกรณ์ ในจังหวัดสุพรรณบุรี พบดังแสดงในตารางที่ 9

ตารางที่ 9 จำนวนและร้อยละของสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดสุพรรณบุรีจำแนกตามทุน
ดำเนินงานของสหกรณ์

ทุนดำเนินงาน	จำนวน (สหกรณ์)	ร้อยละ
น้อยกว่า 1,000,000 บาท	11	39.29
1,000,000 - 10,000,000 บาท	5	17.86
10,000,0001 – 100,000,000 บาท	8	28.57
มากกว่า 100,000,000 บาท ขึ้นไป	4	14.28
รวม	28	100.00
ทุนดำเนินงานเฉลี่ย 42,000,000 บาท		
ทุนดำเนินงานต่ำสุด 126,680 บาท		
ทุนดำเนินงานสูงสุด 349,310,000 บาท		

ที่มา: จากการสำรวจ (2553)

จากตารางที่ 9 พบว่า สหกรณ์การเกษตรในจังหวัดสุพรรณบุรีมีความแตกต่างกันด้านทุนดำเนินงานของสหกรณ์ คือ มีสหกรณ์ที่มีทุนดำเนินงานน้อยที่สุด 126,680 บาท จนถึงมากที่สุด 42,000,000 บาท โดยมีทุนดำเนินงานเฉลี่ยเท่ากับ 349,310,000 บาท และพบว่า สหกรณ์ส่วนใหญ่ ร้อยละ 39.29 จะมีทุนดำเนินงานน้อยกว่า 1,000,000 บาท

1.4 ประเภทต่าง ๆ ของสหกรณ์การเกษตรที่มีอยู่ในจังหวัดสุพรรณบุรี

สหกรณ์การเกษตรในจังหวัดสุพรรณบุรีไม่ต่างอะไรไปจากสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดอื่น ๆ ที่มีการดำเนินการ และจดทะเบียนสหกรณ์ในหลายรูปแบบ จากการศึกษาประเภทของสหกรณ์การเกษตรทั้งหมด 28 สหกรณ์ ในจังหวัดสุพรรณบุรี พบดังแสดงในตารางที่ 10

ตารางที่ 10 จำนวนและร้อยละของสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดสุพรรณบุรีจำแนกตามประเภท
ของสหกรณ์การเกษตร

ประเภทของสหกรณ์การเกษตร	จำนวน (สหกรณ์)	ร้อยละ
สหกรณ์การเกษตรเพื่อการตลาดลูกค้า ธ.ก.ส.	1	3.57
สหกรณ์การเกษตรทั่วไป	17	60.71
สหกรณ์การเกษตรผู้เลี้ยงสัตว์	2	7.14
สหกรณ์การเกษตรผู้ใช้น้ำ	6	21.43
สหกรณ์การเกษตรปฏิรูปที่ดิน	2	7.14
รวม	28	100.00

ที่มา: จากการสำรวจ (2553)

จากตารางที่ 10 พบว่า เมื่อจำแนกสหกรณ์ออกตามความแตกต่างกันของสหกรณ์ตามลักษณะ พบว่า สหกรณ์การเกษตรในจังหวัดสุพรรณบุรีมีความหลากหลายด้านประเภทของสหกรณ์ โดยสหกรณ์การเกษตรทั่วไปมีมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 60.71 โดยภาพรวมแล้วสหกรณ์การเกษตรส่วนมากเป็นสหกรณ์การเกษตรขนาดเล็ก มีสหกรณ์การเกษตรขนาดใหญ่เพียงสหกรณ์การเกษตรประจำอำเภอทั้ง 10 แห่ง และสหกรณ์การเกษตรเพื่อการตลาดลูกค้า ธ.ก.ส. เท่านั้นที่มีลักษณะเป็นสหกรณ์ขนาดใหญ่และมีรูปแบบดำเนินกิจการที่ชัดเจน

ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมในการควบคุมสหกรณ์ของสมาชิก

สมาชิกสหกรณ์นั้นมีหน้าที่ในการควบคุมสหกรณ์ทั้งในทางตรงและทางอ้อม ด้วยการเข้าร่วมประชุมประจำปีเพื่อกำหนดนโยบายสหกรณ์ และการเลือกตัวแทนซึ่งก็คือ คณะกรรมการดำเนินการและผู้ตรวจสอบกิจการ เนื่องจากเป็นไปได้ยากที่สมาชิกสหกรณ์ทั้งหมดจะควบคุมกิจการด้วยตนเอง การเลือกตั้งตัวแทนของสมาชิก ดังที่ระบุไว้ในพระราชบัญญัติสหกรณ์ว่าจะกระทำกันในวันประชุมใหญ่สามัญประจำปี ที่สหกรณ์จะต้องจัดขึ้นอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง การประชุมใหญ่สามัญประจำปี จึงเป็นเวทีสำคัญที่สมาชิกผู้มีความรับผิดชอบได้เข้าร่วมใช้สิทธิและหน้าที่ของตนมี การใช้สิทธิและ ซึ่งสิทธิและหน้าที่เป็นของคู่กัน การใช้สิทธิอย่างเดียวโดยไม่คำนึงถึงหน้าที่ ย่อมทำให้เกิดความขัดแย้งหรือความเสียหายแก่สหกรณ์ได้ เพื่อให้การทำหน้าที่ในฐานะสมาชิกของสหกรณ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การศึกษาครั้งนี้ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมในการควบคุมสหกรณ์ของสมาชิกด้วยการเข้าร่วมประชุมใหญ่สามัญประจำปีโดยจะครอบคลุมเนื้อหา ดังนี้

- 2.1 การเรียกประชุมใหญ่สามัญประจำปีของสหกรณ์การเกษตร
- 2.2 ที่มาขององค์ประชุมใหญ่สามัญประจำปีของสหกรณ์
- 2.3 การเข้าร่วมประชุมใหญ่สามัญประจำปีของสมาชิก/ ผู้แทนสมาชิก
- 2.4 การแสดงความคิดเห็นของสมาชิก/ ผู้แทนสมาชิกในที่ประชุมใหญ่สามัญประจำปี

2.1 การเรียกประชุมใหญ่สามัญประจำปีของสหกรณ์การเกษตร

ในการศึกษาวิธีการในการเรียกประชุมใหญ่สามัญประจำปีของสหกรณ์การเกษตรทั้งหมด 28 สหกรณ์ ในจังหวัดสุพรรณบุรี ในหัวข้อนี้จะครอบคลุมเนื้อหา 2 ส่วนคือ

- 2.1.1 วิธีการแจ้งกำหนดการวันประชุม
- 2.1.2 ระยะเวลาการแจ้งให้ผู้มีสิทธิเข้าร่วมประชุมทราบ

2.1.1 วิธีการแจ้งกำหนดการวันประชุม

เพื่อให้สามารถศึกษาถึงลักษณะการแจ้งข้อมูลข่าวสารจากสหกรณ์ไปสู่สมาชิกได้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น การศึกษา วิธีการแจ้งกำหนดการวันประชุมเป็นปัจจัยหนึ่งของการแจ้งข้อมูลที่สำคัญ ซึ่งวิธีการในการแจ้งข้อมูลดังกล่าวแตกต่างกันไป ดังแสดงในตารางที่ 11

ตารางที่ 11 จำนวนและร้อยละของสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดสุพรรณบุรีจำแนกตามวิธีการแจ้งให้ผู้มีสิทธิเข้าร่วมประชุมใหญ่ทราบถึงกำหนดการวันประชุม

วิธีการเรียกประชุมใหญ่สามัญประจำปี	จำนวน (สหกรณ์)	ร้อยละ
แจ้งด้วยวาจาผ่านหัวหน้ากลุ่ม	10	35.71
ส่งจดหมายเป็นรายบุคคล	7	25.00
ใช้เครื่องขยายเสียง หรือวิทยุชุมชน	2	7.14
ใช้มากกว่า 1 วิธีในการแจ้งข่าวสาร	9	32.14
รวม	28	100.00

ที่มา: จากการสำรวจ (2553)

เมื่อพิจารณาจากตารางที่ 11 พบว่า สหกรณ์การเกษตรส่วนมากคิดเป็นร้อยละ 35.71 จะใช้วิธีการแจ้งด้วยวาจาผ่านหัวหน้ากลุ่มของสมาชิก แต่อย่างไรก็ตามจากการศึกษา พบว่า สหกรณ์มักพบปัญหาในการใช้วิธีการนี้สำคัญ 2 ประการ ประการแรก หัวหน้ากลุ่มเกษตรกรซึ่งในบางครั้งก็คือ หัวหน้าครอบครัวเกษตรกรสื่อสารข้อมูลกับสมาชิกไม่ถูกต้อง เช่น สหกรณ์การเกษตรแห่งหนึ่ง กำหนดวันที่ในการประชุมสามัญประจำปีในวันที่ 3 ตุลาคม 25xx โดยบอกข้อมูลนี้แก่นาย ก ที่เป็นหัวหน้ากลุ่มสมาชิกเกษตรกรในหมู่บ้าน A ปรากฏว่า นาย ก แจ้งข้อมูลแก่สมาชิกลูกบ้านเป็นวันที่ 3 พฤศจิกายน 25xx ทำให้เกิดความผิดพลาดขึ้น อีกประการหนึ่ง ในบางหมู่บ้าน สหกรณ์ไม่สามารถระบุได้ว่าใครคือผู้นำกลุ่ม หรือหัวหน้ากลุ่มของสมาชิก ทำให้สหกรณ์ต้องใช้วิธีการอื่นช่วยในการแจ้งข้อมูลข่าวสารการประชุม โดยการใช้เครื่องขยายเสียงลงไปตามพื้นที่ หรือใช้วิธีการเคาะตามบ้านเพื่อแจ้งให้สมาชิกทราบเป็นรายบุคคล

2.1.2 ระยะเวลาการแจ้งให้ผู้มีสิทธิเข้าร่วมประชุมทราบ

ระยะเวลาในการแจ้งข้อมูลเกี่ยวกับการประชุมใหญ่สามัญประจำปีให้ผู้มีสิทธิเข้าร่วมประชุมได้รับทราบ เป็นสิ่งสำคัญเช่นเดียวกัน หากสหกรณ์สามารถแจ้งข้อมูลดังกล่าวเพื่อให้สมาชิกรับทราบล่วงหน้าได้รวดเร็วและมีประสิทธิภาพ สมาชิกจะมีเวลาในการเตรียมตัวและเตรียมความพร้อมในด้านเอกสารในการเข้าร่วมประชุมมากยิ่งขึ้น การศึกษาครั้งนี้ได้ศึกษาระยะเวลาในการแจ้งข้อมูลดังกล่าวล่วงหน้าแก่สมาชิก เพื่อให้ทราบถึงระยะเวลาการเตรียมความพร้อมของสมาชิกในการประชุมใหญ่ ผลการศึกษาแสดงไว้ใน ตารางที่ 12

ตารางที่ 12 จำนวนและร้อยละของสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดสุพรรณบุรีจำแนกตามระยะเวลาในการแจ้งล่วงหน้าแก่ผู้มีสิทธิเข้าร่วมประชุมใหญ่ประจำปี

(หน่วย: สหกรณ์)		
ระยะเวลาในการแจ้งล่วงหน้าแก่ผู้มีสิทธิเข้าร่วมประชุม	จำนวน (สหกรณ์)	ร้อยละ
น้อยกว่าหนึ่งสัปดาห์ก่อนการประชุมใหญ่ฯ	6	21.43
หนึ่งถึงสองสัปดาห์ก่อนการประชุมใหญ่ฯ	10	35.71
มากกว่าสองสัปดาห์ก่อนการประชุมใหญ่ฯ	12	42.86
รวม	28	100.00

ที่มา: จากการสำรวจ (2553)

จากตารางที่ 12 พบว่า สหกรณ์ส่วนมาก คิดเป็นร้อยละ 42.86 จะแจ้งข้อมูลการประชุมใหญ่ฯ แก่สมาชิกล่วงหน้ามากกว่า 2 สัปดาห์ก่อนถึงกำหนดการประชุมใหญ่ฯ ซึ่งเป็นการเตรียม

ความพร้อมให้กับสมาชิกได้ใช้เวลาไตร่ตรองประเด็นปัญหาและความต้องการต่าง ๆ และนำปัญหาและความต้องการเหล่านั้นไปแจ้งยังที่ประชุมใหญ่ฯ ได้ดียิ่งขึ้น

2.2 ที่มาขององค์ประชุมใหญ่สามัญประจำปีของสหกรณ์

จากการศึกษาภาพรวมของระบบสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดสุพรรณบุรี พบว่า องค์ประชุมใหญ่สามัญประจำปีนั้นมี 2 รูปแบบ คือ การประชุมโดยผู้แทนสมาชิก และการประชุมโดยสมาชิกรายบุคคล โดยในหัวข้อนี้จะอธิบายครอบคลุมหัวข้อดังนี้

2.2.1 องค์ประชุมใหญ่สามัญประจำปี

2.2.2 สัดส่วนของสมาชิกต่อผู้แทนสมาชิก

2.2.3 การเลือกผู้แทนสมาชิกของสหกรณ์การเกษตร

2.2.1 องค์ประชุมใหญ่สามัญประจำปี

ตามที่ พ.ร.บ. สหกรณ์ พ.ศ.2542 ได้เปิดโอกาสให้กับสหกรณ์ที่มีจำนวนสมาชิกมากกว่า 500 คน สามารถใช้ระบบผู้แทนสมาชิกในการเข้าร่วมประชุมใหญ่สามัญประจำปี กล่าวได้ว่าการประชุมใหญ่สามัญประจำปีของสหกรณ์นั้น จำแนกออกเป็น 2 รูปแบบด้วยกัน คือ สหกรณ์ที่ประชุมใหญ่สามัญประจำปีโดยสมาชิกรายบุคคล และสหกรณ์ที่ประชุมใหญ่สามัญประจำปีโดยผู้แทนสมาชิก จากการศึกษาสหกรณ์การเกษตรทั้งหมด 28 สหกรณ์ ในจังหวัดสุพรรณบุรี ถึงที่มาขององค์ประชุมใหญ่สามัญประจำปี พบดังแสดงไว้ในตารางที่ 13

ตารางที่ 13 จำนวนและร้อยละของสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดสุพรรณบุรีจำแนกตามจำนวนสมาชิกและการประชุมใหญ่ประจำปี

(หน่วย: สหกรณ์)

จำนวนสมาชิก/ สหกรณ์	องค์ประชุมในที่ประชุมใหญ่		รวม
	สมาชิกรายบุคคล	ผู้แทนสมาชิก	
น้อยกว่า 500 คน	14 (100.00)	- (0.00)	14 (100.00)
500 คนขึ้นไป	2 (14.28)	12 (85.72)	14 (100.00)
รวม	16 (57.14)	12 (42.86)	28 (100.00)

หมายเหตุ: ตัวเลขในวงเล็บคือค่าร้อยละ

ที่มา: จากการสำรวจ (2553)

จากตารางที่ 13 พบว่า สหกรณ์การเกษตรในจังหวัดสุพรรณบุรีส่วนใหญ่จำนวน 16 สหกรณ์ คิดเป็นร้อยละ 57.14 มีการจัดประชุมใหญ่สามัญประจำปี โดยมีองค์ประชุมเป็นสมาชิก รายบุคคล มีสหกรณ์เพียง 12 สหกรณ์คิดเป็นร้อยละ 42.86 เท่านั้นที่ประชุมโดยผู้แทนสมาชิกและ เมื่อพิจารณาจากสหกรณ์ที่มีจำนวนสมาชิกมากกว่า 500 คนที่พระราชบัญญัติสหกรณ์จะเปิดโอกาส ให้ใช้ตัวแทนสมาชิกในการประชุมได้ พบว่า สหกรณ์ที่มีสมาชิกมากกว่า 500 คน ร้อยละ 14.28 ยังต้องการประชุมใหญ่ฯ โดยสมาชิกรายบุคคล

2.2.2 สัดส่วนของสมาชิกต่อผู้แทนสมาชิก

สำหรับสหกรณ์ที่มีสมาชิกเกินกว่า 500 คนและมีการกำหนดให้ประชุมใหญ่โดย ผู้แทนสมาชิกจำนวน 12 แห่งนั้น ผู้ศึกษาได้ศึกษาถึงสัดส่วนจำนวนสมาชิกต่อผู้แทนสมาชิกในการ เข้าร่วมประชุมใหญ่ประจำปีของสหกรณ์การเกษตร พบดังแสดงตารางที่ 14 ดังนี้

ตารางที่ 14 จำนวนและร้อยละของสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดสุพรรณบุรีจำแนกตามจำนวน สมาชิกต่อผู้แทนสมาชิกในการเข้าร่วมประชุมใหญ่ประจำปี

สัดส่วนจำนวนสมาชิกต่อผู้แทนสมาชิก	จำนวน (สหกรณ์)	ร้อยละ
100:1	1	8.33
30:1	1	8.33
20:1	2	16.66
15:1	4	33.33
10:1	4	33.33
รวมสหกรณ์ที่ใช้ผู้แทนสมาชิกในการประชุมใหญ่สามัญ	12	100.00

ที่มา: จากการสำรวจ (2553)

จากตารางที่ 14 พบว่า สหกรณ์การเกษตรในจังหวัดสุพรรณบุรีที่ใช้การประชุมใหญ่โดย ผู้แทนสมาชิก ส่วนมากจะกำหนดอัตราส่วนสมาชิกต่อผู้แทนสมาชิกอยู่ที่ 10: 1 และ 15: 1 ร้อยละ 33.33 อย่างละเท่า ๆ กัน โดยการกำหนดอัตราส่วนของตัวแทนสมาชิกนั้น ขึ้นอยู่กับแต่ละสหกรณ์ เป็นผู้กำหนด โดยจำนวนของผู้แทนสมาชิกมากที่สุด 460 คน และสหกรณ์ที่มีผู้แทนสมาชิกน้อย ที่สุด 119 คน

2.2.3 การเลือกผู้แทนสมาชิกของสหกรณ์การเกษตร

เมื่อศึกษาถึงกระบวนการได้มาของผู้แทนสมาชิกของสหกรณ์ทั้ง 12 สหกรณ์ พบว่ามีลักษณะคล้ายคลึงกัน เนื่องจากมีการแนะนำจากนักวิชาการจากสำนักงานสหกรณ์จังหวัดสุพรรณบุรีถึงรูปแบบการใช้ระบบผู้แทนสมาชิกในการเข้าร่วมประชุม ผู้ศึกษาจึงขอแนะนำศึกษาขั้นตอนในการเลือกผู้แทนสมาชิกของสหกรณ์การเกษตรบางปลาหมอจำกัด เป็นกรณีตัวอย่าง

การเลือกผู้แทนสมาชิก สหกรณ์การเกษตรบางปลาหมอ จำกัด

2.3 การเข้าร่วมประชุมใหญ่สามัญประจำปีของสมาชิก/ ผู้แทนสมาชิก

ตามที่ได้กล่าวไปแล้วในหัวข้อ 2.1 ว่าองค์ประชุมใหญ่สามัญประจำปีของสหกรณ์สามารถประกอบด้วยสมาชิกรายบุคคลหรือผู้แทนสมาชิกก็ได้ ขึ้นอยู่กับจำนวนสมาชิก และข้อบังคับของสหกรณ์นั้น ๆ ซึ่งการศึกษาครั้งนี้ได้ศึกษาการเข้าร่วมประชุมใหญ่สามัญประจำปี ของทั้งสมาชิกรายบุคคล และผู้แทนสมาชิก ในประเด็นต่อไปนี้

2.3.1 สัดส่วนของผู้เข้าร่วมประชุมสามัญประจำปี

2.3.2 สัดส่วนของผู้เข้าร่วมประชุมสามัญประจำปีจำแนกตามจำนวนสมาชิก/ ผู้แทนสมาชิก

2.3.3 สัดส่วนของผู้เข้าร่วมประชุมสามัญประจำปีจำแนกตามประเภทต่าง ๆ ของสหกรณ์การเกษตร

2.3.1 สัดส่วนของผู้เข้าร่วมประชุมสามัญประจำปี

จากการศึกษาสัดส่วนของผู้เข้าร่วมประชุมใหญ่สามัญประจำปี ของสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดสุพรรณบุรี พบดังผลการศึกษาแสดงไว้ในตารางที่ 15

ตารางที่ 15 จำนวนและร้อยละของสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดสุพรรณบุรีจำแนกตามสัดส่วนของผู้เข้าร่วมประชุมใหญ่สามัญประจำปีและองค์ประชุมในที่ประชุมใหญ่

(หน่วย: สหกรณ์)

การใช้สิทธิเข้าร่วมประชุมใหญ่	องค์ประชุมในที่ประชุมใหญ่		รวม
	สมาชิกรายบุคคล	ผู้แทนสมาชิก	
น้อยกว่า 25% ของผู้มีสิทธิทั้งหมด	1 (6.25%)	-	1 (3.57%)
26 - 50% ของผู้มีสิทธิทั้งหมด	9 (56.25%)	-	9 (32.14%)
51 - 75% ของผู้มีสิทธิทั้งหมด	6 (37.50%)	4 (33.33%)	10 (35.71%)
มากกว่า 75% ของผู้มีสิทธิทั้งหมด	-	8 (66.66%)	8 (28.57%)
รวม	16 (100.00%)	12 (100.00%)	28 (100.00%)
เฉลี่ย	47.78%	81.83%	62.37%
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	16.25	12.34	22.43
สูงสุด	74.00%	96.00%	96.00%
ต่ำสุด	24.50%	61.00%	24.50%

ที่มา: จากการสำรวจ (2553)

เมื่อพิจารณาจากตารางที่ 15 พบว่า สหกรณ์การเกษตรทั้งหมด 28 สหกรณ์ ในจังหวัดนี้ สมาชิกและผู้แทนสมาชิกที่มีสิทธิในการเข้าร่วมประชุมใหญ่ มีส่วนร่วมในการเข้าร่วมประชุมใหญ่มากพอสมควร โดยเฉลี่ยร้อยละ 62.37 โดยสหกรณ์ที่มีผู้สนใจเข้าร่วมประชุมมากที่สุด มีสัดส่วนผู้เข้าร่วมประชุมร้อยละ 96.00 ของผู้มีสิทธิเข้าร่วมประชุมใหญ่สามัญประจำปี และสหกรณ์ที่มี

ผู้สนใจเข้าร่วมประชุมน้อยที่สุด มีสัดส่วนผู้เข้าร่วมประชุมร้อยละ 24.50 ของผู้มีสิทธิเข้าร่วมประชุมใหญ่สามัญประจำปีเท่านั้น

เมื่อพิจารณาการเข้าร่วมประชุม จำแนกตามองค์ประชุมของที่ประชุมใหญ่ว่าเป็นการประชุมโดยสมาชิกรายบุคคลหรือผู้แทนสมาชิก พบว่า สหกรณ์การเกษตรจำนวน 16 แห่ง ที่มีการประชุมโดยสมาชิกรายบุคคล สมาชิกมีส่วนร่วมในการเข้าร่วมประชุมใหญ่สามัญประจำปี เฉลี่ยร้อยละ 47.78 ของผู้มีสิทธิเข้าร่วมประชุมใหญ่สามัญประจำปี โดยสหกรณ์ที่มีสัดส่วนสมาชิกที่เข้าร่วมประชุมน้อยที่สุด คือ สหกรณ์ผู้ใช้น้ำจระเข้สามพัน มีสัดส่วนสมาชิกที่เข้าร่วมประชุมใหญ่เพียงร้อยละ 24.50 ของผู้มีสิทธิเข้าร่วมประชุมใหญ่สามัญประจำปี และสหกรณ์ที่มีผู้สนใจเข้าร่วมประชุมในสัดส่วนที่มากที่สุด คือ สหกรณ์การเกษตรตาเถร โดยมีสัดส่วนสมาชิกเข้าร่วมประชุมใหญ่ ร้อยละ 74.00 ของผู้มีสิทธิเข้าร่วมประชุมใหญ่สามัญประจำปี

และเมื่อพิจารณาการมีส่วนร่วมในการเข้าร่วมประชุมใหญ่สามัญประจำปี ของสหกรณ์ที่มีการประชุมโดยผู้แทนสมาชิก พบว่า สหกรณ์การเกษตรจำนวน 12 แห่ง มีการประชุมโดยผู้แทนสมาชิก ผู้แทนสมาชิกมีส่วนร่วมในการเข้าร่วมประชุมใหญ่สามัญประจำปี เฉลี่ยร้อยละ 81.83 ของผู้มีสิทธิเข้าร่วมประชุมใหญ่สามัญประจำปี โดยสหกรณ์ที่มีสัดส่วนสมาชิกที่เข้าร่วมประชุมน้อยที่สุด คือ สหกรณ์การเกษตรนิคมกระเสียว มีสัดส่วนสมาชิกที่เข้าร่วมประชุมใหญ่ร้อยละ 61.00 ของผู้มีสิทธิเข้าร่วมประชุมใหญ่สามัญประจำปี และสหกรณ์ที่มีผู้สนใจเข้าร่วมประชุมในสัดส่วนที่มากที่สุด คือ สหกรณ์การเกษตรเพื่อการตลาดลูกค้า ธ.ก.ส. และสหกรณ์การเกษตรเมืองสุพรรณบุรี โดยมีสัดส่วนสมาชิกเข้าร่วมประชุมใหญ่ ร้อยละ 96.00 ของผู้มีสิทธิเข้าร่วมประชุมใหญ่สามัญประจำปี

2.3.2 สัดส่วนของผู้เข้าร่วมประชุมสามัญประจำปีจำแนกตามจำนวนสมาชิก/ผู้แทนสมาชิก

เมื่อศึกษาเปรียบเทียบสัดส่วนผู้เข้าร่วมประชุมใหญ่สามัญประจำปี จำแนกตามจำนวนสมาชิก/ผู้แทนสมาชิก พบดังแสดงในตารางที่ 16

ตารางที่ 16 เปรียบเทียบสัดส่วนของผู้เข้าร่วมประชุมใหญ่สามัญประจำปีจำแนกตามจำนวนสมาชิก/ ผู้แทนสมาชิก

จำนวนสมาชิก/ ผู้แทนสมาชิก	ประชุมโดยสมาชิกรายบุคคล			ประชุมโดยผู้แทนสมาชิก		
	สัดส่วนการเข้าร่วมประชุม เฉลี่ย (%)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	จำนวน (สหกรณ์)	สัดส่วนการเข้าร่วมประชุม เฉลี่ย (%)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	จำนวน (สหกรณ์)
สมาชิก: น้อยกว่า 500 คน	48.15	17.30	14	-	-	-
500 - 1500 คน	45.15	7.28	2	-	-	-
รวม	47.78	16.24	16	-	-	-
ผู้แทน: น้อยกว่า 200 คน	-	-	-	83.60	13.16	5
มากกว่า 200 คน	-	-	-	80.57	12.62	7
รวม	-	-	-	81.83	12.34	12

ที่มา: จากการสำรวจ (2553)

เมื่อพิจารณาจากตารางที่ 16 พบว่า สำหรับสหกรณ์การเกษตรที่ประชุมใหญ่โดยสมาชิกรายบุคคลนั้น เมื่อผู้มีสิทธิเข้าประชุมมีจำนวนมากกว่า 500 คน สัดส่วนของผู้เข้าร่วมประชุมจะลดลงประมาณร้อยละ 3 (ลดลงจากร้อยละ 48.15 เหลือร้อยละ 45.15) และในทำนองเดียวกัน ในสหกรณ์ที่ประชุมใหญ่โดยผู้แทนสมาชิก ก็พบเช่นเดียวกันว่าเมื่อจำนวนผู้แทนสมาชิกที่มีสิทธิเข้าร่วมประชุมใหญ่ๆมากขึ้น จำนวนผู้แทนที่เข้าร่วมประชุมใหญ่ๆ จะมีสัดส่วนที่ลดลง โดยเมื่อผู้แทนสมาชิกมีจำนวนมากกว่า 200 คน สัดส่วนของผู้เข้าร่วมประชุมจะลดลงประมาณร้อยละ 3 (ลดลงจากร้อยละ 83.60 เหลือร้อยละ 80.57)

2.3.3 สัดส่วนของผู้เข้าร่วมประชุมสามัญประจำปีจำแนกตามประเภทต่าง ๆ ของสหกรณ์การเกษตร

เมื่อศึกษาเปรียบเทียบสัดส่วนผู้เข้าร่วมประชุมใหญ่สามัญประจำปีของสหกรณ์จำแนกตามประเภทต่าง ๆ ของสหกรณ์การเกษตร พบดังแสดงในตารางที่ 17

ตารางที่ 17 เปรียบเทียบสัดส่วนของผู้เข้าร่วมประชุมใหญ่สามัญประจำปี จำแนกตามประเภทต่าง ๆ ของสหกรณ์

ประเภทของสหกรณ์การเกษตร	สัดส่วนการเข้าร่วมประชุมเฉลี่ย (%)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	จำนวน (สหกรณ์)
สหกรณ์การเกษตรเพื่อการตลาดลูกค้า ธ.ก.ส.	96.00	-	1
สหกรณ์การเกษตรทั่วไป	72.05	14.46	17
สหกรณ์การเกษตรผู้ใช้น้ำ	46.13	13.61	6
สหกรณ์การเกษตรผู้เลี้ยงสัตว์	44.50	6.36	2
สหกรณ์การเกษตรปฏิรูปที่ดิน	29.85	5.86	2
รวม	62.37	22.43	28

ที่มา: จากการสำรวจ (2553)

จากตารางที่ 17 พบว่า สาเหตุสำคัญ 2 ประการ ที่อาจเป็นทำให้สัดส่วนของสหกรณ์การเกษตรพิเศษรูปแบบต่าง ๆ มีผู้เข้าร่วมประชุมใหญ่สามัญในสัดส่วนไม่ถึงครึ่งหนึ่ง เนื่องจากประการแรกสหกรณ์เหล่านี้จัดให้สมาชิกรายบุคคลเป็นผู้เข้าร่วมประชุมสามัญ ส่งผลให้การแจ้งข้อมูลข่าวสารต่างๆ จากสหกรณ์สู่สมาชิก และการระงับปัญหาจากสมาชิกสู่สหกรณ์ จะสามารถทำได้ในลักษณะการแจ้งจากสหกรณ์โดยตรง หรือจากปากต่อปากของสมาชิก ซึ่งทำให้สหกรณ์ไม่สามารถรวมสมาชิกจำนวนมากได้อย่างมีระบบ แตกต่างกับสหกรณ์ทั่วไปซึ่งมีระบบของผู้แทนสมาชิกเข้ามาเป็นตัวช่วยสำคัญในการส่งต่อข้อมูลต่าง ๆ จากสหกรณ์ไปสู่สมาชิกรายบุคคลได้อย่างมีประสิทธิภาพ และอีกประการหนึ่งคือสหกรณ์เหล่านี้ บางแห่งยังไม่มีการจัดจ้างเจ้าหน้าที่ประจำสหกรณ์ ทำให้การจัดการในด้านสารสนเทศและการประชาสัมพันธ์ต่าง ๆ เป็นหน้าที่ของคณะกรรมการดำเนินการที่แต่งตั้งขึ้นกันเอง ซึ่งบางครั้งคณะกรรมการดำเนินการเหล่านั้น ไม่มีประสบการณ์ในการทำหน้าที่ดังกล่าว

2.4 การแสดงความคิดเห็นของสมาชิก/ ผู้แทนสมาชิกในที่ประชุมใหญ่สามัญประจำปี

การเข้าร่วมประชุมใหญ่สามัญประจำปี แม้ว่าจะเป็นตัวชี้วัดที่สำคัญในการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการศึกษาครั้งนี้ แต่ไม่ได้เป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงการมีส่วนร่วมอย่างชัดเจนทั้งหมด ถึงแม้ว่าสมาชิกของแต่ละสหกรณ์จะเข้าร่วมประชุมสามัญประจำปีในสัดส่วนที่มาก แต่หากขาดการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น และร่วมกำหนดนโยบายของสหกรณ์แล้ว สหกรณ์ก็จะ

ไม่สามารถกำหนดนโยบายที่สอดคล้องกับความต้องการของสมาชิกได้อย่างเต็มที่ การศึกษาครั้งนี้ จึงได้ทำการสำรวจบรรยากาศในการประชุมใหญ่สามัญ เพื่อสะท้อนให้เห็นถึงระดับของการมีส่วนร่วมได้อย่างชัดเจนมากยิ่งขึ้น จากการศึกษาดังแสดงไว้ในตารางที่ 18

ตารางที่ 18 จำนวนและร้อยละของสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดสุพรรณบุรีจำแนกตามการแสดงความคิดเห็นในที่ประชุมใหญ่ประจำปีของสมาชิก/ผู้แทนสมาชิก และคณะกรรมการดำเนินการทั้งหมดในสหกรณ์

การแสดงความคิดเห็นในที่ประชุมใหญ่	องค์ประชุมในที่ประชุมใหญ่		รวม
	สมาชิกรายบุคคล	ผู้แทนสมาชิก	
น้อย (น้อยกว่า 25% ของผู้เข้าร่วมประชุมฯ)	8 (50.00%)	3 (25.00%)	11 (39.29%)
ปานกลาง (25 - 75% ของผู้เข้าร่วมประชุมฯ)	7 (43.75%)	7 (58.33%)	14 (50.00%)
มาก (มากกว่า 75% ของผู้เข้าร่วมประชุมฯ)	1 (6.25%)	2 (16.67%)	3 (10.71%)
รวม	16 (100%)	12 (100%)	28 (100%)

ที่มา: จากการสำรวจ (2553)

จากตารางที่ 18 พบว่า สหกรณ์ที่จัดให้มีการประชุมใหญ่ฯ โดยสมาชิกรายบุคคล ส่วนมากคิดเป็นร้อยละ 50.00 มีการแสดงความคิดเห็นของสมาชิกในที่ประชุมในระดับน้อย ซึ่งแตกต่างจากสหกรณ์ที่จัดให้มีการประชุมใหญ่โดยผู้แทนสมาชิก ที่การประชุมใหญ่ ส่วนมากคิดเป็นร้อยละ 58.33 ผู้แทนสมาชิกจะมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในระดับปานกลาง

ตอนที่ 3 การเลือกตั้งคณะกรรมการดำเนินการและผู้ตรวจสอบกิจการ

ตามหลักการของสหกรณ์ สมาชิกทุกคนมีสิทธิจะเข้ามาบริหารงานของสหกรณ์ของตนได้ทุกคน แต่ทุกคนไม่อาจทำเช่นนั้นได้ เพราะมีงานอาชีพที่จะกระทำกันอยู่เป็นประจำ เพื่อแก้ปัญหาในที่ประชุมใหญ่ของสมาชิกจึงช่วยกันเลือกตั้งสมาชิกด้วยกันขึ้นมาเป็นคณะกรรมการดำเนินการเพื่อทำหน้าที่บริหารงานต่าง ๆ ของสหกรณ์แทนสมาชิก ตามหน้าที่ซึ่งกำหนดไว้ในข้อบังคับ ส่วนผู้ตรวจสอบกิจการก็ทำหน้าที่ติดตาม และคอยตรวจสอบการทำงานของคณะกรรมการให้เป็นไปตามนโยบายที่กำหนดขึ้นโดยสมาชิกในที่ประชุมใหญ่

การเลือกคณะกรรมการดำเนินการและผู้ตรวจสอบกิจการจึงเป็นสิ่งสำคัญที่สมาชิกพึงใส่ใจ เพราะการเลือกตัวแทนเข้าไปทำหน้าที่ดังกล่าว จำเป็นต้องเลือกตัวแทนที่มีความรู้ความเข้าใจที่จะทำหน้าที่ต่าง ๆ แทนพ้องสมาชิก การศึกษาในส่วนนี้จึงทำการศึกษา การเลือกตั้งคณะกรรมการดำเนินการ และผู้ตรวจสอบกิจการ โดยแยกหัวข้อศึกษาเป็นหัวข้อต่าง ๆ ดังนี้

- 3.1 จำนวนคณะกรรมการดำเนินการและผู้ตรวจสอบกิจการของสหกรณ์
- 3.2 คุณสมบัติพิเศษของผู้สมัครเป็นคณะกรรมการดำเนินการและผู้ตรวจสอบกิจการ
- 3.3 การแข่งขันในการเลือกตั้งคณะกรรมการดำเนินการ และผู้ตรวจสอบกิจการ
- 3.4 การเสนอตัวของสมาชิกเข้าเป็นคณะกรรมการดำเนินการและผู้ตรวจสอบกิจการ

3.1 จำนวนคณะกรรมการดำเนินการและผู้ตรวจสอบกิจการของสหกรณ์

ตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ.2542 มาตรา 50 ได้กำหนดไว้ว่า

...ให้สหกรณ์มีคณะกรรมการดำเนินการประกอบด้วยประธานกรรมการหนึ่งคน และกรรมการอื่นอีกไม่เกินสิบสี่คนซึ่งที่ประชุมใหญ่เลือกตั้งจากสมาชิก หรือให้กรรมการดำเนินการเลือกตั้งในระหว่างกันเองขึ้นดำรงตำแหน่งรองประธานกรรมการคนหนึ่งหรือหลายคน เลขานุการคนหนึ่ง และ/ หรือเหรัญญิกคนหนึ่ง นอกนั้นเป็นกรรมการและปิดประกาศให้ทราบ โดยทั่วกัน ณ สำนักงานสหกรณ์...

จากพระราชบัญญัติฯ มาตรา 50 นี้ ผู้ศึกษาจึงได้ทำการศึกษาจำนวนของคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ และจำนวนผู้ตรวจสอบกิจการสหกรณ์ ได้ผลการศึกษา ดังแสดงไว้ในตารางที่ 18 และ 19

ตารางที่ 18 (ต่อ)

จำนวนคณะกรรมการดำเนินการ (คน)	จำนวน (สหกรณ์)	ร้อยละ
5 – 9	5	17.86
10 – 12	7	25.00
13 – 15	16	57.14
รวม	28	100.00

ที่มา: จากการสำรวจ (2553)

จากตารางที่ 18 พบว่า จำนวนคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ของสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดสุพรรณบุรีส่วนมาก คิดเป็นร้อยละ 57.14 มีจำนวนคณะกรรมการดำเนินการอยู่ระหว่าง 13 - 15 คน โดยพบว่า สหกรณ์การเกษตรในจังหวัดสุพรรณบุรีนั้น ส่วนใหญ่จะกำหนดจำนวนคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ให้กระจายไปตามพื้นที่ปกครอง สหกรณ์ใดมีจำนวนตำบลมาก จำนวนคณะกรรมการดำเนินการของสหกรณ์ก็จะมากตามไปด้วย

ตารางที่ 19 จำนวนและร้อยละของสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดสุพรรณบุรีจำแนกตามจำนวนผู้ตรวจสอบกิจการทั้งหมดในสหกรณ์

จำนวนผู้ตรวจสอบกิจการ (คน)	จำนวน (สหกรณ์)	ร้อยละ
1	11	40.70
2	10	37.00
3	4	14.80
5	2	7.40
รวม	27	100.00

ที่มา: จากการสำรวจ (2553)

จากตารางที่ 19 พบว่า สหกรณ์การเกษตรส่วนใหญ่จำนวน 11 แห่งคิดเป็นร้อยละ 40.70 มีผู้ตรวจสอบกิจการเพียง 1 คน โดยมีสหกรณ์เพียง 1 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 7.40 เท่านั้น ที่มีผู้ตรวจสอบกิจการมากถึง 5 คน ซึ่งเป็นจำนวนสูงสุดที่นายทะเบียนสหกรณ์กำหนดไว้ในคำสั่ง จากการศึกษาพบว่าสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดสุพรรณบุรี จะกำหนดจำนวนผู้ตรวจสอบกิจการตามคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่จากสำนักงานสหกรณ์จังหวัดฯ และสำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์เกี่ยวกับจำนวนผู้ตรวจสอบที่เหมาะสมของแต่ละสหกรณ์ โดยสำนักงานสหกรณ์จังหวัดสุพรรณบุรีกล่าว

ว่า จำนวนผู้ตรวจสอบกิจการสหกรณ์ที่เหมาะสมนั้นพิจารณาจาก ขนาดของธุรกิจ จำนวนธุรกิจ และจำนวนสมาชิก เป็นหลัก

3.2 คุณสมบัติพิเศษของผู้สมัครเป็นคณะกรรมการดำเนินการและผู้ตรวจสอบกิจการ

กรรมการดำเนินการเป็นบุคคลที่มีความสำคัญต่อการบริหารของสหกรณ์เป็นอย่างยิ่ง สมาชิกจะต้องเลือกผู้ที่มีความรู้ความสามารถ มีคุณธรรม เข้ามาเป็นกรรมการดำเนินการของ การศึกษาสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดสุพรรณบุรี พบว่า สหกรณ์ฯ มีการกำหนดข้อกำหนดพิเศษของผู้สมัครเป็นคณะกรรมการดำเนินการและผู้ตรวจสอบกิจการ เพิ่มเติมจากที่พระราชบัญญัติสหกรณ์ได้กำหนดไว้ ซึ่งผลการศึกษาแสดงไว้ในตารางที่ 20

ตารางที่ 20 จำนวนและร้อยละของสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดสุพรรณบุรีจำแนกตามคุณสมบัติพิเศษของผู้สมัครเป็นคณะกรรมการดำเนินการและผู้ตรวจสอบกิจการ

คุณสมบัติพิเศษ	จำนวน (สหกรณ์)	ร้อยละ
ไม่มีข้อกำหนดพิเศษ	5	17.86
มีข้อกำหนดพิเศษ	23	82.14
อายุขั้นต่ำของผู้สมัคร	8	28.57
ระยะเวลาขั้นต่ำของการเป็นสมาชิกสหกรณ์	8	28.57
การดำเนินธุรกิจกับสหกรณ์	22	78.57
ต้องไม่เป็นผู้เคยได้รับโทษและถูกจำคุก (ครุโทษ)	7	25.00
รวม	28	100.00

ที่มา: จากการสำรวจ (2553)

จากตารางที่ 20 พบว่า สหกรณ์ส่วนใหญ่ร้อยละ 82.14 มีการกำหนดคุณสมบัติพิเศษของผู้สมัครรับการเลือกตั้งเป็นคณะกรรมการดำเนินการเป็นลายลักษณ์อักษร โดยข้อกำหนดส่วนใหญ่เป็นการกำหนดในด้านการดำเนินธุรกิจกับสหกรณ์ คือต้องไม่มีหนี้ค้างชำระ (ลูกหนี้ชั้นดี) ร้อยละ 78.57 กำหนดอายุขั้นต่ำของผู้สมัคร และระยะเวลาขั้นต่ำของการเป็นสมาชิกร้อยละ 28.57 อย่างละเท่า ๆ กัน และต้องไม่เป็นผู้ที่เคยได้รับโทษถึงขั้นพิพากษาให้ถูกจำคุกในคดีครุโทษ ร้อยละ 25

3.3 การแข่งขันในการเลือกตั้งคณะกรรมการดำเนินการ และผู้ตรวจสอบกิจการ

การแข่งขันในการเลือกตั้งตัวแทนของสมาชิก ถือเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงความกระตือรือร้นของสมาชิกที่จะเข้ามามีบทบาทในการทำหน้าที่แทนสมาชิกทั้งหมด ซึ่งในหัวข้อการแข่งขันในการเลือกตั้งคณะกรรมการดำเนินการและผู้ตรวจสอบกิจการนี้ จะครอบคลุมเนื้อหา ดังนี้

3.3.1 การแข่งขันในการเลือกตั้งคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์

3.3.2 การแข่งขันในการเลือกตั้งผู้ตรวจสอบกิจการสหกรณ์

3.3.1 การแข่งขันในการเลือกตั้งคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์

การเสนอตัวเข้าสมัครรับเลือกตั้งเป็นกรรมการดำเนินการสหกรณ์นั้น ถือเป็นสิทธิของสมาชิกที่สำคัญประการหนึ่งในการแสดงออกถึงความเป็นเจ้าของกิจการสหกรณ์ ดังนั้น ผู้ศึกษา ได้ศึกษาการใช้สิทธิของสมาชิก/ ตัวแทนสมาชิกในการเสนอตัวเข้าสมัครรับเลือกตั้งเป็นกรรมการดำเนินการสหกรณ์ โดยพิจารณาจากจำนวนผู้สมัครเข้ารับเลือกตั้งเป็นคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ กับจำนวนคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ที่ต้องการเลือกในระแวกเวลานั้น ๆ หากมีจำนวนผู้สมัครมากกว่าจำนวนคณะกรรมการ ที่ต้องการเลือกในปีนั้น ๆ ถือว่ามีการแข่งขันในการเลือกตั้งคณะกรรมการ แต่หากมีผู้สมัคร เท่ากับจำนวนคณะกรรมการที่ต้องการ ถือว่าไม่มีการแข่งขันในการเลือกตั้งคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ ได้ผลการศึกษา ดังแสดงไว้ในตารางที่ 4-16

ตารางที่ 21 จำนวนและร้อยละของสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดสุพรรณบุรีจำแนกตามการแข่งขันของสมาชิก/ ตัวแทนสมาชิกในการเข้าเป็นคณะกรรมการดำเนินการ

ลักษณะการเลือกตั้งคณะกรรมการดำเนินการ	จำนวน (สหกรณ์)	ร้อยละ
การเลือกตั้งคณะกรรมการดำเนินการที่มีการแข่งขัน	7	25.00
การเลือกตั้งคณะกรรมการดำเนินการไม่มีการแข่งขัน	21	75.00
รวม	28	100.00

ที่มา: จากการสำรวจ (2553)

เมื่อพิจารณาจากตารางที่ 21 พบว่าการเลือกตั้งคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์จำนวน 21 แห่งคิดเป็นร้อยละ 75.00 ของสหกรณ์การเกษตรจังหวัดสุพรรณบุรี เป็นไปอย่างไม่มีการแข่งขัน กล่าวคือ มีจำนวนผู้สมัครเข้าร่วมการคัดเลือกเป็นคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์เท่ากับ จำนวนคณะกรรมการที่ต้องการ สะท้อนให้เห็นว่าความสนใจของสมาชิกที่ต้องการเข้าร่วมควบคุมสหกรณ์ในฐานะคณะกรรมการดำเนินการของสหกรณ์ อยู่ในระดับที่ต่ำ อย่างไรก็ตามพบว่ามีสหกรณ์จำนวน 7 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 25 ของสหกรณ์การเกษตรทั้งหมดในจังหวัดสุพรรณบุรี ที่ การเลือกตั้งคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์เป็นไปอย่างมีการแข่งขันกัน โดยพบว่าการหาคะแนนความนิยมหรือการหาเสียงของผู้สมัครนั้นจะกระทำกันก่อนหน้าการประชุมใหญ่ โดยผู้แทนสมาชิกที่คาดว่าตนจะเข้าคัดเลือกจะทำการหาเสียงโดยวิธีการแจ้งแก่สมาชิกที่รู้จักและสนับสนุนตนเองได้รับทราบก่อนการเข้าร่วมประชุม เพื่อให้สมาชิกที่เข้าประชุมมีเวลาในการตัดสินใจมากยิ่งขึ้น โดยการเลือกตั้งคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์จะทำการเลือกประมาณครึ่งละครึ่งหนึ่งของจำนวนคณะกรรมการดำเนินการที่สหกรณ์กำหนดไว้ เนื่องจากวาระในการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์จะสามารถดำรงตำแหน่งได้วาระละ 2 ปี และติดต่อกันไม่เกิน 2 วาระ ตามที่พระราชบัญญัติกำหนดไว้

3.3.2 การแข่งขันในการเลือกตั้งผู้ตรวจสอบกิจการสหกรณ์

ในพระราชบัญญัติสหกรณ์ได้กำหนดถึงที่มาของผู้ตรวจสอบกิจการสหกรณ์ว่าสามารถมาจากการเลือกตั้งในที่ประชุมใหญ่โดยสมาชิก และหรือจากการสรรหาจากบุคคลภายนอก โดยได้รับความเห็นชอบจากที่ประชุมใหญ่ การศึกษาครั้งนี้ได้ทำการศึกษาที่มาของผู้ตรวจสอบกิจการและการแข่งขันเพื่อให้ได้มาซึ่งผู้ตรวจสอบกิจการ ของสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดสุพรรณบุรี ได้ผลการศึกษาแสดงไว้ในตารางที่ 22 และ 23 ดังนี้

ตารางที่ 22 จำนวนและร้อยละของสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดสุพรรณบุรีจำแนกตามที่มาของผู้ตรวจสอบกิจการ

ที่มาของผู้ตรวจสอบกิจการ	จำนวน (สหกรณ์)	ร้อยละ
จากสมาชิก	27	96.43
จากบุคคลภายนอก	1	3.57
รวม	28	100

ที่มา: จากการสำรวจ (2553)

จากตารางที่ 22 พบว่าสหกรณ์ส่วนใหญ่ร้อยละ 96.43 มีการเลือกตั้งผู้ตรวจสอบกิจการจากสมาชิก มีเพียงสหกรณ์เดียวเท่านั้นคือ สหกรณ์การเกษตรเพื่อการตลาดลูกค้า ธ.ก.ส. มีการแต่งตั้งผู้ตรวจสอบกิจการจากภายนอก โดยได้มีการแต่งตั้งบุคคลจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์เป็นผู้ตรวจสอบกิจการ

ตารางที่ 23 จำนวนและร้อยละของสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดสุพรรณบุรีจำแนกตามสัดส่วนผู้เสนอตัวเข้าสมัครรับเลือกตั้งต่อผู้ตรวจสอบกิจการที่ต้องการเลือก

ลักษณะการเลือกตั้งคณะกรรมการดำเนินการ	วิธีการประชุมใหญ่สามัญ		รวม
	โดยสมาชิก	โดยผู้แทนสมาชิก	
การเลือกตั้งผู้ตรวจสอบกิจการที่มีการแข่งขัน	-	1 (9.09)	1(3.70)
การเลือกตั้งผู้ตรวจสอบกิจการที่ไม่มีการแข่งขัน	16 (100.00)	10 (90.91)	26(96.30)
รวม	16 (100.00)	11 (100.00)	27

ที่มา: จากการสำรวจ (2553)

จากตารางที่ 23 พบว่า สหกรณ์ส่วนใหญ่ ร้อยละ 96.30 ไม่มีการแข่งขันในการเลือกตั้งผู้ตรวจสอบกิจการ (มีจำนวนผู้สมัครรับเลือกตั้งเท่ากับ ผู้ตรวจสอบกิจการที่ต้องการเลือกในปีนั้น ๆ) มีสหกรณ์เพียง 1 แห่งเท่านั้น คือ สหกรณ์การเกษตรเมืองสุพรรณบุรี ที่การเลือกตั้งผู้ตรวจสอบกิจการสหกรณ์มีการแข่งขันกัน (มีผู้สมัครรับเลือกตั้งมากกว่าที่ต้องการ) จากการศึกษาพบว่า ถึงแม้จำนวนสมาชิกที่สนใจเสนอตัว สมัครเข้าเป็นผู้ตรวจสอบกิจการมีจำนวนไม่มากนัก แต่บรรดาผู้สมัครส่วนใหญ่จะเป็นผู้สมัครหน้าใหม่เป็นจำนวนมากทำให้เกิดการหมุนเวียนของผู้ตรวจสอบกิจการอยู่เสมอ

นอกจากนี้ยังพบว่า ในสหกรณ์หลายแห่ง ผู้ตรวจสอบกิจการจะมาจากคณะกรรมการดำเนินการที่หมดวาระ และต้องเว้นช่วงในการดำรงตำแหน่งกรรมการ ตามที่พระราชบัญญัติฯ กำหนดไว้

3.4 การเสนอตัวของสมาชิกเข้าเป็นคณะกรรมการดำเนินการและผู้ตรวจสอบกิจการ

การเสนอตัวของสมาชิกเข้ารับการเลือกตั้งเป็นคณะกรรมการดำเนินการและผู้ตรวจสอบกิจการสะท้อนความกระตือรือร้นของสมาชิกที่ต้องการเข้าร่วมควบคุมสหกรณ์ หากสหกรณ์ใดมีสมาชิกหน้าใหม่ ที่สนใจเสนอตัวเป็นคณะกรรมการดำเนินการและผู้ตรวจสอบกิจการ แสดงว่า

สหกรณ์นั้นยังไม่ขาดความสนใจของสมาชิกใหม่ ๆ ที่จะเข้ามามีส่วนร่วม ไม่ปล่อยให้การควบคุมสหกรณ์ตกอยู่ในมือของสมาชิกกลุ่มเดิม ซึ่งอาจเสี่ยงต่อการผูกขาดอำนาจสหกรณ์ได้ ซึ่งในหัวข้อนี้จะครอบคลุมเนื้อหา ดังนี้

3.4.1 การเสนอตัวของสมาชิกเข้าเป็นคณะกรรมการดำเนินการ

3.4.2 การเสนอตัวของสมาชิกเข้าเป็นผู้ตรวจสอบกิจการสหกรณ์

3.4.1 การเสนอตัวของสมาชิกเข้าเป็นคณะกรรมการดำเนินการ

จากการศึกษา ถึงการเสนอตัวของสมาชิกรายใหม่ ๆ ในการสมัครเข้ารับการเลือกตั้งเป็นคณะกรรมการดำเนินการของสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดสุพรรณบุรี พบดังแสดงในตารางที่ 24

ตารางที่ 24 จำนวนและร้อยละของสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดสุพรรณบุรีจำแนกตามสัดส่วนของผู้สมัครหน้าใหม่ที่ได้รับเลือกตั้งเป็นกรรมการดำเนินการ

สัดส่วนของผู้สมัครหน้าใหม่ที่ได้รับเลือกตั้งเป็นกรรมการ	จำนวน (สหกรณ์)	ร้อยละ
ไม่มีผู้สมัครรับเลือกตั้งหน้าใหม่ที่ได้รับการเลือกตั้ง	12	42.86
มีผู้สมัครรับเลือกตั้งหน้าใหม่ที่ได้รับการเลือกตั้ง	16	57.14
1 – 25 % ของผู้สมัครทั้งหมด	5	17.86
26 – 50 % ของผู้สมัครทั้งหมด	9	32.14
51 – 75 % ของผู้สมัครทั้งหมด	-	0.00
76 – 100 % ของผู้สมัครทั้งหมด	2	7.14
รวม	28	100

ที่มา: จากการสำรวจ (2553)

จากตารางที่ 24 พบว่า ในปีที่ผ่านมาสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดสุพรรณบุรี มีการหมุนเวียนของคณะกรรมการดำเนินการค่อนข้างมาก โดยพบว่ามีสหกรณ์การเกษตรจำนวน 16 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 57.14 มีสมาชิกหน้าใหม่ได้รับคัดเลือกเป็นคณะกรรมการดำเนินการของสหกรณ์ ซึ่งถือว่าเป็นข้อดี เนื่องจากสมาชิกของสหกรณ์รายใหม่ ๆ จะได้มีโอกาสเรียนรู้การทำงานในสหกรณ์ ได้มีโอกาสตรวจสอบการทำงานของคณะกรรมการดำเนินการ เป็นการสืบทอดการทำงาน จากรุ่นหนึ่งสู่รุ่นหนึ่งอย่างต่อเนื่อง

3.4.2 การเสนอตัวของสมาชิกเข้าเป็นผู้ตรวจสอบกิจการสหกรณ์

จากการศึกษา ถึงการเสนอตัวของสมาชิกรายใหม่ ๆ ในการสมัครเข้ารับการเลือกตั้งเป็นผู้ตรวจสอบกิจการของสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดสุพรรณบุรี ดังแสดงไว้ในตารางที่ 25

ตารางที่ 25 จำนวนและร้อยละของสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดสุพรรณบุรีจำแนกตามสัดส่วนของผู้สมัครหน้าใหม่ที่ได้รับเลือกตั้งเป็นผู้ตรวจสอบกิจการ

สัดส่วนของผู้สมัครหน้าใหม่ที่ได้รับเลือกตั้งเป็นผู้ตรวจสอบกิจการ	จำนวน (สหกรณ์)	ร้อยละ
ไม่มีผู้สมัครรับเลือกตั้งหน้าใหม่ที่ได้รับเลือก	19	70.37
มีผู้สมัครรับเลือกตั้งหน้าใหม่ที่ได้รับเลือก	8	29.63
1 – 25 % ของผู้สมัครทั้งหมด	-	0.00
26 – 50 % ของผู้สมัครทั้งหมด	2	7.41
51 – 75 % ของผู้สมัครทั้งหมด	-	0.00
76 – 100 % ของผู้สมัครทั้งหมด	6	22.22
รวม	27	100

ที่มา: จากการสำรวจ (2553)

จากตารางที่ 25 พบว่า การหมุนเวียนของผู้ตรวจสอบกิจการสหกรณ์ของสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดสุพรรณบุรีมีค่อนข้างน้อย คิดเป็นร้อยละ 29.63 จากการศึกษพบว่าส่วนมากจะมีการกำหนดวาระไว้ที่วาระละ 1 ปี โดยทำการเลือกตั้งใหม่ในที่ประชุมใหญ่จากการเสนอชื่อของสมาชิก และคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์

ตอนที่ 4 การควบคุมสหกรณ์ของคณะกรรมการดำเนินการ และผู้ตรวจสอบกิจการหลังได้รับการเลือกตั้ง

คณะกรรมการดำเนินการและผู้ตรวจสอบกิจการที่เป็นตัวแทนของสมาชิกในการควบคุมดูแลกิจการสหกรณ์นั้นมีหน้าที่ที่จะต้องรักษาผลประโยชน์ให้กับสมาชิกในการดูแลกิจการ คณะกรรมการดำเนินการจะทำหน้าที่ในการประชุม เพื่อปรึกษาหารือ กำหนดแผนกลยุทธ์ และ เป้าหมายขององค์กรให้เป็นไปตามนโยบายสหกรณ์ตามที่กำหนดโดยที่ประชุมใหญ่สมาชิก ผู้ตรวจสอบกิจการสหกรณ์จะทำหน้าที่ตรวจสอบการทำงานของฝ่ายต่าง ๆ ให้เป็นไปตามมติที่ ประชุมใหญ่แทนสมาชิก ทั้งในด้านการบัญชี การบริหารต่าง ๆ ให้เป็นไปด้วยความโปร่งใสสุจริต ดังนั้นหากตัวแทนทั้ง 2 ฝ่ายปฏิบัติหน้าที่ที่ควรเป็นไม่ครบถ้วนแล้ว สหกรณ์ก็จะดำเนินกิจการ ไปได้อย่างไม่สมบูรณ์ตามเป้าหมายที่สมาชิกวางไว้ ดังนั้น ในตอนที่ 4 นี้จะศึกษาการปฏิบัติหน้าที่ ของตัวแทนทั้งคณะกรรมการดำเนินการและผู้ตรวจสอบกิจการ โดยจะแบ่งผลการศึกษาออกเป็น หัวข้อย่อย ๆ ดังนี้

- 4.1 การเพิ่มขีดความสามารถของคณะกรรมการดำเนินการและผู้ตรวจสอบกิจการ
- 4.2 ลักษณะการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการดำเนินการและผู้ตรวจสอบกิจการ
- 4.3 ค่าตอบแทนที่คณะกรรมการดำเนินการและผู้ตรวจสอบกิจการได้รับ
- 4.4 บรรยากาศในการประชุมคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์

4.1 การเพิ่มขีดความสามารถของคณะกรรมการดำเนินการและผู้ตรวจสอบกิจการ

การปฏิบัติหน้าที่ในฐานะตัวแทนของสมาชิกอย่างครบถ้วนนั้น จะทำได้อย่างไม่สมบูรณ์ หากตัวแทนเหล่านั้นไม่มีความเข้าใจถึงสิทธิและหน้าที่ที่ตนเองพึงปฏิบัติ กรมส่งเสริมสหกรณ์ และกรมตรวจบัญชีสหกรณ์จึงจัดให้มีการฝึกอบรมในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่ของ ตัวแทนเป็นประจำทุกปี เพื่อให้ตัวแทนที่ได้รับโอกาสให้เข้ามาทำหน้าที่แทนสมาชิกทั้ง 2 ฝ่าย นั้น จะได้มีความเข้าใจถึงสิทธิ หน้าที่ และสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างครบถ้วน ผู้ศึกษาได้ศึกษาใน ส่วนนี้ เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการทำหน้าที่ของตัวแทนสมาชิกเพื่อทำความเข้าใจในหัวข้อนี้ได้ ดียิ่งขึ้น ดังแสดงผลการศึกษาในตารางที่ 26

ตารางที่ 26 จำนวนและร้อยละของสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดสุพรรณบุรีจำแนกตามนโยบาย
การจัดให้มีการฝึกอบรมตัวแทน

การจัดให้มีการฝึกอบรมตัวแทน	จำนวน (สหกรณ์)	ร้อยละ
มีนโยบายการจัดให้มีการฝึกอบรม	13	46.43
ไม่มีนโยบายการจัดให้มีการฝึกอบรม	15	53.57
รวม	28	100

ที่มา: จากการสำรวจ (2553)

จากการศึกษา พบว่า สหกรณ์การเกษตรในจังหวัดสุพรรณบุรี หากสหกรณ์ใดมีนโยบายสนับสนุนให้คณะกรรมการดำเนินการของสหกรณ์ได้เข้ารับการฝึกอบรม สหกรณ์นั้นก็จะมียุทธศาสตร์สนับสนุนให้กรมผู้ตรวจสอบกิจการได้รับการฝึกอบรมด้วยเช่นกัน และในทางตรงกันข้าม หากสหกรณ์ใดไม่มีนโยบายสนับสนุนให้คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ได้รับการฝึกอบรม สหกรณ์นั้นก็จะไม่มีนโยบายสนับสนุนให้ผู้ตรวจสอบกิจการได้รับการฝึกอบรมด้วย

เมื่อพิจารณาจากตารางที่ 26 พบว่าสหกรณ์ร้อยละ 53.57 ไม่มีนโยบายในด้านการจัดส่งตัวแทนเข้าไปฝึกอบรมตามโครงการต่าง ๆ ที่กรมส่งเสริมสหกรณ์และกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ ได้จัดทำขึ้นเพื่อประโยชน์แก่สหกรณ์ มีสหกรณ์เพียงร้อยละ 46.43 ที่มีนโยบายในด้านการจัดส่งตัวแทนเข้าไปฝึกอบรมตามโครงการต่าง ๆ ที่กรมส่งเสริมสหกรณ์และกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ ได้จัดทำขึ้น โดยในสหกรณ์ที่ไม่มีนโยบายในการฝึกอบรมตัวแทนจะใช้วิธีการให้ผู้เป็นตัวแทนคนเก่าทำหน้าที่ในการอบรมแทน ในบางครั้งทำให้การทำหน้าที่ของตัวแทนเหล่านี้ไม่มีความครบถ้วนหรือไม่เพียงพอในการรักษาผลประโยชน์ให้กับสมาชิกเท่าที่ควร

4.2 ลักษณะการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการดำเนินการและผู้ตรวจสอบกิจการ

4.2.1 การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการดำเนินการ

การประชุมของคณะกรรมการดำเนินการ โดยทั่วไปจะมี 2 ลักษณะ คือ การประชุมประจำเดือน และการประชุมประจำปี โดยการประชุมประจำเดือนนั้น พบว่าสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดสุพรรณบุรีทั้งหมด 28 แห่ง มีสหกรณ์ที่กำหนดให้มีการประชุมทุกเดือน หรืออย่างน้อย 12 ครั้งต่อปี ถึง 24 สหกรณ์ และมีสหกรณ์ที่มีได้กำหนดรูปแบบการประชุมที่ชัดเจนอีก 4 สหกรณ์ ทั้งนี้ผู้ศึกษาจะขอเรียกการประชุมที่นอกเหนือจากการประชุมสามัญประจำปีว่า การประชุม

ประจำเดือนเพื่อความเข้าใจที่ไม่คลาดเคลื่อน การศึกษาครั้งนี้จึงมุ่งประเด็นสนใจในด้านการประชุมประจำเดือนของสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดสุพรรณบุรีพบดังแสดงในตารางที่ 27

ตารางที่ 27 จำนวนและร้อยละของสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดสุพรรณบุรีจำแนกตามความครบถ้วนของคณะกรรมการดำเนินการในการเข้าร่วมประชุม

ลักษณะการประชุมของคณะกรรมการดำเนินการ	จำนวน (สหกรณ์)	ร้อยละ
คณะกรรมการเข้าประชุมครบคน (มากกว่า 80% ของการประชุมทั้งหมด)	13	46.43
คณะกรรมการเข้าประชุมไม่ครบคน (มากกว่า 80% ของการประชุมทั้งหมด)	15	53.57
รวม	28	100.00

ที่มา: จากการสำรวจ (2553)

จากตารางที่ 27 พบว่า มีสหกรณ์ 15 สหกรณ์คิดเป็นร้อยละ 53.57 มีคณะกรรมการเข้าร่วมประชุมประจำเดือนไม่ครบคนมากกว่า 80% ของการประชุมทั้งหมด ในขณะที่สหกรณ์ 13 สหกรณ์ คิดเป็นร้อยละ 46.43 คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์เข้าร่วมประชุมไม่ครบคนทุกครั้ง ผู้ศึกษาจึงได้ศึกษาถึงเนื้อหาในการประชุมประจำเดือน โดยทั่วไปการประชุมประจำเดือนจะมีหัวข้อการประชุมเกี่ยวกับการเข้าออกของสมาชิก การดำเนินการของสหกรณ์ในรอบเดือนที่ผ่านมา ข้อมูลข่าวสารและโครงการต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น รวมไปถึงการเสนอโครงการใหม่ ๆ ของคณะกรรมการดำเนินการเพื่อประโยชน์แก่สมาชิก ผู้ศึกษาจึงได้ศึกษาต่อถึงเนื้อหาในการประชุมประจำเดือนที่มีความเกี่ยวข้องกับการเสนอโครงการต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์แก่สมาชิก ได้ผลการศึกษาดังนี้

ตารางที่ 28 จำนวนและร้อยละของสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดสุพรรณบุรีจำแนกตามเนื้อหาการประชุมประจำเดือนของคณะกรรมการดำเนินการที่เป็นประโยชน์แก่สมาชิกสหกรณ์

ลักษณะเนื้อหาการประชุมประจำเดือน	จำนวน (สหกรณ์)	ร้อยละ
การประชุมส่วนใหญ่มีการเสนอโครงการใหม่ ๆ ที่เป็นประโยชน์แก่สมาชิก	10	35.71
การประชุมส่วนใหญ่ไม่มีการเสนอโครงการใหม่ ๆ ที่เป็นประโยชน์แก่สมาชิก	18	64.29
รวม	28	100.00

ที่มา: จากการสำรวจ (2553)

เมื่อพิจารณาจากตารางที่ 28 พบว่า สหกรณ์ส่วนมากร้อยละ 64.29 ในการประชุมของคณะกรรมการดำเนินการประจำเดือน คณะกรรมการดำเนินการจะมีการเสนอโครงการใหม่ ๆ ที่เป็นประโยชน์กับสมาชิก ส่วนสหกรณ์ร้อยละ 35.71 การประชุมของคณะกรรมการดำเนินการจะไม่มีการเสนอโครงการใหม่ ๆ ที่เป็นประโยชน์กับสมาชิก จากการศึกษายังพบว่า กรมส่งเสริมสหกรณ์จะมีส่วนช่วยในการพัฒนาโครงการที่เป็นประโยชน์แก่สมาชิกเกษตรกร โดยกรมส่งเสริมสหกรณ์จะส่งเจ้าหน้าที่ไปยังสหกรณ์ และเข้าร่วมการประชุมประจำเดือนพร้อมทั้งเสนอโครงการเหล่านั้นกับคณะกรรมการดำเนินการ ให้ตัดสินใจนำโครงการเหล่านั้นไปปฏิบัติหรือไม่ นอกจากนั้นผู้ศึกษาได้ศึกษาถึงความสอดคล้องของการบริหารงานของคณะกรรมการดำเนินการว่า เป็นไปตามมติของประชุมใหญ่หรือไม่ พบว่า สหกรณ์ทั้ง 28 แห่ง มีการบริหารงานที่สอดคล้องกับที่ประชุมใหญ่ทั้งหมด โดยถึงแม้ว่าจะมีความผิดพลาด หรือขัดแย้งในการบริหารงานบ้าง แต่สหกรณ์แต่ละแห่งก็มีกลไกในการปรับรูปแบบที่ผิดไปเหล่านั้นไม่ว่าจะเป็นการสอดส่องของผู้ตรวจสอบกิจการ และสมาชิก ให้การบริหารงานสามารถกลับเข้าสู่การบริหารงานที่ตรงตามมติได้

ผู้ศึกษาได้ศึกษาถึงลักษณะของการมีส่วนร่วมในการกำหนดแผนการดำเนินงานของฝ่ายจัดการและคณะกรรมการดำเนินการ เพื่อให้ทราบถึงลักษณะความเอาใจใส่และการทำงานร่วมกันของคณะกรรมการดำเนินการและฝ่ายจัดการ ได้ผลการศึกษาดังนี้

ตารางที่ 29 จำนวนและร้อยละของสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดสุพรรณบุรีจำแนกตามการมีส่วนร่วมในการกำหนดแผนการดำเนินงานของสหกรณ์ของคณะกรรมการดำเนินการและฝ่ายจัดการ

ลักษณะการกำหนดแผนการดำเนินงานของสหกรณ์	จำนวน (สหกรณ์)	ร้อยละ
ฝ่ายจัดการเป็นผู้กำหนดแผนการดำเนินงานฝ่ายเดียว	5	17.86
คณะกรรมการดำเนินการเป็นผู้กำหนดแผนการดำเนินงานฝ่ายเดียว	4	14.29
ร่วมกันกำหนดแผนทั้งฝ่ายจัดการและคณะกรรมการดำเนินการ	19	67.86
รวม	28	100.00

ที่มา: จากการสำรวจ (2553)

จากตารางที่ 29 พบว่า สหกรณ์ร้อยละ 67.86 คณะกรรมการดำเนินการและฝ่ายจัดการจะร่วมกันในการกำหนดแผนการงานสหกรณ์ รองมาร้อยละ 17.86 ฝ่ายจัดการจะเป็น ผู้กำหนดแผนการดำเนินงานฝ่ายเดียว และร้อยละ 14.29 คณะกรรมการจะเป็นผู้กำหนดแผนการดำเนินงานฝ่ายเดียว เนื่องจากสหกรณ์ทั้ง 4 แห่ง ยังมิได้มีการจัดจ้างเจ้าหน้าที่ประจำสหกรณ์

4.2.2 การปฏิบัติหน้าที่ของผู้ตรวจสอบกิจการ

ผู้ตรวจสอบกิจการมีหน้าที่ในการสอดส่องดูแลการดำเนินงานต่าง ๆ ของสหกรณ์ทั้งฝ่ายจัดการและคณะกรรมการดำเนินการ หรือกล่าวได้ว่าผู้ตรวจสอบกิจการทำหน้าที่ในการสอดส่องดูแลการดำเนินงานต่าง ๆ แทนตัวสมาชิกนั่นเอง ซึ่งการทำหน้าที่ของผู้ตรวจสอบกิจการนั้นจะมีรูปแบบในการนำเสนอการตรวจสอบต่าง ๆ ในรูปของรายงานประจำปี รายงานประจำเดือน และรายงานตามสถานการณ์เร่งด่วน โดยเมื่อทำการศึกษาลักษณะการทำหน้าที่ของผู้ตรวจสอบกิจการสหกรณ์หลังจากได้รับการเลือกตั้งในที่ประชุมใหญ่จากสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดสุพรรณบุรีจำนวน 27 แห่ง พบการทำหน้าที่มีลักษณะดังแสดงในตารางที่ 30

ตารางที่ 30 จำนวนและร้อยละของสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดสุพรรณบุรีจำแนกตามลักษณะ
การทำหน้าที่ของผู้ตรวจสอบกิจการสหกรณ์

ลักษณะการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ตรวจสอบกิจการสหกรณ์	จำนวน (สหกรณ์)	ร้อยละ
ตรวจสอบทางด้านบัญชีให้มีความถูกต้อง และเป็นปัจจุบัน	19	70.4
ตรวจสอบความเหมาะสมของเอกสารสำคัญ เช่น เอกสารเงินกู้	1	3.7
ตรวจสอบและควบคุมการทำงานของคณะกรรมการ ฝ่ายจัดการ และพนักงาน ให้เป็นไปตามนโยบายของที่ประชุมใหญ่	4	14.8
ไม่มีลักษณะการตรวจสอบที่ชัดเจน ขึ้นอยู่กับความต้องการของ ผู้ตรวจสอบ	1	3.7
ไม่ระบุ	2	7.4
รวม	27	100.00

ที่มา: จากการสำรวจ (2553)

จากตารางที่ 30 พบว่า สหกรณ์ส่วนมาก คิดเป็นร้อยละ 70.4 ผู้ตรวจสอบกิจการจะทำหน้าที่ตรวจสอบความถูกต้องทางด้านบัญชีให้มีความถูกต้อง และเป็นปัจจุบันเท่านั้น มีผู้ตรวจสอบกิจการ เพียงร้อยละ 14.8 เท่านั้น ที่ทำหน้าที่ตรวจสอบและควบคุมการทำงานของคณะกรรมการ ฝ่ายจัดการ และพนักงานให้เป็นไปตามนโยบายของที่ประชุมใหญ่สมาชิก

การศึกษาในครั้งนี้ยังได้ศึกษาถึงความถี่ในการทำหน้าที่ของผู้ตรวจสอบกิจการสหกรณ์ และรูปแบบการจัดทำรายงาน เพื่อความเข้าใจการทำหน้าที่ของผู้ตรวจสอบกิจการได้ดียิ่งขึ้น ได้ผลการศึกษาดังแสดงไว้ในตารางที่ 31 และ 32

ตารางที่ 31 จำนวนสหกรณ์และร้อยละของสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดสุพรรณบุรีจำแนกตาม
ความถี่ในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ตรวจสอบกิจการสหกรณ์

ความถี่ในการปฏิบัติหน้าที่	จำนวน(สหกรณ์)	ร้อยละ
มากกว่าหนึ่งครั้งต่อสัปดาห์	3	11.1
หนึ่งครั้งต่อสัปดาห์	4	14.8
มากกว่าหนึ่งครั้งต่อเดือน	1	3.7
หนึ่งครั้งต่อเดือน	5	18.5
มากกว่าหนึ่งครั้งต่อปี	1	3.7
หนึ่งครั้งต่อปี	1	3.7
ไม่มีความแน่นอน	12	44.4
รวม	27	100.00

ที่มา: จากการสำรวจ (2553)

จากตารางที่ 31 พบว่า ผู้ตรวจสอบกิจการสหกรณ์ของสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดสุพรรณบุรี ส่วนมาก(ร้อยละ 44.40) ไม่มีความแน่นอนในการเข้ามาทำหน้าที่ รองมาร้อยละ 18.5 เข้ามาปฏิบัติหน้าที่ประมาณ 1 ครั้งต่อเดือน และร้อยละ 14.8 เข้ามาปฏิบัติหน้าที่หนึ่งครั้งต่อสัปดาห์ตามลำดับ

ตารางที่ 32 จำนวนและร้อยละของสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดสุพรรณบุรีจำแนกตามการ
นำเสนอรายงานการตรวจสอบของผู้ตรวจสอบกิจการสหกรณ์

ลักษณะรายงานของผู้ตรวจสอบกิจการ	จำนวน (สหกรณ์)	ร้อยละ
รายงานประจำปี	28	100.00
รายงานประจำเดือน	21	75.00
รายงานตามสถานการณ์เร่งด่วน	4	14.29
จำนวนสหกรณ์ทั้งหมด	28	100

ที่มา: จากการสำรวจ (2553)

พระราชบัญญัติสหกรณ์ในมาตราที่ 53 ระบุชัดเจนเกี่ยวกับการทำรายงานเสนอต่อที่ประชุมใหญ่ของผู้ตรวจสอบกิจการสหกรณ์ จึงกล่าวได้ว่าผู้ตรวจสอบกิจการสหกรณ์จะต้องทำรายงานเสนอต่อที่ประชุมใหญ่อย่างน้อย 1 ครั้งต่อปี เมื่อพิจารณาจากตารางที่ 32 พบว่า ผู้ตรวจสอบ

กิจการสหกรณ์ทั้งหมดมีการจัดทำรายงานเสนอแก่สหกรณ์ในรูปแบบของรายงานประจำปี รongมาร้อยละ 75 ผู้ตรวจสอบกิจการสหกรณ์ทั้งหมดมีการจัดทำรายงานเสนอแก่สหกรณ์ในรูปแบบของรายงานประจำเดือน และสหกรณ์ร้อยละ 14.29 ผู้ตรวจสอบกิจการสหกรณ์ทั้งหมดมีการจัดทำรายงานเสนอแก่สหกรณ์ในรูปแบบของรายงานตามสถานการณ์เร่งด่วน ถือว่าการทำหน้าที่ของผู้ตรวจสอบกิจการสหกรณ์ทั้งหมดของสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดสุพรรณบุรี ทำหน้าที่ได้ตามที่พระราชบัญญัติกำหนดไว้

4.3 ค่าตอบแทนที่คณะกรรมการดำเนินการและผู้ตรวจสอบกิจการได้รับ

ค่าตอบแทน เป็นอีกแรงจูงใจหนึ่งที่ทำให้เกิดความกระตือรือร้นในการทำหน้าที่ของตัวแทนของสมาชิกทั้งคณะกรรมการดำเนินการ และผู้ตรวจสอบกิจการ นอกจากนั้นค่าตอบแทนยังเป็นสิ่งจูงใจให้ผู้มีความรู้ ความสามารถมีความต้องการจะเข้ามาทำหน้าที่เป็นตัวแทนสมาชิกในการดำเนินการฝ่ายต่าง ๆ ผู้ศึกษาได้ศึกษาถึงค่าตอบแทนของคณะกรรมการดำเนินการ และผู้ตรวจสอบกิจการของสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดสุพรรณบุรี ได้ผลการศึกษาดังแสดงในตารางที่ 33, 34 และ 35

ตารางที่ 33 จำนวนและร้อยละของสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดสุพรรณบุรีจำแนกตาม
ค่าตอบแทนของคณะกรรมการดำเนินการ

ค่าตอบแทนในรูปเบี้ยเลี้ยงต่อวันของคณะกรรมการ	จำนวน(สหกรณ์)	ร้อยละ
100 – 200 บาท	13	46.43
300 – 400 บาท	11	39.29
401 บาทขึ้นไป	4	12.28
รวม	28	100.00
ค่าตอบแทนในรูปเบี้ยเลี้ยงต่อวันของคณะกรรมการเฉลี่ย 276.79 บาท		
ค่าตอบแทนในรูปเบี้ยเลี้ยงต่อวันของคณะกรรมการสูงสุด 500 บาท		
ค่าตอบแทนในรูปเบี้ยเลี้ยงต่อวันของคณะกรรมการสูงสุด 100 บาท		

ที่มา: จากการสำรวจ (2553)

จากตารางที่ 33 พบว่า สหกรณ์ส่วนมากร้อยละ 46.43 มีค่าตอบแทนในรูปเบี้ยเลี้ยงให้กับคณะกรรมการดำเนินการ 100 – 200 บาทต่อวัน รongมาสหกรณ์ร้อยละ 39.29 มีค่าตอบแทนในรูปเบี้ยเลี้ยงให้กับคณะกรรมการดำเนินการ 300 - 400 บาทต่อวันและสหกรณ์ ร้อยละ 12.28 มีค่าตอบแทนในรูปเบี้ยเลี้ยงให้กับคณะกรรมการดำเนินการมากกว่า 400 บาท โดยมีค่าตอบแทนใน

รูปเบี่ยงเลียงต่อวันของคณะกรรมการดำเนินการเฉลี่ย 276.79 บาท ค่าตอบแทนในรูปเบี่ยงเลียงต่อวันของคณะกรรมการดำเนินการสูงสุด 500 บาท และค่าตอบแทนในรูปเบี่ยงเลียงต่อวันของคณะกรรมการดำเนินการต่ำสุด 100 บาท

ทั้งนี้ พบว่า ในจำนวนสหกรณ์ทั้งหมด 28 แห่งที่ศึกษามีสหกรณ์ 2 แห่งที่มีความแตกต่างระหว่างค่าตอบแทนของคณะกรรมการดำเนินการ และประธานคณะกรรมการดำเนินการ แต่ก็มีได้ระดับถึงความต่างนั้น โดยลักษณะการปฏิบัติหน้าที่เพื่อรับค่าตอบแทนของคณะกรรมการดำเนินการ จะแตกต่างกับประธานคณะกรรมการดำเนินการที่ความถี่ของการทำหน้าที่ต่อสัปดาห์ โดยพบว่าประธานคณะกรรมการสามารถเข้ามาปฏิบัติหน้าที่ได้มากกว่าคณะกรรมการทั่วไป เช่น ในบางสหกรณ์ประธานคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์และคณะอนุกรรมการฝ่ายอื่นเชื่อสามารถเข้าทำงานได้สัปดาห์ละ 7 วัน ในขณะที่คณะกรรมการท่านอื่น ๆ จะแบ่งเวลาในการรับผิดชอบท่านละ 2 - 3 วันต่อสัปดาห์

ตารางที่ 34 จำนวนและร้อยละของสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดสุพรรณบุรีจำแนกตามลักษณะค่าตอบแทนของผู้ตรวจสอบกิจการสหกรณ์

ลักษณะค่าตอบแทนของผู้ตรวจสอบกิจการ	จำนวน (สหกรณ์)	ร้อยละ
ไม่มีค่าตอบแทน	1	3.57
มีค่าตอบแทน	27	96.42
เงินเดือน	2	7.14
เบี่ยงเลียง	25	89.28
รวม	28	100.00

ที่มา: จากการสำรวจ (2553)

จากตารางที่ 34 พบว่า สหกรณ์ส่วนมากร้อยละ 96.42 สหกรณ์จะกำหนดให้มีค่าตอบแทนให้กับผู้ตรวจสอบกิจการ ส่วนสหกรณ์ร้อยละ 3.57 ไม่ได้กำหนดให้มีค่าตอบแทนแก่ผู้ตรวจสอบกิจการ โดยสหกรณ์ที่ไม่ได้กำหนดให้มีค่าตอบแทนก็คือ สหกรณ์การเกษตรเพื่อการตลาดลูกค้า ร.ช.ก.ส. สุพรรณบุรี จำกัด โดยที่ประชุมใหญ่สหกรณ์ได้กำหนดให้ สำนักงาน ร.ช.ก.ส. จังหวัดสุพรรณบุรี เป็นผู้ตรวจสอบกิจการ นอกจากนั้นสหกรณ์ที่กำหนดให้มีค่าตอบแทนแก่ผู้ตรวจสอบกิจการ ส่วนมากร้อยละ 89.28 กำหนดให้มีค่าตอบแทนสำหรับผู้ตรวจสอบกิจการในรูปของเบี่ยงเลียง ส่วนสหกรณ์ร้อยละ 7.14 กำหนดค่าตอบแทนแก่ผู้ตรวจสอบกิจการในรูปของเงินเดือน ซึ่งค่าตอบแทนจะแสดงผลการศึกษาในตารางที่ 35

ตารางที่ 35 จำนวนและร้อยละของสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดสุพรรณบุรีจำแนกตาม
ค่าตอบแทนของผู้ตรวจสอบกิจการสหกรณ์

ค่าตอบแทนในรูปเบี้ยเลี้ยงต่อวันของผู้ตรวจสอบกิจการ	จำนวน (สหกรณ์)	ร้อยละ
100 – 200 บาท	13	52.00
300 – 400 บาท	9	36.00
401 บาทขึ้นไป	3	12.00
รวม	25	100.00
ค่าตอบแทนในรูปเบี้ยเลี้ยงต่อวันของผู้ตรวจสอบกิจการเฉลี่ย 262.00 บาท		
ค่าตอบแทนในรูปเบี้ยเลี้ยงต่อวันของผู้ตรวจสอบกิจการสูงสุด 100 บาท		
ค่าตอบแทนในรูปเบี้ยเลี้ยงต่อวันของผู้ตรวจสอบกิจการสูงสุด 500 บาท		

ที่มา: จากการสำรวจ (2553)

จากตารางที่ 35 พบว่า สหกรณ์ที่กำหนดค่าตอบแทนแก่ผู้ตรวจสอบกิจการในรูปของเบี้ยเลี้ยงส่วนมากร้อยละ 52 สหกรณ์จะกำหนดค่าตอบแทนของผู้ตรวจสอบกิจการ 100 – 200 บาท รองมาร้อยละ 36 สหกรณ์จะกำหนดค่าตอบแทนของผู้ตรวจสอบกิจการ 300 – 400 บาท และร้อยละ 12 สหกรณ์จะกำหนดค่าตอบแทนของผู้ตรวจสอบกิจการตั้งแต่ 401 บาทขึ้นไป โดยค่าตอบแทนในรูปเบี้ยเลี้ยงต่อวันของผู้ตรวจสอบกิจการเฉลี่ย 262 บาท ค่าตอบแทนในรูปเบี้ยเลี้ยงต่อวันของผู้ตรวจสอบกิจการสูงสุด 500 บาท และค่าตอบแทนในรูปเบี้ยเลี้ยงต่อวันของผู้ตรวจสอบกิจการต่ำสุด 100 บาท เห็นได้ว่าค่าตอบแทนของผู้ตรวจสอบกิจการสหกรณ์และคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ของสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดสุพรรณบุรีนั้น ไม่มีความแตกต่างกันเท่าไรนัก

4.4 บรรยายภาพในการประชุมคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์

กรณีตัวอย่าง การประชุมคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์การเกษตรบางปลาหมอ จำกัด ครั้งที่ 7 วันที่ 9 มีนาคม พ.ศ.2554

ในส่วนของการศึกษาครั้งนี้ มีจุดประสงค์เพื่อบรรยายให้ผู้อ่านสามารถนึกถึงภาพบรรยายภาพโดยรวมของการประชุมคณะกรรมการมากยิ่งขึ้น คณะกรรมการดำเนินการของสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดสุพรรณบุรีส่วนมากจะมีการประชุมกันตามระเบียบข้อบังคับสหกรณ์ที่กำหนดขึ้น โดยการประชุมของคณะกรรมการดำเนินการจะจัดขึ้นเดือนละ 1 ครั้ง ซึ่งในกรณีตัวอย่างที่ผู้ศึกษาได้ทำการศึกษา คือ สหกรณ์การเกษตรบางปลาหมอ จำกัด ซึ่งสหกรณ์นี้จะทำการประชุมคณะกรรมการดำเนินการในทุกวันที่ 9 ของทุกเดือน

ภาพที่ 4 สหกรณ์การเกษตรบางปลาหมอ จำกัด
ที่มา: จากการสำรวจ (2554)

การประชุมในครั้งนี้มีกำหนดการเริ่มการประชุม ในเวลา 9.00 น. โดยคณะกรรมการดำเนินการมาพร้อมเพรียงกันในเวลา 9.30 น.

ภาพที่ 5 การประชุมคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์การเกษตรบางปลา mã ครั้งที่ 7 ประจำเดือน
มีนาคม
ที่มา: จากการสำรวจ (2554)

โดยการประชุมคณะกรรมการที่สหกรณ์การเกษตรบางปลา mã จัดขึ้น ในครั้งนี้ นั้นจะมีผู้เข้าร่วมประชุมประกอบด้วย คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ ผู้ตรวจสอบกิจการ ผู้สอบบัญชี นักวิชาการสหกรณ์ชำนาญการ ผู้จัดการ นายช่างโยธา และหัวหน้าแผนกธุรการ รวมทั้งสิ้น 23 คน โดยการประชุมเริ่มต้นอย่างเป็นทางการเวลา 10.00 น. โดยประธานคณะกรรมการดำเนินการเป็นผู้กล่าวเปิดการประชุม และกล่าวถึงวาระการประชุม

ภาพที่ 6 ประธานคณะกรรมการดำเนินการกล่าวเปิดการประชุมอย่างเป็นทางการ
ที่มา: จากการสำรวจ (2554)

เริ่มการประชุม โดยการประชุมในครั้งนี้ได้แบ่งวาระในการประชุม ออกเป็น 7 วาระด้วยกัน ดังนี้

ระเบียบวาระที่ 1 เรื่องประธานฯ แจ้งให้ที่ประชุมทราบ

ประธานคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์และผู้จัดการสหกรณ์แจ้งข่าวคราวต่าง ๆ ที่สหกรณ์มีการเคลื่อนไหวให้แก่ผู้เข้าร่วมประชุมทั้งหมด เช่น ความคืบหน้าของธุรกิจสหกรณ์ การชำระหนี้ของลูกหนี้สหกรณ์ เป็นต้น โดยรวมแล้วคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ของสหกรณ์การเกษตรบางปลาหมอ มีความสนใจในการรับข้อมูลข่าวสารในช่วงนี้มาก เนื่องจากมีลูกหนี้รายหนึ่งไม่ยอมชำระหนี้ และกำลังดำเนินคดีกันในชั้นศาล

ระเบียบวาระที่ 2 เรื่องรับรองรายงานการประชุมครั้งที่แล้ว

ประธานคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์และผู้จัดการสหกรณ์รายงานการประชุมครั้งก่อนที่เป็นภารกิจที่ทำเสร็จสิ้นไปแล้วระหว่างเดือน โดยส่วนมากจะเป็นรายงานทั่วไปเกี่ยวกับสหกรณ์ แจ้งให้กับคณะกรรมการทั้งหมดทราบ

ระเบียบวาระที่ 3 เรื่องสืบเนื่องจากการประชุมครั้งที่แล้ว

ในวาระนี้ประธานคณะกรรมการดำเนินการและคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ได้หารือเกี่ยวกับเรื่องการรับรองค่าใช้จ่ายในโครงการศึกษาดูงาน และทัศนศึกษาประเทศสาธารณรัฐประชาชนลาว โดยเรียกมติที่ประชุมในการรับทราบค่าใช้จ่ายต่างๆด้วยวิธียกมือ และคณะกรรมการก็ลงมติเป็นเอกฉันท์ รับทราบเรื่องดังกล่าว

ภาพที่ 7 การลงมติในที่ประชุมของคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์โดยวิธียกมือ
ที่มา: จากการสำรวจ (2554)

จากการเข้าสังเกตการณ์ พบว่า ทุกครั้งที่มีการต้องการลงมติเห็นชอบในเรื่องต่าง ๆ สหกรณ์การเกษตรบางปลาหมอ จะวิธีการยกมือในที่ประชุมเพื่อขอความเห็นชอบในเรื่องต่าง ๆ จากคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ ซึ่งบางครั้งมติก็ไม่เป็นเอกฉันท์ มีกรรมการบางท่านที่มีความคิดเห็นไม่ตรงกัน แต่ก็ยังสามารถดำรงความเป็นประชาธิปไตยได้ คือกรรมการยอมรับมติในที่ประชุมและให้ดำเนินการตามความเห็นชอบของกรรมการดำเนินการส่วนมาก โดยก่อนลงมติ กรรมการดำเนินการทุกครั้ง กรรมการจะเสนอความคิดเห็นต่อเรื่องดังกล่าวก่อนการตัดสินใจ โดยมีผู้ตรวจสอบกิจการสหกรณ์ร่วมแสดงความคิดเห็นด้วย เพื่อให้การตัดสินใจของกรรมการที่เป็นการกำหนดทิศทางสหกรณ์ มีความผิดพลาดน้อยที่สุด

ระเบียบวาระที่ 4 เรื่องหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ในวาระการประชุมที่ 4 นั้นจะเป็นการให้คำแนะนำจากหน่วยงานราชการ และหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการของสหกรณ์มาให้ความคิดเห็น ที่เป็นประโยชน์กับสหกรณ์การเกษตรบางปลาหมอ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาองค์กรสหกรณ์ โดยในการประชุมครั้งนี้ หน่วยงานที่เข้ามามีส่วนร่วมประกอบไปด้วย เจ้าหน้าที่จากสำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ (ผู้สอบบัญชีสหกรณ์ของสหกรณ์การเกษตรบางปลาหมอ ดำเนินการสอบมาแล้วสองปี) และผู้ตรวจสอบกิจการสหกรณ์ จากการเข้าไปสัมภาษณ์ พบว่า นางสาวเดือนใจ สัมพันธ์ประธิป ผู้สอบบัญชีประจำสหกรณ์การเกษตรบางปลาหมอ ได้ทำการตรวจสอบบัญชีสหกรณ์ของทางสหกรณ์การเกษตรบางปลาหมอ มาเป็นเวลาสองปีแล้ว และคาดว่าจะทำหน้าที่สอบบัญชีของทางสหกรณ์ในปีนี้เป็นปีสุดท้าย เนื่องจากทางสำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ได้กำหนดให้ผู้สอบบัญชีของแต่ละสหกรณ์ ไม่ควรมีความคุ้นเคยกับสหกรณ์ใดสหกรณ์หนึ่งเป็นระยะเวลาอันยาวนานเกินไป ส่วนผู้ตรวจสอบกิจการสหกรณ์ โดยในการประชุมคณะกรรมการครั้งนี้ ผู้สอบบัญชีได้แนะนำสหกรณ์การเกษตรบางปลาหมอเกี่ยวกับ มาตรฐานขั้นต่ำการนำโปรแกรมคอมพิวเตอร์เข้ามาช่วยในการประมวลผลข้อมูล และได้แจ้งข่าวเกี่ยวกับการประกวดสหกรณ์ดีเด่นด้านการใช้โปรแกรมระบบบัญชีสหกรณ์ครบวงจร ประจำปี 2554 ว่าสหกรณ์การเกษตรบางปลาหมอคิดอันดับในการประกวดสหกรณ์ถึง 1 ใน 10

ภาพที่ 8 ผู้สอบบัญชีจากสำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์จังหวัดสุพรรณบุรีให้คำแนะนำ
คณะกรรมการฯ
ที่มา: จากการสำรวจ (2554)

ผู้ที่ให้คำแนะนำท่านต่อมาก็คือ ผู้ตรวจสอบกิจการสหกรณ์ของสหกรณ์การเกษตรบางปลา
ม้า ได้ให้คำแนะนำต่อคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ด้านการจัดเก็บเอกสาร และการรักษาสภาพ
คลองทางโดยการนำเงินไปฝากกับสถาบันการเงินต่าง ๆ ต้องระมัดระวังเรื่องสภาพคลองของ
สหกรณ์ด้วย

ระเบียบวาระที่ 5 เรื่องพิจารณา

ในระเบียบวาระนี้ ประธานคณะกรรมการดำเนินการได้เสนอเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการ
ดำเนินการสหกรณ์ทั้งในเรื่องของการเข้าออกสมาชิก การจ้างงานที่ดิน การพิจารณาเงินกู้ระยะกลาง
(มากกว่า 300,000 บาท) การดำเนินคดีในชั้นศาล และเรื่องทั่วไปเกี่ยวกับการดำเนินธุรกิจต่าง ๆ
โดยในวาระการประชุมนี้จะใช้เวลาส่วนมากในการอนุมัติสินเชื่อระยะกลาง โดยเจ้าหน้าที่สหกรณ์
และคณะกรรมการฝ่ายสินเชื่อจะทำการรวบรวมข้อมูลผู้ยื่นขอสินเชื่อ ทั้งในด้านของประวัติการ
ชำระหนี้ และที่ดินที่นำมาค้ำประกันในการขอสินเชื่อ เสนอแก่ที่ประชุมคณะกรรมการดำเนินการ
เพื่อให้ลงมติอนุมัติสินเชื่อแก่สมาชิกแต่ละราย

ภาพที่ 9 คณะอนุกรรมการฝ่ายสินเชื่อและเจ้าหน้าที่ประจำสหกรณ์สำรวจที่ดินของสมาชิกที่ใช้
จำนอง

ที่มา: จากการสำรวจ (2554)

การลงมติของคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์นั้นก็ยังคงใช้รูปแบบเดิมในการลงมติ คือ การยกมือลงมติจากคณะกรรมการทั้ง 15 คน เพื่อใช้เสียงข้างมากในการสรุป จากการศึกษา พบว่า คณะกรรมการของสหกรณ์จะแบ่งออกเป็นคณะอนุกรรมการฝ่ายต่าง ๆ เช่น คณะอนุกรรมการฝ่ายสินเชื่อ คณะอนุกรรมการฝ่ายการตลาด คณะอนุกรรมการฝ่ายการศึกษา เป็นต้น โดยคณะกรรมการฝ่ายสินเชื่อจะเป็นผู้ตัดสินใจอนุมัติสินเชื่อที่ไม่เกิน 300,000 บาท แทนคณะกรรมการทั้ง 15 คน ระหว่างเดือน เพื่อความรวดเร็วในการตัดสินใจได้ทันกับความต้องการของสมาชิก แต่หากสินเชื่อมีขนาดกลางขึ้นไป (มากกว่า 300,000 บาท) คณะกรรมการฝ่ายสินเชื่อจะไม่มีสิทธิในการตัดสินใจ แทน จะเป็นการนำข้อมูลมาเสนอกับคณะกรรมการทั้ง 15 คน ร่วมกันตัดสินใจและลงมติเห็นชอบ

เนื่องด้วยสหกรณ์การเกษตรบางปลาหมอกำลังจัดทำอาคารสำนักงานใหม่การประชุม คณะกรรมการในวาระนี้จึงมีประเด็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับการสร้างอาคารใหม่ และต้องการมติที่ประชุม ให้รับรองอนุมัติค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการออกแบบ และการใช้วัสดุต่าง ๆ

ภาพที่ 10 อาคารสำนักงานแห่งใหม่ของสหกรณ์การเกษตรบางปلام้า ที่อยู่ระหว่างการดำเนินการก่อสร้าง

ที่มา: จากการสำรวจ (2554)

ระเบียบวาระที่ 6 เรื่องเพื่อทราบ

ในวาระการประชุมนี้จะเป็นการแจ้งข้อมูลที่สำคัญแก่คณะกรรมการ เช่น การทำงานทดลองประจำเดือนกุมภาพันธ์ 2554 คณะกรรมการเงินกู้และติดตามหนี้รายงานผลการชำระหนี้ของสมาชิก และผลการดำเนินงานของแต่ละแผนก ซึ่งในวาระการประชุมนี้มีการซักถามคณะกรรมการฝ่ายอื่นเชื่อจากคณะกรรมการฝ่ายต่าง ๆ อย่างคึกคัก

ระเบียบวาระที่ 7 เรื่องอื่น ๆ

ในวาระการประชุมนี้ประธานคณะกรรมการดำเนินการเปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมประชุมซักถามประเด็นต่าง ๆ หลังจากวาระนี้ประธานกล่าวปิดการประชุมคณะกรรมการประจำเดือนมีนาคม เวลา 15.45 น.

ภาพที่ 11 ประธานคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์กล่าวปิดการประชุม
ที่มา: จากการสำรวจ (2554)

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการศึกษา

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นการศึกษาการควบคุมสหกรณ์ของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดสุพรรณบุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการควบคุมของสมาชิกในสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดสุพรรณบุรี โดยแบ่งการศึกษาออกเป็น 4 ส่วน คือ ลักษณะทั่วไปของสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดสุพรรณบุรี การมีส่วนร่วมของสมาชิกในการเข้าร่วมประชุมใหญ่สามัญประจำปี การเลือกตั้งคณะกรรมการและผู้ตรวจสอบกิจการ และการควบคุมสหกรณ์ของคณะกรรมการดำเนินการและผู้ตรวจสอบกิจการหลังได้รับการเลือกตั้ง

ผู้ศึกษาได้ศึกษาสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดสุพรรณบุรี โดยศึกษาจากสหกรณ์การเกษตรที่กำลังดำเนินธุรกิจและสามารถตรวจสอบบัญชีในรอบปีบัญชีที่ผ่านมาได้ทั้งหมด เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In depth Interview) กับผู้จัดการสหกรณ์ รองผู้จัดการสหกรณ์ และเจ้าหน้าที่ฝ่ายธุรการ จากสหกรณ์การเกษตรทั้งหมด จำนวน 28 แห่งในจังหวัดสุพรรณบุรี

ส่วนแรกเป็นการศึกษาลักษณะทั่วไปของสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดสุพรรณบุรี ผลการศึกษา ลักษณะทั่วไปของสหกรณ์การเกษตร พบว่า สหกรณ์การเกษตรส่วนใหญ่มีระยะเวลาดำเนินงานระหว่าง 11 – 30 ปี (ร้อยละ 46.43) มีจำนวนสมาชิกน้อยกว่า 500 คน (ร้อยละ 50) มีทุนดำเนินงานต่ำกว่า 1,000,000 บาท (ร้อยละ 39.29) และส่วนใหญ่เป็นสหกรณ์การเกษตรประจำอำเภอ (ร้อยละ 35.71) และเมื่อพิจารณาสหกรณ์การเกษตรที่มีสมาชิกมากกว่า 500 คน พบว่ามีสหกรณ์มากถึงร้อยละ 85.72 จัดให้มีการประชุมโดยผู้แทนสมาชิกตามที่พระราชบัญญัติสหกรณ์ฯ เปิดโอกาสไว้ให้ โดยในสหกรณ์จำนวนนี้ ส่วนมากใช้อัตราส่วนสมาชิกต่อผู้แทนสมาชิก 10 - 15 สมาชิก ต่อ ผู้แทนสมาชิก 1 คน (ร้อยละ 33.33)

ส่วนที่สองเป็นส่วนของการศึกษาการมีส่วนร่วมของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดสุพรรณบุรีในการประชุมใหญ่สามัญประจำปีในรอบปีที่ผ่านมา โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ การมีส่วนร่วมของสมาชิก/ผู้แทนสมาชิก ในการเข้าร่วมประชุมใหญ่สามัญประจำปี และการแสดง

ความคิดเห็นของสมาชิก/ ผู้แทนสมาชิกในที่ประชุมใหญ่ๆ ผลการศึกษา พบว่า สมาชิกสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดสุพรรณบุรี มีพฤติกรรมการควบคุมสหกรณ์ด้วยการให้ความสนใจในการเข้าร่วมประชุมใหญ่ประจำปีเพื่อกำหนดนโยบายการดำเนินการของสหกรณ์ โดยเฉลี่ยร้อยละ 62.37 ของสมาชิก/ ตัวแทนสมาชิกผู้มีสิทธิเข้าร่วมประชุมทั้งหมด โดยจำแนกออกเป็นสหกรณ์ที่จัดให้มีการประชุมใหญ่โดยสมาชิกเฉลี่ยร้อยละ 47.78 ของสมาชิกทั้งหมดและสหกรณ์ที่จัดให้มีการประชุมใหญ่โดยผู้แทนสมาชิกเฉลี่ยร้อยละ 81.83 ของผู้แทนสมาชิกสมาชิกทั้งหมด พบว่าเมื่อสหกรณ์มีขนาดใหญ่ขึ้น สัดส่วนการเข้าร่วมประชุมใหญ่ประจำปีของสหกรณ์ ไม่ว่าจะเป็นสมาชิกรายบุคคลหรือตัวแทนสมาชิกจะลดลง กล่าวคือ เมื่อสหกรณ์มีจำนวนสมาชิกมากกว่า 500 คน สัดส่วนของสมาชิกรายบุคคลที่เข้าร่วมประชุมใหญ่จะลดลง จากร้อยละ 48.15 เป็น ร้อยละ 45.15 ในขณะที่ถ้าผู้แทนสมาชิกมีจำนวนมากกว่า 200 คน จะทำให้สัดส่วนของผู้แทนที่เข้าร่วมประชุมจะลดลงจากร้อยละ 83.60 เหลือเพียงร้อยละ 80.57 เมื่อจำแนกสัดส่วนผู้เข้าร่วมประชุมใหญ่ตามประเภทของสหกรณ์การเกษตร พบว่าสหกรณ์การเกษตรปศุสัตว์ที่ดินมีสัดส่วนของสมาชิกเข้าร่วมประชุมใหญ่น้อยที่สุด กล่าวคือมีสมาชิกเข้าร่วมประชุมเฉลี่ยเพียงร้อยละ 29.85 เท่านั้น ในขณะที่สหกรณ์การเกษตรเพื่อการตลาดลูกค้า ธ.ก.ส. มีสัดส่วนของสมาชิกเข้าร่วมประชุมมากที่สุดโดยเฉลี่ยร้อยละ 96.00

ในด้านของการทำหน้าที่ในการแสดงความคิดเห็นถึงประเด็นความต้องการ และปัญหาของสมาชิกเกษตรกรของสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดสุพรรณบุรี ในการประชุมใหญ่สามัญประจำปีนั้น พบว่า สหกรณ์ครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 50) มีสมาชิกแสดงความคิดเห็นในระดับปานกลางในการประชุมใหญ่สามัญประจำปี แต่เมื่อจำแนกสหกรณ์ออกตามลักษณะการประชุม พบว่าสหกรณ์ที่จัดให้มีการประชุมโดยสมาชิก ส่วนมากจะมีสมาชิกแสดงความคิดเห็นในที่ประชุมค่อนข้างน้อย ในขณะที่สหกรณ์ที่จัดให้มีการประชุมโดยผู้แทนสมาชิกส่วนมาก (ร้อยละ 58.33) ยังคงมีสมาชิกแสดงความคิดเห็นในระดับปานกลาง

เนื่องจากการจัดการประชุมใหญ่สามัญประจำปีและการเลือกตั้งคณะกรรมการดำเนินการของสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดสุพรรณบุรี กระทำขึ้นในวันเดียวกันจึงทำให้อัตราส่วนสมาชิกผู้มาเลือกตั้งคณะกรรมการดำเนินการต่อจำนวนสมาชิกทั้งหมด เหมือนกันกับอัตราส่วนผู้เข้าร่วมประชุมใหญ่ต่อสมาชิกทั้งหมด สัดส่วนของสมาชิกที่แสดงออกถึงความสนใจเข้าร่วมควบคุมสหกรณ์โดยตรงด้วยการเสนอตัวสมัครเข้ารับเลือกตั้งเป็นคณะกรรมการดำเนินการของสหกรณ์ พบว่าสหกรณ์ส่วนใหญ่ไม่มีการแข่งขันในการเลือกตั้งคณะกรรมการดำเนินการ โดยมีถึงร้อยละ 75 ของสหกรณ์ทั้งหมดที่มีผู้สมัครเท่ากันพอดีกับจำนวนคณะกรรมการดำเนินการที่ต้องการ ใน

จำนวนนี้ พบว่า สหกรณ์ที่จัดให้มีการประชุมสามัญโดยสมาชิกไม่มีการแข่งขันในการเลือกตั้งคณะกรรมการ ในส่วนของการเลือกตั้งผู้ตรวจสอบกิจการพบว่ามีเพียง 1 สหกรณ์ (ร้อยละ 3.70) ที่มีผู้สมัครเข้ารับเลือกตั้งเป็นผู้ตรวจสอบกิจการมากกว่าจำนวนผู้ตรวจสอบกิจการที่ต้องการ นอกจากนั้นยังพบว่า ในการเลือกตั้งผู้ตรวจสอบกิจการสหกรณ์ส่วนมาก (ร้อยละ 70.37) ปรากฏว่า ไม่มีผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นผู้ตรวจสอบกิจการหน้าใหม่ได้รับการเลือกตั้ง

จากการศึกษาลักษณะการทำหน้าที่ของตัวแทนสมาชิก พบว่าสหกรณ์มากกว่าครึ่งหนึ่ง (53.57%) มีคณะกรรมการเข้าร่วมประชุมซึ่งกำหนดเป็นประจำในทุกเดือน) ไม่ครบคนทุกครั้ง อีกทั้งส่วนใหญ่ (64.19%) ไม่มีการเสนอโครงการใหม่ ๆ หรือสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่สมาชิก โครงการต่างๆที่พิจารณา มักจะเป็นโครงการที่เจ้าหน้าที่จากกรมส่งเสริมสหกรณ์เป็นผู้เสนอในส่วนของ การกำหนดแผนการดำเนินงานสหกรณ์พบว่าสหกรณ์ส่วนมากมีการกำหนดแผนการดำเนินการร่วมกัน ทั้งฝ่ายจัดการ และคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ (ร้อยละ 67.86)

ในส่วนของการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ตรวจสอบกิจการพบว่าจากการศึกษาพบว่าสหกรณ์ส่วนใหญ่คิดเป็นร้อยละ 96.42 มีการเลือกตั้งผู้ตรวจสอบกิจการจากสมาชิก มีเพียง 1 สหกรณ์ คิดเป็นร้อยละ 3.58 เท่านั้นที่ใช้การเลือกตั้งผู้ตรวจสอบกิจการจากบุคคลภายนอก นอกจากนั้นยังพบว่า สหกรณ์ส่วนใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 40.70 มีผู้ตรวจสอบกิจการสหกรณ์จำนวน 1 คน และส่วนใหญ่จะมุ่งตรวจสอบทางด้านบัญชีให้มีความถูกต้อง และเป็นปัจจุบัน มีเพียงส่วนน้อย คิดเป็นร้อยละ 14.8 เท่านั้นที่ผู้ตรวจสอบกิจการสหกรณ์ทำหน้าที่ที่ตรวจสอบและควบคุมการทำงานของคณะกรรมการ ฝ่ายจัดการ และพนักงาน ให้เป็นไปตามนโยบายของที่ประชุมใหญ่ ซึ่งตรงกับวัตถุประสงค์ของการทำงานของผู้ตรวจสอบกิจการ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากผลการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้ได้พบข้อควรเสนอแนะเป็นแนวทางในการปรับปรุงพัฒนากระบวนการสหกรณ์ให้ดีขึ้น ดังนี้

1. จากผลการศึกษา ที่พบว่า ระดับของการเข้าร่วมประชุมใหญ่ของสมาชิกในสหกรณ์ที่มีการประชุมโดยตัวแทนสมาชิกจะมีอัตราส่วนของผู้เข้าร่วมประชุมต่อผู้มีสิทธิเข้าร่วมประชุมที่ร้อยละ

ละ 81.83 ในขณะที่สหกรณ์ที่มีการประชุมโดยสมาชิกมีผู้เข้าร่วมประชุมเพียงร้อยละ 47.78 นอกจากนั้นยังพบว่า เมื่อสหกรณ์มีขนาดใหญ่ขึ้น สัดส่วนการเข้าร่วมประชุมใหญ่ประจำปีของสหกรณ์ ไม่ว่าจะเป็นการประชุมโดยสมาชิกหรือผู้แทนสมาชิกจะลดลง โดยเมื่อสหกรณ์มีจำนวนสมาชิกมากกว่า 500 คน สัดส่วนของสมาชิกรายบุคคลที่เข้าร่วมประชุมใหญ่จะลดลง จาก 48.15% เป็น 45.15% ในขณะที่ถ้าผู้แทนสมาชิกมีจำนวนมากกว่า 200 คน จะทำให้สัดส่วนของผู้แทนสมาชิกที่เข้าร่วมประชุมจะลดลงจาก 83.60% เหลือเพียง 80.57% ดังนั้นสหกรณ์ที่มีสมาชิกมากกว่า 500 คนจึงควรเลือกใช้การประชุมโดยสมาชิกตามที่ พ.ร.บ. สหกรณ์ 2542 ได้เปิดช่องทางไว้ เพื่อให้สมาชิกมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและมีผู้ออกเสียงเลือกตั้งตัวแทนสมาชิกคือคณะกรรมการดำเนินการในที่ประชุมใหญ่ได้มากยิ่งขึ้น และสหกรณ์ที่ใช้ผู้แทนสมาชิกก็ควรใช้สัดส่วนสมาชิกต่อผู้แทนสมาชิกให้มีความเหมาะสมซึ่งไม่ควรเกิน 200 คน

2. จากการศึกษาที่พบว่า สหกรณ์การเกษตรปฎิรูปที่ดิน มีสัดส่วนผู้เข้าร่วมประชุมน้อยที่สุด (29.85%) ซึ่งแตกต่างกับสหกรณ์การเกษตรประเภทอื่น ๆ อย่างชัดเจน ส่วนหนึ่งมาจากสมาชิกขาดความเข้าใจและสนใจในตัวสหกรณ์ที่ตนเองเป็นเจ้าของ ดังนั้นควรเข้าไปศึกษาถึงสาเหตุ และปัญหาที่เกิดขึ้นในสหกรณ์การเกษตรประเภทนี้ เพื่อให้สมาชิกผู้เป็นเจ้าของสามารถควบคุมการดำเนินการของสหกรณ์ได้ดียิ่งขึ้น

3. จากการศึกษาที่พบว่า มีสหกรณ์มากถึงร้อยละ 75 ไม่มีการแข่งขันในการเลือกตั้งคณะกรรมการดำเนินการนั้นคือมีจำนวนผู้สมัครเข้ารับเลือกตั้งเป็นคณะกรรมการดำเนินการเท่ากับจำนวนคณะกรรมการที่ต้องการเลือกในปีนั้น ๆ ซึ่งแสดงว่า สมาชิกสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดสุพรรณบุรีนั้น ยังไม่มีความใส่ใจที่จะเข้ามาบริหารองค์กรที่เป็นของตนเองเท่าที่ควร ดังนั้นจึงเป็นหน้าที่ของสหกรณ์ที่จะต้องให้การศึกษาแก่สมาชิก ให้ทราบถึงความสำคัญในการทำหน้าที่คณะกรรมการดำเนินการ โดยไม่คำนึงเพียงเรื่องของค่าตอบแทน แต่จำเป็นต้องนำค่านิยมของสหกรณ์ และความเป็นเจ้าของโดยสมาชิก สหกรณ์ควรหาวิธีสร้างความมั่นใจให้กับสมาชิกในการก้าวเข้ามาช่วยในการขับเคลื่อนองค์กรเพื่อให้สหกรณ์เจริญก้าวหน้าต่อไป

4. จากการศึกษาที่พบว่า การทำหน้าที่ของผู้ตรวจสอบกิจการในสหกรณ์ส่วนมาก (70.4%) จะมุ่งตรวจสอบเพียงความถูกต้องทางด้านบัญชีเท่านั้น มีเพียงส่วนน้อย (14.8%) ที่ผู้ตรวจสอบกิจการสหกรณ์ จะทำหน้าที่ตรวจสอบและควบคุมการทำงานของคณะกรรมการ ฝ่ายจัดการ และพนักงาน ให้เป็นไปตามนโยบายของที่ประชุมใหญ่ ซึ่งตรงกับวัตถุประสงค์ของการทำงานของผู

ตรวจสอบกิจการ ดังนั้นสหกรณ์รณรงค์ให้สมาชิกทุกคนได้รับทราบการทำหน้าที่ของผู้ตรวจสอบกิจการสหกรณ์ที่ถูกต้อง

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

1. การศึกษาในครั้งนี้เป็นการศึกษาในภาพรวมของสหกรณ์การเกษตรทั้งจังหวัด ในลักษณะของข้อมูลทุติยภูมิ จึงได้มาซึ่งตัวเลขที่เป็นจริง ซึ่งทำให้ข้อมูลที่ได้มายังขาดเหตุและผลของข้อมูล เช่น ในการตัดสินใจเข้าร่วมประชุมใหญ่ของสมาชิกที่บางครั้งมาจากการต้องการได้รับผลประโยชน์ต่างๆ และในระดับของการทำหน้าที่ของคณะกรรมการดำเนินการที่สามารถสรุปได้จากเพียงตัวชี้วัดที่สามารถวัดผลได้โดยตัวเลข ซึ่งอาจจะไม่เพียงพอต่อการสรุปผลการศึกษาในระดับที่ลึกลงไปถึงระดับสาเหตุต่างๆ ของการได้มาถึงตัวเลขนั้น ๆ ในการศึกษาครั้งต่อไปอาจมีการเฝ้าดูพฤติกรรมของผู้เข้าร่วมประชุม โดยผู้ศึกษาครั้งต่อไป ควรเข้าไปสังเกตการณ์ในการประชุมใหญ่และการประชุมคณะกรรมการ เพื่อสามารถสรุปถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นต่างๆ และสามารถอธิบายสิ่งที่เกิดขึ้นเหล่านั้นได้อย่างชัดเจนมากยิ่งขึ้น

2. การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเฉพาะสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดสุพรรณบุรี ทำให้ข้อมูลที่ได้มาเป็นข้อมูลของสหกรณ์ประเภทเดียว ฉะนั้นการศึกษาครั้งต่อไปควรมีการศึกษาในสหกรณ์ประเภทอื่น ๆ เพื่อนำผลมาเปรียบเทียบ ซึ่งจะทำให้เกิดความสมบูรณ์และมีความน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น

เอกสารและสิ่งอ้างอิง

กรมส่งเสริมสหกรณ์. 2553. โครงสร้างการบริหารสหกรณ์ (Online).

http://www.stou-sccl.com/s_menu1_4.html, 29 ตุลาคม 2553.

_____. 2553. จำนวนสหกรณ์และจำนวนสมาชิกสหกรณ์ ปีพุทธศักราช 2553 (Online).

http://web2.cpd.go.th/web_mis/data_count_membercoop.htm, 29 ตุลาคม 2553.

_____. 2553. ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับสหกรณ์ (Online).

http://www.cpd.go.th/web_cpd/cpd_Allabout.html, 29 ตุลาคม 2553.

_____. 2553. ร่างข้อบังคับ ตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ.2542 (Online).

<http://www.cpd.go.th/report7.html>, 29 ตุลาคม 2553.

_____. 2528. คู่มือการสอนวิชาสหกรณ์. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนศรีเดชา.

_____. 2540. การสหกรณ์ในประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์
การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

ดำรง ปิ่นประมัต และ สะอาด แก้วเกษ. 2550. ระบบการสหกรณ์ในประเทศไทย.

กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. 2551. การควบคุมดูแลกิจการที่ดี การควบคุมภายใน
การบริหารความเสี่ยง และการตรวจสอบภายใน (Online).

www.mea.or.th/internet/hdd/data_information2.pdf, 29 ตุลาคม 2553.

นุกูล กรอินขงค์. 2542. ประวัติพัฒนาการสหกรณ์. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

วินัย อางคงหาญ. 2549. เอกสารประกอบการเรียนนิสิตปริญญาโท ภาคพิเศษ วิชาหลัก
สหกรณ์. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. (อัดสำเนา).

วิวัฒน์ เมฆอรุณ. 2526. **สหกรณ์รูปอื่น**. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ศรัญญา เตียวพัฒนานนท์. 2553. **การควบคุมสหกรณ์ของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์**. วิทยานิพนธ์
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเศรษฐศาสตร์สหกรณ์, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

สภาพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2553. **ผลิตภัณฑ์ภาคและจังหวัดปี 2553** (Online).
<http://www.nesdb.go.th/Default.aspx?tabid=96>, 29 ตุลาคม 2553.

ส่วนงานวิจัยและพัฒนาสารสนเทศทางการเงิน. 2550. **รายงานผลการดำเนินงานและฐานะการเงิน
สหกรณ์ การเกษตรประจำปี 2549**. กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.
(อัคร์ดำเนิน).

สารินี ไกรพจน์. 2551. **หน้าที่ความรับผิดชอบของคณะกรรมการดำเนินงานสหกรณ์** (Online).
<http://gotoknow.org/blog/sarinee001/190920>, 29 ตุลาคม 2553.

สิริมพร แสงวิเศษสิน, เนตรชนก หนูเงิน, วรศม คงปรีชา และทิพย์วิมล วงศ์รัตนชัย. (ม.ป.ป.)
เอกสารชุดการเรียนรู้ที่เป็นการสรุปเนื้อหาในรูปแบบสื่ออิเล็กทรอนิกส์. กรุงเทพมหานคร:
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

สุวรรณา ชูโชติ. 2541. **วิธีวิจัยทางสหกรณ์**. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

_____. 2552. **เศรษฐศาสตร์สหกรณ์**. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

สำนักนายทะเบียนและกฎหมาย กรมส่งเสริมสหกรณ์. 2553. **สหกรณ์การเกษตร** (Online).
<http://webhost.cpd.go.th/rlo/agriculture.html>, 29 ตุลาคม 2553.

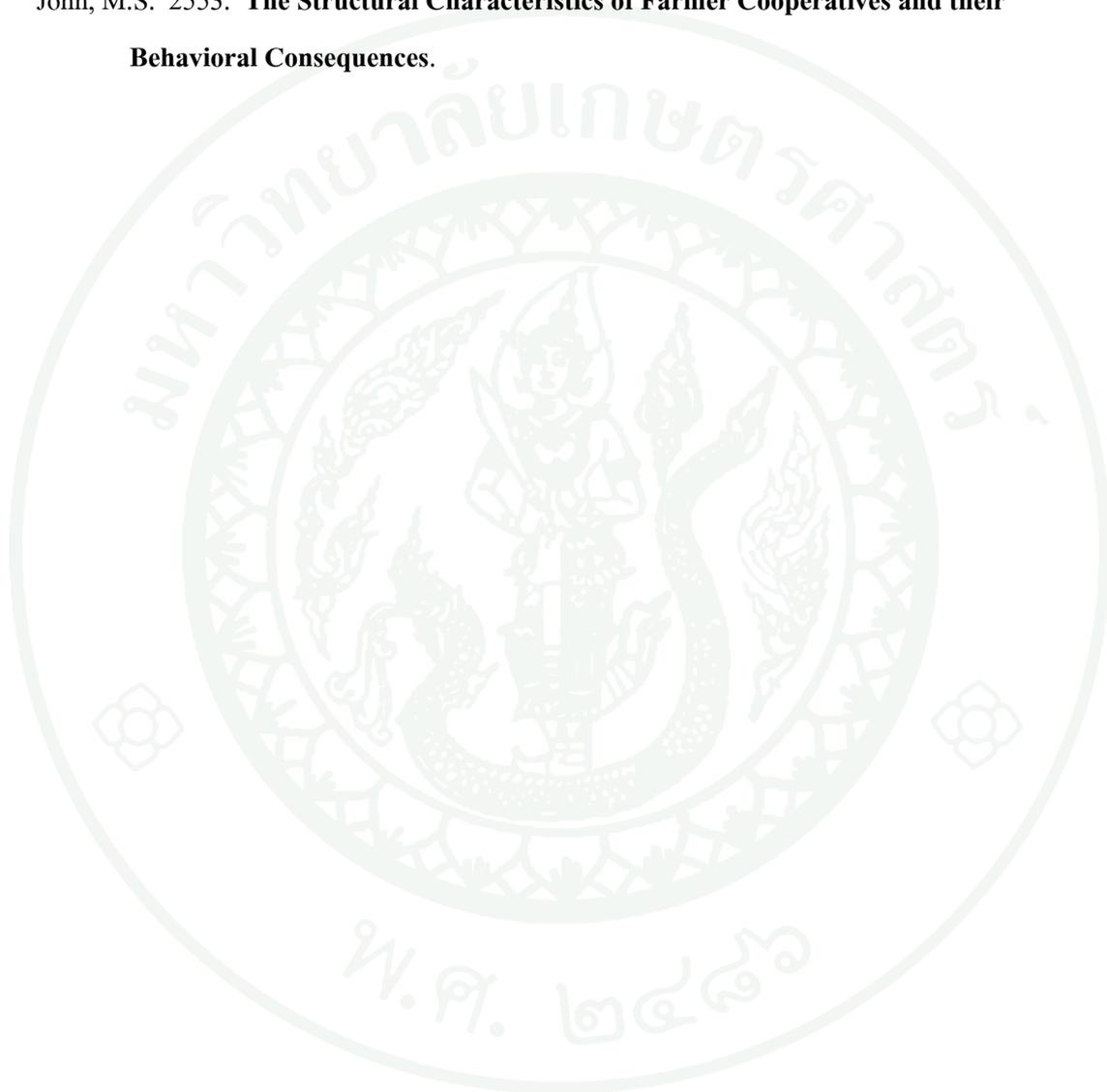
Brain M. Henahan and Bruce L. Anderson. 1994. **Decision Making in Membership
Organization**.

David, G. 2553. **What is Co-operatives Governance?** (Online).

<http://www.victoria.coop/news/28-whatiscooperativegovernance>, October 29, 2010.

International Cooperatives Alliance. 1996. **Statement on the Cooperative Identify.**

John, M.S. 2553. **The Structural Characteristics of Farmer Cooperatives and their Behavioral Consequences.**

แบบสัมภาษณ์

เรื่อง การควบคุมกิจการสหกรณ์ของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดสุพรรณบุรี

คำชี้แจง

แบบสอบถามนี้ได้จัดทำขึ้น เพื่อเก็บข้อมูลประกอบการวิจัยวิทยานิพนธ์ของนิสิตหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาสหกรณ์ สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์สหกรณ์ คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ผู้ศึกษาใคร่ขอความกรุณาจากท่านได้โปรดตอบแบบสอบถามนี้ ตามที่ท่านเห็นว่าถูกต้องและเป็นความจริงมากที่สุด และข้อมูลที่ได้จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการควบคุมสหกรณ์ของสมาชิกต่อไป

สหกรณ์การเกษตร จำกัด

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

- 1.1 สหกรณ์ดำเนินธุรกิจมา ปี
- 1.2 จำนวนสมาชิกรวมคน
- 1.3 ปัจจุบันสหกรณ์มีจำนวนทุนเรือนหุ้นหุ้น จำหน่ายในราคาหุ้นละ บาท

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการเข้าร่วมประชุมใหญ่สามัญประจำปีในรอบปีที่ผ่านมา

2.1 สหกรณ์ของท่านมีโครงสร้างของการประชุมใหญ่สามัญประจำปีแบบใด

- ประชุมโดยสมาชิกรายบุคคล
- ประชุมโดยตัวแทนสมาชิก ถ้าประชุมโดยตัวแทนสมาชิกกรุณาตอบคำถามต่อไปนี้

1. สัดส่วนของตัวแทน : สมาชิก คือ

2. วิธีการได้มาของตัวแทนสมาชิก เช่น วิธีการเลือก การแข่งขัน เป็นต้น

2.2 ในปีที่ผ่านมาสหกรณ์ของท่านจัดให้มีการประชุมใหญ่ เมื่อใด

ใครเป็นผู้กำหนดให้มีการประชุมใหญ่

- ผู้จัดการ คณะกรรมการดำเนินการ อื่น ๆ ระบุ.....

ใช้วิธีการแจ้งให้ผู้มีสิทธิเข้าร่วมประชุมทราบอย่างไร

- บอกด้วยวาจาผ่านหัวหน้ากลุ่ม
 ส่งจดหมายถึงผู้มีสิทธิเป็นรายบุคคล
 โทรศัพท์ถึงผู้มีสิทธิเป็นรายบุคคล
 อื่น ๆ

โดยการแจ้งข้อมูลดังกล่าวจะแจ้งก่อนล่วงหน้าการประชุมใหญ่สามัญประจำปีกี่วัน

มีการส่งเอกสารเกี่ยวกับการประชุมให้ผู้มีสิทธิเข้าประชุมทราบล่วงหน้าหรือไม่

- ไม่มี
 มี ระบุ

2.3 ขอรายละเอียดเกี่ยวกับสถิติการใช้สิทธิของสมาชิกหรือตัวแทน ในการประชุมใหญ่สามัญประจำปีในรอบปีที่ผ่านมาของสหกรณ์ของท่าน

ประเภท	จำนวนผู้มีสิทธิเข้าร่วมประชุม (คน)	จำนวนผู้เข้าร่วมประชุม (คน)
สมาชิกรายบุคคล		
ตัวแทนสมาชิก		

2.4 กรุณาอธิบายบรรยากาศในที่ประชุมใหญ่สามัญประจำปีในสหกรณ์ของท่านในรอบปีที่ผ่านมา

- 1) มีการหยิบยกประเด็นใดขึ้นมาหารือในที่ประชุมใหญ่บ้าง เช่น
- 1.1) นโยบายของสหกรณ์ในปีถัดไป ไม่มี มี
- 1.2) การจัดสรรกำไรสุทธิ ไม่มี มี
- 1.3) การเลือกตั้งกรรมการดำเนินการ ไม่มี มี
- 1.4) การเลือกผู้ตรวจสอบกิจการ ไม่มี มี
- 1.5) อื่นๆ (ระบุ)
- 2) การมีส่วนร่วมของสมาชิก/ ตัวแทนสมาชิกในที่ประชุมใหญ่เป็นแบบใด
- มีการซักถาม หรือ แสดงความคิดเห็นอย่างคึกคัก (มากกว่า 75 %)
- มีการซักถาม หรือ แสดงความคิดเห็นปานกลาง (25 - 75 %)
- มีการซักถาม หรือ แสดงความคิดเห็นน้อย/ ไม่มีเลย (น้อยกว่า 25 %)

3) สมาชิกสมทบ/ สมาชิกรายบุคคล (ที่ไม่ได้เป็นตัวแทน) มีสิทธิเข้าร่วมสังเกตการณ์ในที่ประชุม
สามัญหรือไม่

ไม่มีสิทธิ มีสิทธิ

ถ้ามีสิทธิ ในรอบปีที่ผ่านมาสมาชิกสมทบ / สมาชิกรายบุคคล เข้าร่วมสังเกตการณ์หรือไม่

ไม่มี มี ประมาณ คน

2.5 การเลือกตั้งคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์

1) การเลือกตั้งคณะกรรมการดำเนินการ มีการกำหนดคุณสมบัติพิเศษของคณะกรรมการดำเนินการ
หรือไม่

ไม่มี

มี คือ อายุผู้สมัคร ระบุ

ระยะเวลาการเข้าเป็นสมาชิก ระบุ

การดำเนินธุรกิจกับสหกรณ์ ระบุ

อื่น ๆ ระบุ

2) ปัจจุบันคณะกรรมการดำเนินการในสหกรณ์ของท่านมีทั้งหมด คน
เป็น ชาย คน หญิง คน

3) กระบวนการเลือกตั้งคณะกรรมการในสหกรณ์ของท่าน มีลักษณะอย่างไร

มีการเลือกตั้งล่วงหน้า และทำการรับรองในที่ประชุมใหญ่

ไม่มีการเลือกตั้งล่วงหน้า แต่จะเลือกตั้งในที่ประชุมใหญ่

- การเลือกตั้งในที่ประชุมใหญ่ทำโดย ยกมือ

หย่อนบัตร

อื่น ๆ ระบุ

- ในรอบปีที่ผ่านมา มีการเลือกตั้งคณะกรรมการ คน

- บรรยากาศในการเลือกตั้งคณะกรรมการมีการแข่งขันหรือไม่

แข่งขัน (มีผู้สมัคร/ ผู้ถูกเสนอชื่อ มากกว่าจำนวนที่ต้องการ คน)

ไม่มีการแข่งขัน (มีผู้สมัคร/ ผู้ถูกเสนอชื่อ เท่ากับจำนวนที่ต้องการ)

- ในรอบปีที่ผ่านมา มีคณะกรรมการหน้าใหม่ที่ได้รับการเลือกตั้งหรือไม่

ไม่มี

มี คน

4) การได้มาซึ่งประธานคณะกรรมการดำเนินการในสหกรณ์ของท่าน ทำกันอย่างไร

- เลือกประธานคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ในที่ประชุมใหญ่
- คณะกรรมการดำเนินการเลือกประธานคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์กันเอง

2.6 การเลือกตั้งผู้ตรวจสอบกิจการสหกรณ์

1) การเลือกตั้งผู้ตรวจสอบกิจการสหกรณ์ มีการกำหนดคุณสมบัติพิเศษของผู้ตรวจสอบกิจการสหกรณ์หรือไม่

- ไม่มี
- มี คือ
- อายุผู้สมัคร ระบุ
 - ระยะเวลาการเข้าเป็นสมาชิก ระบุ
 - การดำเนินธุรกิจกับสหกรณ์ ระบุ
 - อื่น ๆ ระบุ

2) ปัจจุบันผู้ตรวจสอบกิจการสหกรณ์ ในสหกรณ์ของท่านมีทั้งหมด คน
เป็น ชาย คน หญิง คน

3) การได้มาของผู้ตรวจสอบกิจการสหกรณ์ ทำอย่างไร

- แต่งตั้งจาก สมาชิก
- บุคคลภายนอก (ระบุ)

เลือกตั้งในที่ประชุมใหญ่

- การเลือกตั้งในที่ประชุมใหญ่ทำโดย ยกมือ
- หย่อนบัตร
- อื่น ๆ ระบุ

- ในรอบปีที่ผ่านมา มีการผู้ตรวจสอบกิจการสหกรณ์..... คน

- บรรยากาศในการเลือกตั้งคณะกรรมการมีการแข่งขันหรือไม่

- แข่งขัน (มีผู้สมัคร/ ผู้ถูกเสนอชื่อ มากกว่าจำนวนที่ต้องการ คน)
- ไม่มีการแข่งขัน (มีผู้สมัคร/ ผู้ถูกเสนอชื่อเท่ากับจำนวนที่ต้องการ)

- ในรอบปีที่ผ่านมา มีผู้ตรวจสอบกิจการหน้าใหม่ที่ได้รับการเลือกตั้งหรือไม่

- ไม่มี
- มี คน

ตอนที่ 3 การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการดำเนินการหลังได้รับเลือกตั้ง

3.1 ในรอบปีที่ผ่านมา สหกรณ์ของท่านมีคณะกรรมการหน้าใหม่ ได้รับเลือกตั้งเป็นกรรมการดำเนินการหรือไม่

ไม่มี มี

ถ้ามี มีการดำเนินการใดที่เป็นภาระให้คำแนะนำเกี่ยวกับการทำหน้าที่ของคณะกรรมการให้กับพวกเขาหรือไม่

ไม่มี มี (ระบุวิธีการ และหน่วยงานที่รับผิดชอบ)

3.2 การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการดำเนินการ

3.2.1 ในรอบปีที่ผ่านมา คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ของท่านมีการประชุมกัน ครั้ง

3.2.2 ในรอบปีที่ผ่านมา คณะกรรมการดำเนินการในสหกรณ์ของท่านมีการประชุมกันอย่างไร

มีการกำหนดแน่นอน คือ

ไม่มีการกำหนดแน่นอน แล้วแต่เรื่องที่จะประชุม

3.2.3 นอกเหนือจากการประชุม คณะกรรมการดำเนินการในสหกรณ์ของท่าน มีการแบ่งงานกันอย่างไร

มีการแบ่งงานกันตามหน้าที่ โดยแบ่งออกเป็นคณะกรรมการฝ่ายต่าง ๆ คือ

1)

2)

3)

4)

5)

แบ่งงานกันตามเวลารับผิดชอบ (ระบุ)

.....

ไม่มีการแบ่งงาน ทุกอย่างหารือกันในที่ประชุมคณะกรรมการ

อื่น ๆ (ระบุ)

3.3 การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการมีค่าตอบแทนหรือไม่

ไม่มี มี

ถ้ามี อยู่ในรูปของ

เงินเดือน บาท/ เดือน

เบี้ยประชุม บาท/ ครั้ง

เบี้ยเลี้ยง บาท/ วัน

เบี้ยเลี้ยง บาท/ วัน

อื่น ๆ

มีความแตกต่างกัน ของค่าตอบแทนระหว่างประธานกรรมการ และกรรมการหรือไม่

ไม่มี มี

อย่างไร

.....

.....

.....

3.4 ในรอบปีที่ผ่านมาคณะกรรมการดำเนินการของสหกรณ์ของท่าน ส่วนใหญ่ให้ความสนใจเข้าร่วมประชุม
อย่างน้อยเพียงใด

ส่วนใหญ่เข้าประชุมครบคนทุกครั้ง

ส่วนใหญ่เข้าประชุมไม่ครบคนทุกครั้ง

3.5 การประชุมคณะกรรมการในรอบปีที่ผ่านมา คณะกรรมการมีการแสดงความคิดเห็นในที่ประชุม ในเรื่องที่เป็น
ประโยชน์แก่สมาชิกหรือไม่

ไม่มี มี

กรุณาช่วยยกตัวอย่างหัวข้อที่คณะกรรมการของท่าน เสนอในที่ประชุมคณะกรรมการ

.....

.....

.....

.....

3.6 คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ ในสหกรณ์ของท่านมีการบริหารงานสอดคล้องกับมติที่ประชุมใหญ่
หรือไม่

ไม่มี มี

รายละเอียด.....

.....

.....

.....

3.7 ในสหกรณ์ของท่าน คณะกรรมการดำเนินการมีส่วนร่วมในการกำหนดแผนการดำเนินธุรกิจร่วมกับฝ่าย
จัดการหรือไม่

ไม่มี มี

ถ้ามี อย่างไร

.....

.....

3.8 ที่ผ่านมามีคณะกรรมการเคยมีการประชุมวิสามัญ เพื่อแก้ไขปัญหาเร่งด่วนของสหกรณ์หรือไม่

- ไม่มี มี ระบุ - ปีที่ประชุมครั้งล่าสุด
- หัวข้อในการประชุม
- อื่น ๆ

ตอนที่ 4 การปฏิบัติหน้าที่ของผู้ตรวจสอบกิจการหลังได้รับเลือกตั้ง

4.1 ในรอบปีที่ผ่านมา สหกรณ์ของท่านมีผู้ตรวจสอบกิจการหน้าใหม่ ได้รับเลือกตั้งเป็นผู้ตรวจสอบกิจการหรือไม่

- ไม่มี มี

ถ้ามี มีการดำเนินการใดที่เป็นประโยชน์ให้คำแนะนำเกี่ยวกับการทำหน้าที่ของคณะกรรมการให้กับพวกเขาหรือไม่

- ไม่มี
- มี (ระบุวิธีการ และหน่วยงานที่รับผิดชอบ)
-

4.2 การปฏิบัติหน้าที่ของผู้ตรวจสอบกิจการ ในรอบปีที่ผ่านมา ผู้ตรวจสอบกิจการสหกรณ์ของท่านทำหน้าที่ตรวจสอบ

กิจการสหกรณ์ เช่นใด

และนำเสนอรายงานการติดตามนั้นในลักษณะใด

- รายงานประจำปี
- รายงานประจำเดือน
- รายงานตามสถานการณ์เร่งด่วน

4.3 การปฏิบัติหน้าที่ของผู้ตรวจสอบกิจการมีค่าตอบแทนหรือไม่

- ไม่มี มี

ถ้ามี อยู่ในรูปของ

- เงินเดือน บาท/ เดือน
- เบี้ยประชุม บาท/ ครั้ง
- เบี้ยเลี้ยง บาท/ วัน
- เบี้ยเลี้ยง บาท/ วัน
- อื่น ๆ

ตอนที่ 5 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการทำงานของคณะกรรมการดำเนินการ และผู้ตรวจสอบกิจการ

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงที่ให้ความร่วมมือ

ประวัติการศึกษา และการทำงาน

ชื่อ - นามสกุล

นายพงศ์ทอง พงศ์วิญญู

วัน เดือน ปี ที่เกิด

2 มีนาคม 2528

สถานที่เกิด

จังหวัดนนทบุรี

ประวัติการศึกษา

ปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต

เศรษฐศาสตร์สหกรณ์

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

